

Пролетары ўсіх краін, злучайцеся!

304-1

2600

БАЛЬШАВІК БЕЛАРУСІ

ЧАСОПІС ПОЛІТЫКІ І ПРАКТЫКІ
ПАРТЫЙНАЙ ПРАЦЫ
ОРГАН ЦК КП(б)Б

№ 12

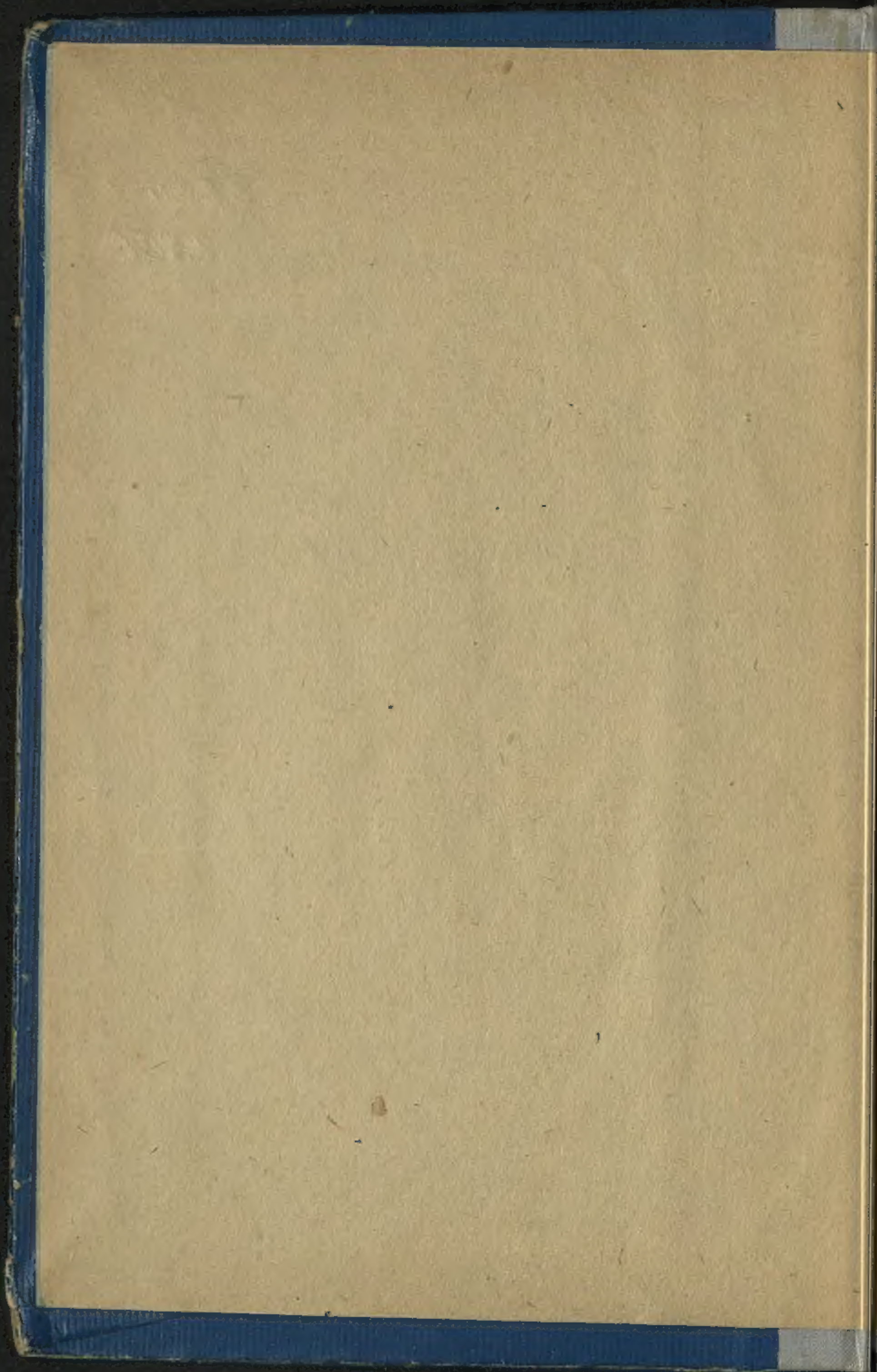
СЬНЕЖАНЬ

М Е Н С К — 1931

1931.12.13 856

ДП

В. Шаранговіч

Напярэдадні XIV Зьезду КП(б)Б

КП(б)Б напярэдадні свайго XIV Зьезду XVII Усесаюзнай парт-конференцыі. Пэрыод, які прайшоў ад XVI Зьезду УсеКП(б) і XIII Зьезду КП(б)Б характарызуецца вялічэзнымі соцыяльна-эканамічнымі зрухамі, якія адбыліся ў нашай краіне.

Мы з посьпехам, як гэта вызначана кантрольнымі лічбамі на 1932 год, выконваем пяцігодку ў чатыры гады, а па раду важнейшых галін гаспадаркі (нафта, энэргетыка, с/г машынабудаўніцтва і інш.) выканалі яе ў $2\frac{1}{2}$ -3 гады.

Дасягнуты грамадны рост буйной прамысловасьці. Пушчаны рад буйных гігантаў прамысловасьці. Аўтазавод АМО, Сталінградскі і Харкаўскі трактарныя, набліжаецца пуск Магнітабуду, Кузнецкбуду, з посьпехам будуюцца Днепрабуд, у наяўнасьці значны пад'ём і мэханізацыя Донбасу, рэканструкцыя „Краснога Путиловца“ і інш. Усё гэта сьведчыць аб новым этапе ў індустрыялізацыі нашай краіны, умацаваньні яе кіруючай ролі ва ўсёй народнай гаспадарцы. Дасягнуты буйныя посьпехі ў вырашэньні задачы дагнаць і перагнаць перадавыя капіталістычныя краіны, у аслабленьні ад замежнай залежнасьці. 1931 год з усёй яскравасьцю паказаў нам, што мы маем усе магчымасьці сваімі ўласнымі тэхнічнымі рэсурсамі пабудаваць любую складаную машыну, калі за гэту справу возьмемся па-бальшавіцку.

Дасягнуты нябачныя посьпехі ў галіне соцыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі: значна вырасла колькасць саўгасаў, МТС (3.100 МТС вызначана на 1932 год), больш 60 проц. бядняцка-серадняцкіх гаспадарак аб'ядналася ў колгасы. У важнейшых збожжавых раёнах завершана ў асноўным суцэльная колектывізацыя. На аснове будаўніцтва саўгасаў і колгасаў партыя вырашыла збожжавую праблему і вырашае праблемы жывёлагадоўлі і тэхнічных культур. Вырасла рабочая кляса (у 1932 годзе лік рабочых і служачых узрасла да 26,8 мільёна). Ліквідавана беспрацоўе. На нябачаную вышыню ўзьялася актыўнасьць рабочае клясы і яе роля ў кіраўніцтве ўсімі галінамі народнай гаспадаркі. Палепшылася матэрыяльна-бытавое становішча рабочае клясы і ўсіх працоўных.

Дасягнуты рад буйнейшых посьпехаў у галіне пад'ёму транспарту, вырашэньне праблемы кадраў, задач культурнай рэвалюцыі і інш.

XIV Зьезд КП(б)Б будзе працаваць ва ўмовах, калі:

пытаньне „хто—каго“ вырашана і ў прамысловасьці і ў сельскай гаспадарцы на карысьць соцыялізму,

пабудаваны фундамант соцыялістычнай эканомікі нашай краіны, партыя прыступае да выкананьня пляну 1932 завяршаючага году пяцігодкі,

колгаснік зрабіўся цэнтральнай фігурай земляробства, колгасы зрабіліся асноўнымі прадуктарамі ня толькі збожжа, але і асноўных відаў сельска-гаспадарчай сыравіны,

скончана ў асноўным ліквідацыя кулацтва, як класы ў асноўных збожжавых раёнах Саюзу,

дыктатура пролетарыяту ўзмацнілася, перамога соцыялізму ў нашай краіне забяспечана.

У той-жа час краіны капіталізму перажываюць нябывалай сілы крызіс, які ўвесь час паглыбляецца. Краіны капіталу ўсё больш і больш скарачаюць сваю вытворчасць, згортваюць будаўніцтва. Гіганцкі ўзрастае беспрацоўе, павялічваецца армія галодных у горадзе і вёсцы.

Усё гэта цалкам пацвердзіла даную XVI Зьездам партыі і правадыром партыі т. Сталіным ацэнку:

„У них, капіталістов, эканомічэскі крызіс і упадок прадукцыі як в области промышленности, так и в области сельского хозяйства.

У нас, в СССР, эканомічэскі пад'ём і рост прадукцыі во всех отраслях народного хозяйства.

У них, у капіталістов, ухудшэнне матэрыяльнага становішча трудящихся, сніжэнне заробатнай платы рабочых і рост безработицы.

У нас, в СССР, пад'ём матэрыяльнага становішча трудящихся, павышэнне заробатнай платы рабочых і сокращение безработицы“.

Такім чынам, XIV Зьезд КП(б)Б будзе працаваць у такіх умовах калі перад партыяй пастаў цэлы рад новых задач у барацьбе за генэральную лінію партыі, за пабудову соцыялізму. Якія-ж гэтыя задачы?

Выкананьне пяцігодкі ў чатыры гады, сконцэнтраваньне ўвагі на барацьбе за метал, чыгун, сталь, вугаль, нафту, машынабудаўніцтва, аўтобудаўніцтва, за рэканструкцыю і падвышэнне работ транспарту, за палепшаньне матэрыяльна-бытовых умоў рабочых і рэканструкцыю комунальнай гаспадаркі, за разгортваньне лёгкай прамысловасці, за перабудову работ коопэрацыі і разгортваньне савецкага гандлю. Трэба сконцэнтраваньне ўвагі на палепшаньне якасці работ саўгасаў і арганізацыйна-гаспадарчым замацаваньні колгасаў, як цэнтральнай задачы ў колгасным будаўніцтве. Вырасьцець праблему жывёлагадоўлі і тэхнічных культур. Падвысіць ураджайнасьць, уніфікацыю агра-тэхніку.

Выкананьне гэтых задач магчыма на аснове ажыццяўленьня 6-ці умоў т. Сталіна як у прамысловасці, так і ў сельскай гаспадарцы. Трэба дасягнуць сапраўднага аўладаньня тэхнікай ва ўсіх галінах работ.

Узьняць на вышэйшую ступень марксыска-ленінскае выхаваньне членаў партыі, комсамолу, рабочых мас і колгаснікаў, паставіць шырокае вывучэнне ленінізму, што з асаблівай сілай падкрэсьлена ў лісьце тав. Сталіна ў часопісі „Пролетарская рэволюция“. Трэба весці барацьбу з трацкіскай і праваўхіліскай контрабандай, з гнілым лібэралізмам.

Змагацца за няўхільнае ажыццяўленьне ленінскай нацыянальнай палітыкі, накіраваўшы агонь на барацьбу з вялікадзяржаўным шовінізмам, як галоўнай небяспёкай, не паслабляючы барацьбы з мясцовым шовінізмам.

Узяняць на яшчэ большую вышыню актыўнасьць рабочых, колгаснікаў і ўсіх працоўных для ўдзелу ў сацыялістычным будаўніцтве. І надалей, праводзячы політыку міру, умацоўваць абароназдольнасьць нашай краіны.

КП(б)Б, падводзячы вынікі сваёй работы і вызначаючы далейшыя свае задачы на сваім XIV Зьездзе, павінна будзе выходзіць з гэтай агульнай абстаноўкі нашай краіны, бо БССР ёсьць непадзельная частка ўсяго пролетарскага Саюзу, і КП(б)Б, пад кіраўніцтвам ЦК УсеКП(б), на аснове няўхільнага ажыццяўленьня генэральнай лініі партыі, змагла дабіцца грамадных сацыяльна-экономічных зрухаў толькі пры дапамозе ўсяго Савецкага Саюзу

* * *

КП(б)Б у сваёй рабоце няўхільна ажыццяўляла лінію на павышэньне вядучай ролі прамысловасьці ва ўсёй народнай гаспадарцы БССР.

Удзельная вага прамысловасьці ва ўсёй прадукцыі БССР з 38,7 проц. у 1930 годзе ўзрасла, прыблізна, да 50,4 проц. у 1931 годзе. Разгорнуты новыя галіны прамысловасьці: машынабудаўніцтва, штучнае ўгнаеньне, штучны шоўк, цэмантная вытворчасць, будаўнічыя матэрыялы і інш. Валавая прадукцыя ўсёй прамысловасьці БССР у 1931 г. (уключаючы і дробную прамысловасьць у суме 120 млн. руб.) дасягае 820 міл. руб. і ў прадукцыі ўсёй народнай гаспадаркі складае 51,7 проц. (замест 23,6 проц. у 1928-29 гг. і 38,7 проц. у 1929-30 гг.).

Удзельная вага рабочых, складаўшая 1,95 проц. у 1930 г., павялічылася да 3,2 проц. у 1931 годзе. Тэмпы прыросту рабочае клясы, як і прамысловасьці БССР, перавышаюць агульнасаюзныя тэмпы. За 10 м-цаў 1931 г. прадукцыя рэспубліканскай прамысловасьці павялічылася ў параўнаньні з тымі месяцамі 1930 году, прыкладна, на 53 проц.

Рэалізацыя 6-ці ўмоў т. Сталіна дала свае станоўчыя вынікі. На тых прадпрыемствах („Бальшавік“, зав. імя Леніна і рад іншых), дзе ўсе арганізацыі ўзяліся за канкрэтнае ажыццяўленьне сталінскіх умоў, ужо зараз дасягнуты рашаючыя зрухі.

Аднак, трэба з усёй катэгорычнасьцю падкрэсьліць, што ў першую чаргу якасныя паказальнікі прамысловасьці БССР зьяўляюцца зусім незадавальняючымі. Гэта факт, што зьніжэньне сабекошту ў 1931 г. вызначылася толькі ў 1,7 проц. замест вызначаных 8,1, што рад галін прамысловасьці нават падвысілі сабекошт, як, напрыклад, шкляная на 14 проц., запалкавая на 4,8 проц.

Прамфінплан прамысловасьці БССР пры наяўнасьці ўсіх умоў для яго поўнага выкананьня па прадукцыі выкананы толькі на 79,9 проц. і капіталаўкладаньні на 85,2 проц.

Дзе прычыны такіх прарываў? Ці ёсьць наяўнасьць аб'ектыўных прычын? Ёх няма. Асноўнай прычынай такіх прарываў і недахопаў у рабоце прамысловасьці зьяўляецца тое, што ажыццяўленьне 6-ці ўмоў т. Сталіна праводзіцца яшчэ незадавальняюча. На радзе прадпрыемстваў абмежаваліся толькі формальнай прапрацоўкай паказаньняў тав. Сталіна, ня прыняўшы канкрэтных опэрацыйных захадаў да іх выкананьня. Прычынай адставаньня прамысловасьці, асабліва па якасных паказальніках, зьяўляецца і тое, што ў кіраўніцтве прамысловасьцю з боку гаспадарчых органаў было шмат элемэнтаў кіраўніцтва „з паветра“.

Паказаньні тав. Сталіна аб тым, што „трэба спыніць папярочнае „кіраўніцтва“ і пераключыцца на сапраўды дзелавую бальшавіцкую

работу—не знайшлі поўнага і дастатковага выканання ў рабоце гаспадарчых органаў.

Такім чынам, у далейшым нам неабходна з усёй бальшавіцкай настойлівасцю і энэргіяй змагацца за выкананне 6-ці ўмоў тав. Сталіна ў рабоце прамысловасці. Гэта рашаючая ўмова выканання пяцігодкі за 4 гады. Мы павінны паставіць сваёй неадкладнай задачай ліквідаваць усе прарывы ў выкананні прамфінпляну, змагацца за яго поўнае выкананне, асабліва па лініі якасных паказальнікаў.

Больш увагі торфу, будматэрыялам, лесу, больш скарыстаць мясцовыя рэсурсы, выявіць новыя, мобілізаваўшы навукова-даследчую работу, праводзячы і надалей лінію па ўзмацненню ролі прамысловасці ў народнай гаспадарцы, ператвараючы паступова БССР з краіны аграрна-індустрыяльнай у краіну індустрыяльна-аграрную—вось група канкрэтных і баявых задач нашай далейшай работы па лініі прамысловасці. Мы павінны працаваць пад знакам лёзунгу „па-новаму працаваць, па-новаму кіраваць“. Трэба значна палепшыць кіраўніцтва прамысловымі аб'яднаннямі і самога ВСНГ—непасрэдна прадпрыемствамі.

Мы павінны ў далейшай рабоце звяртаць асаблівую ўвагу на палепшанне рабочага забеспячэння. Ці дабіліся мы ў гэтых адносінах зрухаў? Бязумоўна, так. 1931 год быў годам далейшага рашучага ўздыму матэрыяльнага ўзроўню пролетарыяту і працоўных мас. Рэзкі ўздым жыццёвага ўзроўню пролетарыяту СССР асабліва выдзяляецца на фоне растучай галечы і голаду працоўных слаёў насельніцтва ў краінах капіталу.

Аднак, наяўнасць у коопэрацыйным апарате і гандлёвых арганізацыях нэпманскага духу і недастатковая яшчэ ўвага з іх боку да патрэбнасцяў рабочага забеспячэння сведчаць аб тым, што на гэтым вучастку работы патрабуецца яшчэ надзвычайна многа партыйнай увагі. Мы маем вялікія магчымасці і ўсіх наяўных рэсурсаў яшчэ больш палепшыць рабочае забеспячэнне, і задача заключаецца ў тым, каб гэтыя наяўныя рэсурсы поўнасьцю і лепш выкарыстаць.

Ключом да далейшага рашучага палепшання забеспячэння працоўных, да далейшага хуткага ўздыму матэрыяльнага ўзроўню пролетарыяту зьяўляецца разгортванне савецкага гандлю на аснове савецкай політыкі цэн. Партыя высунула праблему разгортвання савецкага гандлю, як адну з важнейшых праблем соцыялістычнага будаўніцтва і дала рашучы адпор як права-опартуністычным нэпманскім тэндэнцыям у дзяржаўных і коопэрацыйна-гандлёвых апаратах, гэтак і лева-опартуністычнаму пераскокванню праз этап савецкага гандлю да простага прадуктаабмену і разьмеркавання.

Неабходна няўхільна і надалей змагацца за палепшанне рабочага забеспячэння і грамадзкага харчавання, зрабіць гэта справай усіх арганізацый, поўнасьцю скарыстаць усе маючыяся рэсурсы. Рашуча перабудоўваць работу коопэрацыі і гандлёвых арганізацый, падвысіўшы ўвагу нізавому зьяўну—магазynu, сталоўцы, ЗРК, ЗВК і інш. Патрэбна рашуча зьнішчыць скажэнні савецкай політыкі цэн.

Трэба рашуча ўзяцца за рэканструкцыю кмунальнай гаспадаркі, ліквідаваўшы яе адставанне ад агульных тэмпаў соцыялістычнага будаўніцтва, у прыватнасці ўзяцца за выкананне пастанова ЦК і СНК па Менску. Трэба памятаць, што „Сёнешні рабочы, наш савецкі рабочы, жадае жыць з пакрыццём усіх сваіх матэрыяльных і культурных патрэб і ў сэнсе спажывецкага снабжэння, і ў сэнсе жылля, і ў сэнсе забеспячэння культурных і ўсякіх іншых патрэбнасцяў.

Ён мае на гэты права і мы абавязаны забяспечыць яму гэтыя ўмовы" (Сталін).

У звязку з усім гэтым паўстае сур'ёзна пытаньне аб палепшаньні работы Белкоопсаюзу, Наркамснабу, Наркамгасу і іх мясцовых органаў.

За час з XIII З'езду КП(б)Б шматувагі ўдзялялася рабоце транспарту, адставаньне якога моцна адбівалася на нормальнай рабоце ўсіх галін народнай гаспадаркі. Ліквідацыя абязьлічкі, устанаўленьне спаранай язды, ліквідацыя ўраўнілаўкі ў зарплате, гаспадарчы разьлік і інш. гэта тыя асноўныя мерапрыемствы, якія былі праведзены на транспорце, даўшы свае станоўчыя вынікі.

Лістападаўскі пленум ЦК і ЦКК КП(б)Б падрабязна разглядзеў пытаньні аб рабоце транспарту, вызначыўшы карэнныя мерапрыемствы на палепшаньні яго работы. Становішча транспарту асабліва некаторых раёнаў (напр., Віцебску) не зьяўляецца яшчэ здавальняючым. Адставаньне яшчэ не ліквідавана. Адсюль асаблівая ўвага падвышэньню работы транспарту і ў прыватнасьці падвышэньню ўвагі да рэканструкцыі воднага транспарту, значэньне якога для народнай гаспадаркі БССР асабліва вялікае, кіруючыся ў гэтым паказаньнямі лістападаўскага пленуму ЦК і ЦКК КП(б)Б.

* * *

КП(б)Б дабілася значных посьпехаў у галіне соцыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі Беларусі. З часу XIII З'езду мы ў гэтай галіне маем рашаючыя посьпехі, асноўныя з якіх вызначаюцца ў наступным:

Процэнт ахопу з 11,3 да XIII З'езду КП(б)Б узьняўся да 50,3 да XIV З'езду (на 20/XII-31 г.). На кожны колгасны двор прыпадае ў два разы больш засеву, чым на аднаасобны. У вясеньне-пасеўную кампанію ў 1931 г. колгасы засеялі 47,3 проц. яравога кліну. Лён, засеяны колгаснікамі, заняў 51,3 проц., гародніна—64,1 проц. і кораньплоды—66 проц.

За апошнія два гады колькасьць саўгасаў павялічылася амаль на 50 проц., а адносная вага іх плошчы павялічылася ў тры разы. Укладаньні ў сельскую гаспадарку БССР у 1931 г. выраслі на 59,3 проц.

Дасягнуты значныя посьпехі ў галіне спэцыялізацыі сельскай гаспадаркі ў напрамку разьвіцьця жывёлагадоўлі і тэхнічных культур. Плошча засеву пад лёнам узрасла ў параўнаньні з 1930 годам на 55,3 проц. і пад каноплямі на 52 проц. Агульны прырост пасеўнай плошчы за 1931 год склаў 5,5 проц.

Пашыралася машынізацыя. За 1931 год арганізавана 27 новых МТС у той час, як у 1930 годзе іх было 6. Трактарны парк зараз налічвае 1.911 трактараў супроць 723 трактараў у 1930 годзе. За 1931 г. завезена с/г. машын на суму каля 13 мільёнаў рублёў.

Гэтыя посьпехі дасягнуты ў рашучай барацьбе як з права-опартуністычным самацёкам і скажэньнямі лініі партыі ў колгасным руху, так і з „лявацкімі“ перагібамі, практыка якіх мела значнае распаўсюджаньне ў радзе раёнаў (Лельчыцы, Койданава, Копыль і інш.). ЦК КП(б)Б ня раз даводзілася рашуча выпраўляць памылкі ў колгасным руху, якія мелі месца ў радзе раёнаў, і прымаць жорсткія меры да вінаватых ў скажэньнях лініі партыі.

Было-б няправільна змазваць дасягнутыя посьпехі ў справе калектывізацыі таксама, як і ідэалізаваць колгасы, забываючы, што ў іх захоўваюцца элементы клясавай барацьбы, што кулацтва зараз бярэ стаўку на разбурэньне колгасаў з сярэдзіны і аказвае шалёнае

супраціўленне выкананню цэнтральных задач у колгасным будаўніцтве—арганізацыйна-гаспадарчаму замацаваньню колгасаў. Было б няправільна і недацэньваць усёй складанасьці задач, якія перад намі стаяць на гэтым вучастку работы.

Наяўнасьць шырока распаўсюджаных кулацка-спажывецкіх і рвацкіх тэндэнцый і настрояў у радзе колгасаў, што асабліва выявілася пры правядзеньні загатоўак (дугі хлебафуражныя балянсы, разьмеркаваньне ўраджаю паводле прынцыпу „спачатку сабе, а потым дзяржаве“) — усё гэта настойліва высоўвае задачу соцыялістычнага выхаваньня колгасніка і робіць яе (задачу) асабліва актуальнай як і задачу ачысткі колгасаў ад кулацка-варожых элемэнтаў. Рад колгасаў засьмечаны кулацка-варожымі элемэнтамі.

Наяўнасьць усіх гэтых фактаў яшчэ больш яскрава падкрэсьлівае важнасьць мобілізацыі ўсёй КП(б)Б на вырашэньне задач арганізацыйна-гаспадарчага замацаваньня колгасаў. Гэта задача зьяўляецца цэнтральнай у колгасным руху і толькі праз яе ажыццяўленьне мы зможам завяршыць у асноўным сучальную калектывізацыю БССР у 1932-33 гадох.

Ці ўсе зьвеньні партыйнай арганізацыі і колгаснай сыстэмы шчыльна падыходзілі да замацаваньня колгасаў. На гэта пытаньне прыходзіцца даць адмоўны адказ. Пры наяўнасьці бясспрэчнага павароту ўсёй КП(б)Б да гэтай справы, мы яшчэ ня маем дастатковага павароту ўсіх зьвеньняў партыйных і колгасных арганізацый да арганізацыйна-гаспадарчага замацаваньня колгасаў. У радзе раёнаў мае месца і да гэтага часу пагоня за дугімі процантамі калектывізацыі, існуе ігнораваньне неабходнасьцяй канцэнтраваньня галоўную ўвагу на арганізацыйна-гаспадарчым замацаваньні колгасаў.

У пытаньнях калектывізацыі былі дапушчаны памылкі з боку ЦК КП(б)Б, рашуча выпраўленыя на лістападаўскім пленуме ЦК і ЦКК КП(б)Б. На ліпеньскім пленуме ЦК была прынята пастанова аб тым, каб дабіцца да вясны 1932 г. 75 проц. калектывізацыі, гэта значыць завяршыць у асноўным сучальную калектывізацыю БССР. Бязумоўна, такая пастанова ня спрыяла таму, каб сконцэнтраваньня галоўную ўвагу на замацаваньні колгасаў і давала раёнам повед гнацца за дугімі процантамі калектывізацыі.

Гэта першая памылка была паглыблена верасьнёўскай пастаовай ЦК, якая была прынята пасля вядомай пастаовы ЦК УсеКП(б) ад 2-га жніўня 1931 г. ЦК КП(б)Б у верасьнёўскай пастаове не падкрэсьліў задачу замацаваньня колгасаў, як цэнтральнай для ўсіх без выключэньня раёнаў. Было дапушчана разьмеркаваньне раёнаў на дасягнуўшых большага процанту калектывізацыі і меншага, што фактычна не орыентавала раёны з меншым процантам калектывізацыі на замацаваньне колгасаў і таксама спрыяла пагоне за дугімі процантамі калектывізацыі. Пасля зусім правільнай крытыкі і політычнай кваліфікацыі гэтых пастаоваў з боку „Правды“, ЦК прыняў устаноўку аб сканчэньні ў асноўным сучальнай калектывізацыі ў 1932-33 гг.

Памылкі былі рашуча выпраўлены. ЦК мобілізаваў увагу ўсёй КП(б)Б на арганізацыйна-гаспадарчае замацаваньне колгасаў, патрабуючы ад кожнай партыйнай арганізацыі яе канкрэтнага ажыццяўленьня.

Арганізацыйна-гаспадарчае замацаваньне колгасаў перш за ўсё ўпіраецца ў пытаньні арганізацыі колгаснай працы. Правільна арганізаваць працу у колгасах, падняць прадукцыйнасьць яе, ліквідаваць ураўнілаўку і абязьлічку можна толькі на аснове выкананьня 6-ці ўмоў

тав. Сталіна. Ёх рэалізацыя і аўладаньне тэхнікай у сельска-гаспадарчай вытворчасці зьяўляецца цэнтральнай задачай. У гэтым галоўнае і асноўнае.

4-ы год пяцігодкі высоўвае з асаблівай сілай праблему якасці ў сацыялістычным сектары сельскай гаспадаркі і задачу падвышэння яе таварнасці. Пытаньне падвышэння ўраджайнасці на аснове сапраўды навуковых метадаў вядзення гаспадаркі, змаганьне за высока-якасны і таварны жывёлагадоўчы статак, беражлівай і эаномнай эксплёатацыі машыннага парку у колгасах, МТС і саўгасах робяцца вузлавымі пытаньнямі.

Трэба дабіцца палепшэння якасці работы саўгасаў і МТС, каб саўгасы і МТС яшчэ больш адыгрывалі сапраўды кіруючую ролю ва ўсёй рабоце па сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі і ў арганізацыйна-гаспадарчым замацаваньні колгасаў.

Зараз з асаблівай увагай трэба ўзяцца за вырашэнне жывёлагадоўчай праблемы. „Праблема разьвіцця сацыялістычнай жывёлагадоўлі, асабліва сьвінагадоўлі, зьяўляецца актуальнай для БССР, як аднаго з важнейшых раёнаў Савецкага Саюзу“ (лістападаўскі пленум ЦК і ЦКК КП(б)Б). Адсюль больш увагі комплектаваньню стада, падвышэнню прадукцыйнасці, поўнаму захаванню маладняка і барацьбе з кулацкай агітацыяй за зьнішчэнне маладняка, больш увагі вырашэнню кармавой праблемы.

З важнейшых задач сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі неабходна падкрэсьліць задачу барацьбы з недаацэнкай конскай цягавай сілы, задачу разьвіцця ільну і канпель і асабліва на падвышэнне якасных паказчыкаў у разьвіцці тэхнічных культур.

Ужо зараз трэба разгарнуць самую шырокую масавую падрыхтоўку да веснавой пасеўнай кампаніі, якая мае вялізарнейшае гаспадарча-політычнае значэнне ў вырашэнні вышэйадзначаных задач і рэканструкцыі с. г. у выкананні праграмы 4-га заключнага году пяцігодкі. Канкрэтнай баявой праграмай для падрыхтоўчай работы і правядзення веснавой сяўбы зьяўляецца пастанова ЦК і СНК БССР. Трэба шырока папулярываць гэтую пастанову сярод мас, мобілізаваўшы іх на яе ажыццяўленьне.

Трэба па-большавіцку ўскрываць усялякія скажэнні лініі партыі ў колгасным будаўніцтве, у падатковай політыцы, рашуча павесці барацьбу з адміністраваньнем у правядзеньні чарговых гаспадарча-політычных кампаній, змагацца з існуючай і распаўсюджанай недаацэнкай масавай работы сярод колгаснікаў і бядняцка-серадняцкіх мас. Зрабіць масавую работу асноўным рычагом ва ўсіх мерапрыемствах партыі, правадзімых у вёсцы.

Трэба поўнасьцю выканаць пляны загатовак (лён, хлеб, мяса і інш.), ліквідаваўшы адставаньне БССР на гэтым вучастку.

* * *

КП(б)Б да XIV З'езду падыходзіць з вялізарнымі посьпехамі і ў галіне нацыянальна-культурнага будаўніцтва. Посьпехі па разгортваньні прамысловасці, па сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі, дасягнутыя пры брацкай дапамозе пролетарыяту СССР, зьяўляюцца посьпехамі і ў ажыццяўленьні нацыянальнай політыкі партыі.

Мы маем вялізарны размах у вырашэнні задач культурнай рэволюцыі і посьпехі па ліквідацыі няпісьменнасці. БССР першая з саюзных рэспублік, якая ўвяла ўсеагульнае абавязковае навучаньне.

Значна ўзрасла вышэйшая і сярэдняя асвета. Павялічылася пролетарская праслойка у навучальных установах. Пашырылася выдавецкая дзейнасць. Дасягнуты поспехі ў мастацкай справе. Такім чынам, за адрэзак часу ад 13 з'езду КП(б)Б мы маем значныя поспехі ў ліквідацыі ня толькі эканомічнай, але і культурнай адсталасці БССР.

Вось некаторыя даныя. У 1931 годзе лік ВТНУ і ВНУ даведзены да 26. Ва ўсіх вышэйшых навучальных установах навучаецца 10,5 тысяч чалавек. Лік тэхнікумаў павялічыўся да 88. Тыраж газеты ўзрос на 34,5 проц. Гадавы тыраж раённых газет павялічыўся за 1931 год больш, як у 3 разы.

1931 год з'явіўся пераломным годам у разгортванні навукова-даследчай работы і падрыхтоўцы навуковых кадраў. Рэарганізавана і значна пашырана БАН, пры якой створаны рад інстытутаў, с. г. Акадэмія, БДУ і інш. Дасягнуты значныя поспехі ў галіне беларусізацыі. Разгорнута работа сярод працоўных мас нацменшасцяй.

Дасягненні ў нацыянальна-культурным будаўніцтве БССР з'явіліся вынікам рушучага змагання КП(б)Б за правільнае ажыццяўленне нацыянальнай палітыкі. У выніку рашучай барацьбы з беларускім нацыянал-дэмакратызм, нацыянал-опартунізмам контррэвалюцыйны нацыянал-дэмакратызм разбіты і скомпрометаваны ў вачох шырокіх мас рабочых. Аднак, гэта не выключае яго актывізацыі і праяў у далейшым з прычыны шалёнага супраціўлення сацыялістычнаму наступленню аджываючых рэштак экспляатарскіх клас беларускай нацыі. Актывізацыя нацыянал-шовінізму будзе праяўляцца ў далейшым ня толькі ў старых, але магчыма і ў новых больш скрытых і замаскаваных формах. Барацьба з ім павінна праводзіцца з няухільнай паслядоўнасцю і ў далейшым і патрабуе бязлітаснага зрывання масак з яго найбольш скрытых форм.

Пасляховае ажыццяўленне ленінскай нацпалітыкі магчыма толькі пры ўмове рашучай барацьбы з вялікадзяржаўным шовінізмам, які з'яўляецца і застаецца галоўнай небяспекай, не паслабляючы барацьбы з праяўленнямі мясцовага шовінізму: беларускага, лўрэйскага, польскага і інш.

Аднак, за апошні час, як гэта адзначана ў сьнежаньскай пастанове ЦК і ЦКК КП(б)Б, у асобных зьвоньнях партыйнай арганізацыі ёсць лўнае паслабленне барацьбы з вялікадзяржаўным шовінізмам. Рад вылазак не атрымліваў адпаведнага рашучага адпору з боку мясцовых партарганізацый. Не разгорнута яшчэ сыстэматычнае выкрыццё праяў вялікадзяржаўніцтва, які за апошні час мае ўсе прызнакі ажыўленьня.

Даволі паказаць на выступленне Вольфсона і Выдры, якія крытыкавалі беларускі нацыянал-дэмакратызм не з партыйных пазыцый па нацыянальным пытанні, а з пазыцый вялікадзяржаўных ухлістаў, выступленне Югава, які аказаўся неразброўшымся трацкістам, з падзелам куністаў па прызнаках іх нацыянальнасці, што „стварала антагонізм і прывяло да пагарадлівых нетаварыскіх адносін да паасобных беларускіх работнікаў“ (з пастановы ЦК і ЦКК КП(б)Б). Мы маем паслабленне работы па беларусізацыі ў асобных зьвоньнях КП(б)Б. Мелі месца лўныя вялікадзяржаўніцкія вылазкі на паасобных прадпрыемствах.

Вось чаму ЦК і ЦКК КП(б)Б зусім сваячасова падкрэсліваюць задачу... „падвысіць пільнасць да вылазак і праяўлення вялікадзяржаўнага ўхлу, як галоўнай небяспекі на даным этапе і арганізаваць

яшчэ больш актыўную барацьбу з ім, наносячы рашучы ўдар па опартуністычным і абыватальскім прымірэнцтве да вялікадзяржаўнага ўхілу".

Разглядаючы пытаньне аб нацыянальна-культурным будаўніцтве, трэба спыніцца і на тых памылках, якія былі дапушчаны ў гэтай галіне. У радзе артыкулаў, зацверджаных ЦК у 1929 годзе і пачатку 1930 г., у рэволюцыі XIII з'езду КП(б)Б па дакладзе аб профсаюзах, пры правядзеньні правільнай барацьбы з беларускім нацыянал-дэмакратызмам быў прыняты памылковы лёзунг аб тым, што беларускі нацыянал-дэмакратызм зьяўляецца галоўнай небясьпекай на даным этапе. „Памылковасьць лёзунгу аб нацыянал-дэмакратызме, як галоўнай небясьпецы на даным этапе, заключалася ў тым, што гэты лёзунг не канцэнтраваньне галоўнага агню супроць вялікадзяржаўнага ўхілу і тым самым не садзейнічаў неабходнай мобілізацыі партыйных сіл на барацьбу з ім“ (з пастановы ЦК і ЦКК.)

Гэты лёзунг супярэчыў пастановам XII з'езду РКП(б) і XVI з'езду ЎсеКП(б) і зараз-жа пасля XVI з'езду быў выпраўлены. КП(б)Б зараз-жа пасля XVI з'езду прыняла ўстаноўку аб тым, што вялікадзяржаўны ўхыл зьяўляецца галоўнай небясьпекай на даным этапе, мобілізуючы ўвагу на рашучую барацьбу з ім.

ЦК зусім правільна ў сваёй пастанове адзначае, што „наяўнасьць на пэўным этапе няправільнага лёзунгу аб тым, што нацыянал-дэмакратызм зьяўляецца галоўнай небясьпекай, не дае ніякіх падстаў рэвізаваць праведзеную КП(б)Б барацьбу з нацыянал-дэмакратызмам і нацыянал-опартунізмам. Выкрыцьцё і барацьба супроць нацыянал-дэмакратызму і яго агентуры ў радок партыі нацыянал-опартунізму — былі праведзены кампартыяй Беларусі зусім правільна“.

У далейшай практычнай рабоце па нацыянальна-культурным будаўніцтве нам неабходна разгарнуць самую непрымыруемую барацьбу за правільнае ажыццяўленьне ленинскай нацыянальнай палітыкі партыі, ліквідаваць адставаньне культурнага фронту ад агульных тэмпаў соцыялістычнага будаўніцтва. Трэба рашуча змагацца з недаацэнкай работы сярод нацменшасьцяў, значна палепшыўшы гэту работу. Узмацніць справу беларусізацыі апаратаў і асабліва сярод рабочых мас, не абмяжоўваючыся толькі вывучэньнем беларускай мовы, а дабіваючы таго, каб партарганізацыі і рабочая маса аўладалі ўсімі процэсамі нацыянальна-культурнага будаўніцтва.

Неабходна змагацца за ператварэньне БССР да 1-га мая 1932 г. у краіну суцэльнай пісьменнасьці, за поўнае выкананьне плянаў абавязковага навучаньня, змагацца за палепшаньне якасьці ва ўсёй рабоце масавых школ і рашучую іх перабудову.

Трэба дабіцца ўмацаваньня работы БАН, інстытуту гісторыі партыі, навукова-дасьледчых і навучальных устаноў. Трэба змагацца за пасьпяховае вырашэньне задачы стварэньня сваіх пролетарскіх кадраў, адначасова лепш скарыстоўваючы тую частку старой навукова-тэхнічнай інтэлігенцыі, якая сумленна аддае свае сілы на справу соцыялістычнага будаўніцтва.

* * *

КП(б)Б у рашучай барацьбе за два франты з правым і „левым“ опартунізмам, у барацьбе з ухіламі ў нацыянальным пытаньні, з прымірэнцтвам да ўхілаў і скажэньняў лініі партыі расла і загартоўвалася. Значна перамагла элементы групаўшчыны ў частцы актыву, ускрытыя ў сувязі з разгромам нацдэмаўшчыны. Час з XIII з'езду КП(б)Б знамянуе сабой яшчэ большую згуртаванасьць радыё КП(б)Б на аснове

генеральнай лініі партыі. На канкрэтных фактах барацьбы з праяўленьнямі опартунізму загартоуваліся і выходзіліся новыя папайненныя партыі.

ЦК КП(б)Б рашуча ўдарыў па праявах правага опартунізму, якіх у гэтым годзе ў гаспадарчых раёнах у даволі шырокіх разьмерэх. Такія праявы былі рашуча выкрыты ў свой час у Гарадоцкім раёне, дзе праявы опартунізму шчыльна пераплятаўся з „левымі“ загібамі, у Касцюковіцкім раёне, Асіпавіцкім, Чаускім і інш. раёнах. ЦК рашуча ўдарыў па праявах правага опартунізму ў правядзеньні загатоўак, зьнята кіраўніцтва раду раёнаў і Белсельтрэсту. ЦК рашуча выкрыў і ўдарыў па праявах „левых“ загібаў, якія мелі месца і шырокае распаўсюджаньне ў Коиданаўскім, Капыльскім, Лельчыцкім, Бягомльскім і Чырвонапольскім раёнах.

У выніку ўзмацненьня аўтарытэту партыі сярод шырокіх рабочых мас і уздыму іх актыўнасьці падвысіліся тэмпы росту КП(б)Б. За час пасьля XIII-га зьезду КП(б)Б узрасла з 41.347 (на 1.VII-30 г.) да 54.392 (на 1/X-31 г.).

Новая абстаноўка і новыя задачы патрабавалі і адпаведнай перабудовы партыйнай работы. Сьвятчасова напамінь паказаньні X зьезду РКП(б) аб тым, што „ўсякая арганізацыйная форма і адпаведныя методы работы могуць са зьменай аб'ектальных умоў разьвіцьця рэвалюцыйна ператварыцца з форм разьвіцьця партыйнай арганізацыі ў аковы гэтага разьвіцьця“.

Перабудова партыйнай работы праходзіла пад знакам устанавленьня сапраўднай канкрэтызацыі і опэрацыйнасьці ў кіраўніцтве, стварэньне сапраўднага павароту партыйных арганізацый тварам да канкрэтна-гаспадарчых задач і забесьпячэньня авангарднай ролі камуністаў на вытворчасьці. Адсюль перанясеньне цэнтру партыйнай работы непасрэдна ў нізавое зьвяно (цэх, брыгада), ператварэньне парт'ячэскага саюзаў, МТС і колгасаў у апорныя пункты партыйнай работы на вёсцы, устанавленьне сапраўднай спэцыялізацыі і опэрацыйнасьці ў раённым партыйным кіраўніцтве, перабудова работы партпарату.

Перабудова партыйнай работы далёка яшчэ ня скончана і не разгорнута ў належнай ступені ва ўсіх зьвоньнях партарганізацыі. У шмат якіх партыйных ячэйках перабудова праведзена формальна. Камуністы на вытворчасьці ня ўсюды адгрываюць авангардную ролю. Канкрэтныя гаспадарчыя пытаньні не заўсёды стаяць у цэнтры ўвагі партыйных ячэек.

Неабходна завяршыць перабудову партработы, удасканалюючы ўвесь час яе формы і методы, перанесці сапраўдны цэнтр партработы непасрэдна ў нізавое зьвяно (цэх, брыгада, зьмена, агрэгат, колгас), устанавіць сапраўды гнуткае і опэрацыйнае кіраўніцтва. Трэба рашуча зьнішчаць праявы супраціўленьня перабудове партыйнай работы. Неабходна ў новых умовах сапраўды „па-новаму кіраваць, па-новаму пераціраць“, згрупаваўшы вялізарную ўвагу на правільным падборы і расстаноўцы кадраў у ўсіх вучастках нашай работы.

Важнейшай і неадкладнай задачай зьяўляецца ўмацаваньне ўсіх зьвоньняў вясковай партыйнай арганізацыі. Ад паспяховага вырашэньня гэтага будзе залежаць у значнай меры паспяховае вырашэньне задач, якія стаяць перад вясковай партарганізацыяй.

Новая абстаноўка і задачы патрабавалі адпаведнай перабудовы работы і масавых арганізацый пролетарыяту. Дасягнуты значныя вынікі ў перабудове работы профсаюзаў. Ёсьць пералом у рабоце профсаюзаў тварам да вытворчасьці. Профсаюзы прыступілі да ажыць-

цяўленьня 6-ці ўмоў т. Сталіна. Разбуйненне профсаюзаў спрыяла іх павароту тварам да канкрэтных задач вытворчасці. Аднак, профсаюзы, як школа комунізму, не разгарнулі яшчэ шырокіх фронтаў масавай палітыка-выхаваўчай работы. У нааўнасці яшчэ рад буйнейшых недахопаў.

Комсамол таксама дабіўся значных дасягненняў у сваёй рабоце. Падвысілася вытворчая актыўнасць комсамоту. Комсамольцы больш актыўна і канкрэтна ўдзельнічаюць у барацьбе за выкананне працэфінплану на прадпрыемствах, да замацавання колгасаў.

Аднак, у рабоце комсамолу існуе адставанне ў радзе важнейшых вучасткаў работы. Тэмпы перабудовы работы недастатковыя. Далейшая перабудова работы комсамолу і канцэнтрацыя галоўнай увагі на бальшавіцкім выхаванні комсамольцаў і новых папаўненняў рабочай і працоўнай моладзі—вось асноўная задача комсамолу.

Перабудова ўсіх масавых арганізацый пролетарыату разгарнулася, але яшчэ не дасягнула такога ўзроўню, які адпавядаў бы сучасным задачам сацыялістычнага будаўніцтва.

Пытанні якасці ў кіраўніцтве і рабоце партыйных, савецкіх і профсаюзных органаў, канкрэтнасці і перанясення цэнтру цяжару на праверку выканання набылі выключнае значэнне. Перабудова работы ўсіх арганізацый шчыльна звязана з разгортваннем далейшай бязьлітаснай барацьбы з бюрократызмам. Гэтай задачы нельга ні ў якім разе ўпускаць у далейшай рабоце.

Трэба падвысіць адказнасць ведамсцвевых арганізацый, рашуча біць па расхлябанасці, несваячасоваму выкананню дырэктыв партыі, каго-б гэта не датычылася.

* * *

Асноўнай умовай будаўніцтва сацыялізму і выканання намечаных задач з'яўляецца няўхільнае ажыццяўленне генэральнай лініі партыі ў бязьлітаснай барацьбе з класавым ворагам і яго агентурай. Унутры партыі—правым і „левым“ опартунізмам, з прымірэнствам да іх.

Зараз на новым этапе нашага развіцця мы маем праяўленне опартунізму ў новых формах. Перад тварам бліскучых перамог лініі партыі ворагі рабочае класы і іх агентура ўнутры партыі ўжываюць больш скрытыя, замаскаваныя формы атак на партыю, на яе генэральную лінію і кіраўніцтва.

„Адкрыта пад сыцягам трацкізму выступаць цяпер цяжка, мас не заваюеш, капіталу не нажывеш. Выступаць трэба пад іншымі сыцягамі, лезунгамі, тэзісамі, фармуліроўкамі. Трэба паставіць пад сумненнем паслядоўнасць ленінскай бальшавіцкай тэорыі, каб зганьбіць нашу практыку ажыццяўлення генэральнай лініі партыі.

Опартунізм прабуе таму пралезці зараз у нашы рады, прыкрываючыся, прымазваючыся, упрыгожваючыся, поўзачы на жываце, прабуе правікнуць у шчыліны і асабліва прабуе ўлезці праз вароты гісторыі нашай партыі“. (Л. Н. Кагановіч).

Таму неабходна падвышэнне партыйнай пільнасці і бальшавіцкай непрымірмасці да ухілаў ад лініі партыі, да ўсякіх замаскаваных вылазак класавых ворагаў, у якой-бы форме яны не выступалі.

Пісьмо тав. Сталіна ў рэдакцыю часопісі „Пролетарская рэволюцыя“, з'яўляючыся дакументам выключнай палітычнай важнасці, наставіла з усёй вострасцю пытанне аб падвышэнні партыйнай пільнасці да трацкісцкай контрабанды і гнілога лібэралізму на ўсіх

в частках работы ншшае партыі, паставіла пытаньне аб большавіцкім выхаваньні кадраў на сапраўднай, у ленінскім разуменьні гэтага слова гісторыі партыі.

Пісьмо тав. Сталіна з выключнай вострасьцю паставіла пытаньне аб узьняцьці політычнага ўзроўню тэорытычнага фронту да ўзроўню сапраўднай партыйнасьці ў навуцы. Пісьмо т. Сталіна мае вялізарнае і інтэрнацыянальнае значэньне для барацьбы брацкіх кампартый за большасьць рабочае клясы, барацьбы з контррэвалюцыйным трацкізмам, з люксэбургіянствам і рэнэгатамі камунізму, з соцыял-фашызмам.

Абгаварэньне пісьма т. Сталіна ўжо дало свае станоўчыя вынікі. У рэзультате абгаварэньня пісьма ўзьнялася на новую вышыню большавікая закалка ўсёй КП(б)Б. Галоўнай задачай тэорытычнага фронту зараз зьяўляецца перабудова работы ў адпаведнасьці з паказаньнямі т. Сталіна. Актуальнасьць гэтай перабудовы тэорытычнага фронту БССР асабліва вялікая.

Літаратуры, якая правільна асьвятляла гісторыю большавізму і Кастрычніцкай рэвалюцыі на Беларусі, мы фактычна ня маем. Факты працягваньня ў гістарычнай літаратуры БССР контррэвалюцыйнай трацкісцкай контрабанды, вялікадзяржаўных і нацыянал-дэмакратычных тэорый маюць значнае месца.

Політычная бесклапотнасьць і гнілы лібэралізм некаторай часткі камуністаў дазволілі Югаву, нераізброіўшамуся трацкісту, скрываць да апошняга часу свой сапраўдны твар і працягваць у сваіх нават апошніх работах трацкісцкі паклёп і фальсыфікацыю.

Ідэалізацыя дробна-буржуазных і нацыяналістычных партый (Бунд, БСГ), ідэалізацыя люксэбургіянства, асьвятленьне Кастрычніцкай рэвалюцыі ў Беларусі, як рэвалюцыі сялянскай і інш. скажэньні гісторыі большавізму маюць месца ў радзе тэорытычных работ (Агурскі, Поташ, Майзэль, Шапавалаў, Шчарбакоў і іншых), што зараз рашуча выкрываецца партыйнай арганізацыяй.

Трэба з пасьлядоўнай непрымірымасьцю змагацца за партыйнасьць навукі і марксыцка-ленінскую чыстату тэорытычнага фронту.

Прыток маладых кадраў, не прайшоўшых у сваёй большасьці школы грамадзянскай вайны, ня ведаючых прыгнечаньня і эксплёатацыі капіталістычнай фабрыкі, а адсюль менш загартаваных, з асаблівай вострасьцю ставіць пытаньне аб марксыцка-ленінскім выхаваньні партыйных кадраў. Пасьпяховае вырашэньне гэтай задачы ставіцца ў простую залежнасьць ад выкананьня чарговых гаспадарча-політычных задач і ўцягненьня да ўдзелу ў іх новых папайненьняў партыі.

У галіне разгортваньня партыйна-выхаваўчай работы можна констатаваць рад дасягненьняў. Аднак, гэтыя дасягненьні ў параўнаньні з усё ўзрастаючымі запатрабаваньнямі да партыйнай вучобы зьяўляюцца зусім недастатковымі. У партвучобе існуюць элемэнты схолястыкі, маюць месца скажэньні ідэалёгічнага зьместу вучобы, партвучоба недасягкова ўвязваецца з практыкай партыйнай работы і выкананьнем чарговых політычна-гаспадарчых задач. Лквідацыя гэтых недахопаў навінна максымальна садзейнічаць узмацненьню большавіцкай вытрыманасьці КП(б)Б і падвысіць яе баяздольнасьць у барацьбе за генэральную лінію партыі.

З асаблівым упорам пісьмо т. Сталіна ставіць пытаньне аб падвышэньні ідэйнага ўзроўню марксыцка-ленінскага выхаваньня членаў партыі і партыйнага актыву. Тэндэнцыі, якія маюць месца ў некагорых зьвешнях партыйнай арганізацыі падмяніць задачу падвы-

шэньня якасьці ідэйна-выхаваўчай работы адміністраваньнем і спрабай зьмешваньня ў кучу трацкісцкай контрабанды і яе носьбітаў з памылкамі партыйных таварышоў і адмаўленьні ад дапамогі гэтым газарышом у выпраўленьні іх памылак, павінны атрымаць рашучы адпор.

Ліст тав. Сталіна „мае вялізарнае значэньне, але ён ні ў якой ступені не даваў такога напрамку, каб глыбокае вывучэньне ленынізму і штодзённую выхаваўчую работу асобнай ячэйкі падмянялі адміністраваньнем. Гэта памылка тых арганізацый, якія так няправільна зразумелі сэнс і назначэньне ліста т. Сталіна. Трэба ўмець адрозьніваць асобную памылку чалавека ад сыстэмы поглядаў. Зразумела, скрытыя трацкісты ёсьць у радок нашай партыі, але адна справа выкрываць захаваных трацкістаў, якія карыстаюцца часам адсутнасьцю належнай пільнасьці на тым ці іншым участку, выкрываць і выганяць іх з партыі, а другая справа—памылка таго ці іншага таварыша, якую таксама трэба крытыкаваць, але крытыкаваць трэба па-таварыску, каб ён мог выправіць яе. Трэба дапамагчы яму выправіць памылку і гэтым папярэдзіць другіх. Няправільна кваліфікаваць такога таварыша, як ухіліста. Тут справе гэтым не дапаможа“ (Постышаў).

* * *

КП(б)Б пад бальшавіцкім кіраўніцтвам свайго ЦК і ленынскага ЦК УсеКП(б) прарабіла вялізарнейшы шлях ад XIII да XIV Зьезду, шлях посьпехаў соцыялістычнага будаўніцтва ў БССР, шлях перамоі ленынскай нацыянальнай палітыкі партыі. Бальшавіцкае кіраўніцтва ЦК КП(б)Б забясьпечыла вялізарны ўздым прадукцыйных сіл Савецкай Беларусі, соцыялістычную перабудову яе эканомікі, росквіт сапраўднай культуры нацыянальнай па форме і соцыялістычнай па зьместу.

Перамога соцыялізму ў БССР асабліва яскрава выступае на фоне глыбачайшага разарэньня пакутуючых пад нам фашысцкіх окупантаў працоўных мас Заходняй Беларусі. Вочы працоўных Заходняй Беларусі ўсе больш і больш узіраюцца на Савецкую Беларусь, якая паказвае сваімі героічнымі перамогамі адзіны шлях да вызваленьня, да выхаду з бяздонья капіталістычнага крызісу, да выратаваньня ад нячужаных тэрораў і нацыянальнага ўціску польскіх окупантаў.

XIV Зьезд КП(б)Б сваімі пастановамі асьветліць шырокую дарогу пераможнага соцыялістычнага разьвіцьця Савецкай Беларусі і дапаможа брацкай КПЗБ у яе барацьбе за соцыяльнае і нацыянальнае вызваленьне працоўных Заходняй Беларусі. XIV Зьезд КП(б)Б зьявіцца новай бліскучай старонкай барацьбы КП(б)Б за соцыялізм на аснове згуртаваньня сваіх радоў вакол генэральнай лініі партыі і яе ленынскага кіраўніцтва.

Выканаем бальшавіцкую програму разьвіцьця соцыялістычнай жывёлагадоўлі

Зараз, калі партыя паспяхова вырашыла праблему збожжа і дабілася рашаючых поспехаў у галіне разьвіцьця тэхнічных культур (лён, каноплі, бавоўна, цукровы бурак), праблема разьвіцьця жывёлагадоўлі паставлена партыяй, як *цэнтральная задача ў галіне соцыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі*.

Жывёлагадоўля да гэтага часу зьяўляецца найбольш адсталаю і нізка-таварнаю галіною сельскай гаспадаркі.

Гіганцкія тэмпы разгортваньня соцыялістычнай прамысловасьці, рост рабочай клясы і пролетарскіх цэнтраў, задачы карэннага палепшаньня рабочага снабжэньня, якое ў сучасны момант у асноўным ўшраецца ў продукты жывёлагадоўлі (мяса, масла, малако і інш.), патрабуюць шпаркіх тэмпаў разьвіцьця высока-таварнай соцыялістычнай жывёлагадоўлі. Пагэтакі ЦК УсеКП(б) і СНК СССР у адозьве аб разьвіцьці жывёлагадоўлі патрабуюць:

„1931 і 1932 гг. павінны быць гадамі такога-ж рашучага пераходу ў разьвіцьці соцыялістычнай жывёлагадоўлі, якімі былі 1929 і 1930 гг. у справе арганізацыі соцыялістычнай збожжавай гаспадаркі“.

Практычнае вырашэньне праблемы соцыялістычнай жывёлагадоўлі ўскладняецца радам цяжкасьцяў, якія абумоўлены наступнымі прычынамі:

1. Жывёлагадоўля да апошняга часу зьяўляецца найменш аграмаджанаю галіною сельскай гаспадаркі, галіною, якая найбольш туго паддаецца аграмаджаньню.

2. Разьвіцьцё соцыялістычнай жывёлагадоўлі сустракала і сустракае *найбольш шалёнае* супраціўленьне клясавага ворага — кулака. На гэтым участку кулак асабліва шалена супраціўляецца мерапрыемствам партыі і савецкай улады, якія накіраваны на соцыялістычную рэканструкцыю сельскай гаспадаркі. У адказ на разгорнутае соцыялістычнае наступленьне кулак павёў шалёную агітацыю за зьнішчэньне жывёлы і зьнішчыў значную колькасьць высокакаснай жывёлы, асабліва маладняка.

3. Адсталасьць кармовай базы, нізкая якасьць і ўражайнасьць сенажаці і выпасаў, што патрабуе разгортваньня ў кароткі тэрмін масавай вытворчасці камбінаваных і сочных кармоў, правядзеньня мэліарацыйных і культур-тэхнічных работ, а таксама арганізацыі сенажэньня на вялікіх плошчах паплавоў.

4. Неабходнасьць у кароткі тэрмін правесці вялізарнае будаўніцтва кароўнікаў, свінарынікаў і другіх гаспадарчых будынкаў у жывёлагадоўчых саўгасах і колгасах.

5. Нізкая прадукцыйнасьць і дрэнная якасьць пераважна-большай часткі жывёлы, карэннага палепшаньня якой нельга было дабца в умовах раздробленасьці сельскай гаспадаркі.

6. Востры недахоп высокакваліфікаваных і масавых кадраў зоотэхнічных і вэтэрынарных работнікаў, нізкая кваліфікацыя маючыхся кадраў.

Найунасць гэтых цяжкасьцяў ні ў якой ступені не павінна слабіць тэмнаў разьвіцця соцыялістычнай жывёлагадоўлі, узроста партыйнай. Кожная партарганізацыя, партыйная ячэйка, кожны камуніст гаспадарку павінны ўсвядоміць важнасьць жывёлагадоўчай праблемы, мобілізаваць шырокія масы рабочых, колгаснікаў, беднякоў і сярэднякоў-аднаасобнікаў на баявое выкананьне плянаў разьвіцця соцыялістычнай жывёлагадоўлі, на рашучае перамаганьне паказаных цяжкасьцяў і гэтым самым нанесць руйнуючы удар па кулаку, які шалена ўпраціўляецца і імкнецца сарваць мерапрыемствы партыі на фронце разьвіцця соцыялістычнай жывёлагадоўлі.

Бязьлітасная барацьба з правым опартунізмам, як галоўнай небяспэчнай, „левай“ заскокам і прымірэнцтвам да ўсіх ухілаў ад партыйнай лініі зьяўляецца важнейшаю умоваю для забесьпячэньня перамода на фронце соцыялістычнай жывёлагадоўлі. Неабходна даць рашучы адпор права-опартуністычным разважаньням і „тэорыям“ аб неметаэгоднасьці будаўніцтва буйных жывёлагадоўчых саўгасаў і колгасных гаварных фэрм, якія (разважаньні і „тэорыі“) пачынаюць дзе-ні-дэ ажываць у сувязі з момантамі падзыху свіней у частцы саўгасаў і колгасаў, выкліканага эпизоотыяй чумы і дрэнным доглядам за жывёлаю ў гэтых колгасах і саўгасах. Неабходна рашуча выправіць опартуністычны саманек у рабоце па разьвіццю соцыялістычнай жывёлагадоўлі, зьнішчыць моманты патураньня кулаку (неабгагульваньне другой і трэцяй каровы ў асобных колгасах) і „лявацкія“ заскокі, якія знаходзяць свой адбітак, між іншым, у спробах адміністрацыйнага абгагульваньня дробнай жывёлы ў колгасах.

Формаваньне статку соцэктару — рашаючае зьвязно

Проблема высока-таварнай жывёлагадоўлі можа быць вырашана толькі на базе саўгасаў і колгасаў. Гэта адзіна правільны выпрабаваны шлях. Вось таму комплектаваньне статку саўгасаў і КТФ зьяўляецца рашаючай задачай у разьвіцці соцыялістычнай жывёлагадоўлі. БССР, як адзін з асноўных жывёлагадоўчых раёнаў СССР, за кароткі час дабілася значных посьпехаў у справе разьвіцця соцыялістычнай жывёлагадоўлі. На БССР ужо арганізавана: 99 малочна-жывёлагадоўчых саўгасаў, у якіх маецца 49.129 галоў буйнай жывёлы, у тым ліку 26.000 малочных кароў; 87 свінаводных саўгасаў, у якіх маецца 74.000 свіней, у тым ліку 28.000 свінаматак. На колгасах арганізавана 1018 МТФК з лікам 120.000 галоў буйной жывёлы, з якіх 72.000 прадукцыйных кароў і 1.600 СТКФ з лікам 120.000 свіней, з якіх 71.200 свінаматак. Саўгасы і колгасы БССР здалі дзяржаве 670.660 цнт. малака і 21.600 цнт. свінога мяса.

Аднак, лістападаўскі пленум ЦК і ЦКК КП(б)Б падкрэсьліў, што гэтыя посьпехі зьяўляюцца толькі пачаткам, толькі першым крокам у справе разьвіцця соцыялістычнай жывёлагадоўлі, што задачы разь-

Імечі
ЛЕНІНА

віцця жывёлагадоўлі „яшчэ ня сталі ў цэнтры штодзённай увагі партыйных, савецкіх, зямельных, колгасных і коопэрацыйных арганізацый“, што яшчэ „існуе няўменне па-новаму, канкрэтна і плерацыйна кіраваць і працаваць на гэтым адказнейшым вучастку работы“.

Толькі гэтымі, а ня іншымі прычынамі тлумачацца буйнейшыя прарывы ў выкананні плянаў комплектавання статку соцэктару і здачы таварнай прадукцыі.

Аб гэтым з усёй катэгорычнасцю сьведчаць наступныя лічбы: на 1, XII-31 г. па трэсту „Сьвінавод“ плян комплектавання агульнага пагалоўя выкананы толькі на 41,1 проц., па сьвінаматках на 76,6 проц.; плян комплектавання СТКФ выкананы па агульнаму пагалоўю на 45,3 проц., па сьвінаматках на 78,6 проц., у тым ліку дарослых 56,3 проц.; плян комплектавання буйнай жывёлы выкананы па саўгасах на 71,2 проц., па МТКФ — на 99 проц.

Асабліва ганебныя опартуністычныя тэмпы комплектавання СТКФ паказваюць раёны: Крупскі — на 12 проц., Бярэзінскі — 15,5 проц., Кармянскі — 10,6 проц., Клічаўскі — 15 проц., Прапойскі — 14 проц., Рагачэўскі — 16,9 проц., Уваравіцкі — 18,6 проц., Мазырскі — 16,1 проц., Нараўлянскі — 11,6 проц., Парыцкі — 11,6 проц. Зрываюць комплектаваньне МТКФ раёны: Бешанковіцкі — 38 проц., Мазырскі — 28 проц., Чашніцкі — 50 проц., Чавускі — 45 проц., Уваравіцкі — 52 проц. Такія ганебныя паказчыкі комплектавання МТКФ і СТКФ у канцы году сьведчаць аб тым, што партыйныя арганізацыі гэтых раёнаў яшчэ не павярыліся тварам да сацыялістычнай жывёлагадоўлі, не ўсвядомілі важнасці задач, пастаўленых партыяй, ня зьнішчылі опартуністычнага самацёку ў рабоце на гэтым адказнейшым вучастку, ня умеюць арганізоўваць сацыялістычны наступ на фронце жывёлагадоўлі.

Яшчэ горш выконваюцца пляны комплектавання колгасных, птушкаводных фэрм (КПТФ). Гадавы плян комплектавання КПТФ на 10, XI-31 г. выкананы толькі на 16,5 проц. У той час, як частка раёнаў дабілася значнага зруху ў справе комплектавання КПТФ (Любаньскі — 63 проц., Пухавіцкі — 62 проц., Заслаўскі — 51 проц.), пераважная большасць раёнаў ігнаруюць справу птушазодства і амаль нічога не зрабілі для ўкомплектавання птушкаводных фэрм, а 15 раёнаў зусім не распачыналі гэтай работы. Гэта яшчэ раз сьведчыць аб адсутнасці рашучага павароту партарганізацый да вырашэння задач сацыялістычнай жывёлагадоўлі, да вырашэння мяснотнай праблемы.

Якія крыніцы ў нас маюцца для выканання плянаў формавання статку соцэктару?

Першая крыніца — гэта поўнае выкананне плянаў жывёланарыхтовак, устаноўленых НКСнабам, і праводзення часткі нарыхтаванай жывёлы ў саўгасы і колгасныя фэрмы. Гэта крыніца слаба выкарыстоўваецца ў сувязі з адставаннем значнай часткі раёнаў з выкананнем плянаў жывёланарыхтовак, асабліва па дробнай жывёле (на 25, XI-31 г. кварталны плян нарыхтовак сьвіней па БССР выкананы толькі на 12,8 проц.). Трэба адзначыць, што ў сучасны момант, калі ўжо разгорнута шырокая сетка жывёлагадоўчых колгасў і саўгасаў, гэта крыніца не зьяўляецца асноўнай, якой яна была да апошняга часу.

Другая крыніца — бязумоўнае абагульванне другой і трэцяй каровы колгаснікамі, згодна статуту с. г. арцелі. Гэта крыніца ў поўным аб'ёме таксама яшчэ ня выкарыстана, паколькі ў нас маецца некаторая частка колгасаў і колгаснікаў, неабагульшых буйнай таварна-прадукцыйнай жывёлы (Асіпавіцкі, Койдангўскі і Клічаўскі раёны).

Трэцяя крыніца — гэта саманарыхтоўкі жывёлы, асабліва свіней і птушак сярод колгаснікаў, за лік крэдытаў, адпушчаных дзяржавай для комплектавання колгасных фэрм. Пры правільным падыходзе да арганізацыі нарыхтовак (куплі) у колгаснікаў дробнай жывёлы можна дабіцца вялікіх вынікаў у справе комплектавання свінаводных і птушкаводных фэрм. Аб гэтым сведчыць вопыт колгасу „Ясная раніца“ Старобінскага раёну, які шляхам саманарыхтовак павялічыў колькасць свіней на фэрме на 140 проц., дзвёўшы агульнае пагалоўе да 340 галоў. Нарыхтоўкі жывёлы сярод колгаснікаў трэба праводзіць *выключна* на добраахвотных пачатках, папярэдне правёўшы шырокую растлумачальную работу, ні ў якой ступені *не дапускаючы* прымусу колгаснікаў да продажу жывёлы і адміністрацыйнага абавольвання.

Чацьвертая і *асноўная крыніца* гэта павялічэнне статку колгасаў і саўгасаў за лік *уласнага прыплоду*. Лёсгападаўскі пленум ЦК і ЦКК КП(б)Б у сваіх пастановах аб разьвіцці сацыялістычнай жывёлагадоўлі „патрабуе ад усіх партарганізацыі, земоргансў, саўгастрэстаў і колгаснай сыстэмы паставіць у цэнтры сваёй практычнай работы задачу фармавання статку соцэктару, асабліва за лік поўнага захавання і гадоўлі ўласнага прыплоду, што павінна зьявіцца *асноўнаю крыніцай* комплектавання“. Пленум патрабаваў ад партарганізацыі: „дабіцца такога становішча, каб кожная партыячка, кожны камуніст наасобку змагаліся за выкананьне пляну жывёлагадоўлі так, як партарганізацыі перадавых прадпрыемстваў змагаюцца за *прамфінплян*“ і абавязваў партарганізацыі, земорганы, саўгастрэсты і колгасную сыстэму цалкам выканаць пляны комплектавання статку соцэктару 1931 г.

Барацьба за маладняк — барацьба за высокую таварнасьць сацыялістычнай жывёлагадоўлі

Фармаваньне статку соцэктару за лік уласнага прыплоду і задача павышэньня таварнасьці жывёлагадоўлі з усёй вастраю ставяць пытаньне аб барацьбе за *максымальнае павялічэньне прыплоду*, за поўнае захаваньне і гадоўлю маладняка ўсіх відаў жывёлы, асабліва цялят і парсяг. Барацьба за павялічэньне прыплоду ў першую чаргу павінна ісьці: па лініі *знішчэньня ялавасьці жывёлы*, асабліва кароў (10-15 проц.) і свінаматак (25-30 проц.), праз правільную арганізацыю злучных кампаній, разгортваньне злучных пунктаў праз арганізацыю шэрагу апладненьня; па лініі *барацьбы з абортамі*, якія шырока распаўсюджаны сярод жывёлы і ў большасьці выпадкаў зьяўляюцца вынікам інфекцыйных захворваньняў, а таксама па лініі палепшаньня якасьці маладняка шляхам *мэтызацыі* ўсяго пагалоўя кароў і свіней.

Аб недаацэнцы злучнай кампаніі ў нашых саўгасах і колгасах яскрава сведчаць лічбы трэсту „Свінавод“, па саўгасах якога за 1931 г. з ліку 28 490 свінамагак апарасілася толькі 13 220 свінаматак. Весткі аб ходзе злучнай кампаніі па саўгасах „Свінаводу“ ў 4 квартале лішні раз даказваюць наяўнасьць гэтай недаацэнкі. Напрыклад, з ліку 24 443 свінамагак пакрыта толькі 9 142—37 проц. пляну. Значна горш абстаць справа па Свінаводколгасцэнтру і Малакоколгасцэнтру, якія нават ня маюць належнага вучоту апаросаў і ацелу і фактычна не займаюцца арганізацыяй злучных кампаній. Пленум ЦК і ЦК КП(б)Б прапанаваў „НКЗ, саўгастрэстам і Колгасцэнтру разгарнуць шырокую работу па знішчэньню ялавасьці, устанавіць цвёрдую сетку злучных

пунктаў па БССР". Пленум падкрэсьліў, што *„правядзеньне злучна-кампаніі павінна быць такой-жа важнейшай і ударнай кампаніяй, як пасеўная і ўборачная“*.

Павялічэньне прыплоду само па сабе не вырашае, аднак, задач надвышэйняга таварнасьці і павялічэньня статку колгасаў і саўгасаў. У выніку слабай барацьбы з кулацкай агітацыяй з боку раду парт-арганізацыі, а таксама ў сувязі з дрэнным доглядам і ўтрыманьнем кравяты, адсутнасьцю санітарна-вэтэрынарных умоў у частцы раёнаў, радзе колгасаў і саўгасаў маюць месца факты масавэга ўбою маладняка і вялікі адыход (падзеж) парасят і сьвіней. Па Веткаўскаму раёну з ліку 12 000 цялят ацёчу 1931 г. засталася толькі 3 500 галоў. Па Ёльскаму раёну з ліку законтрактаваных у гэтым годзе 1 042 цялят зьнята з контрактацыі толькі 54 штукі. У колгасе „Прыклад“ (Ёльскі раён) зарэзана 37 і здохла 20 цялят. У колгасе „Чырвоны Партызан“ таго ж раёну з 45 цялят зарэзана 19 і пала 6 галоў. Па саўгасах трэсту „Сьвінавод“ у выніку дрэннага догляду за парасятамі, недапушчальна слабай работы па правядзеньню шырокіх профіляктычных мерапрыемстваў адыход парасят складае 38,4 проц. У той час, калі частка перадавых саўгасаў дабілася значнага зьніжэньня адыходаў (Сялецк-Гаўрыленка—7,5 проц., Веснава—12,6 проц., Цяцерына—13,5 проц.) Значная частка саўгасаў не разгарнула барацьбы за захаваньне апаросаў. Зусім нельга цярпець такога становішча, калі ў саўгасе „Сталіна“ адыход парасят складае 69,4 проц., у саўгасе „Негарэлае“—58,5 проц., у саўгасе „Несьта“—64,9 проц. У тым жа саўгасе „Несьта“ ад чумы здохла 82 сьвіньні і зарэзана... 450 сьвіней. Маладняка перадохла 94 галавы і зарэзана 44, а парасят 1 556 штук.

Ёсць „мастакі“ права-опартуністычнага паходжаньня, якія прыкрываюць так званыя „адыходы“ і „падзеж“, разбазарваньне і сваю ўласную безгаспадарчасць эпізоотыямі. Ва ўсім вінавата „чума“. Аднак, ледзь вывучэньня прычын „адыходаў“ парасят з усёй рашучасьцю пацвярджаюць, што асноўнай прычынай „адыходу“ зьяўляецца дрэнны догляд, безгаспадарчасць і злачынныя адносіны да дзяржаўнай маёмасьці ў саўгасах, ды і сама чума „продукт“ безгаспадарчасці, нядбайнасьці і безадказных адносін да ўтрыманьня і догляду за жывёлай. За час з 1-га верасьня 1931 г. па 10/XI-31 г. па саўгасах трэсту „Сьвінавод“ адыход парасят ва ўзросьце да 2-х месяцаў зьявіўся ў ліку 10 302 шт. у тым ліку здохла ад чумы 3 107 шт., па іншых прычынах—7 195 галоў. Гэта даведка рашуча выяўляе опартуністаў і злачынных надбайнікаў, якія прыкрываюцца „эпізоотыямі“. Партарганізацыі, земорганы, саўгастрэсты і колгасныя сыстэмы абавязаны пляны гадоўлі маладняка давесці да кожнага саўгасу, колгасу, да кожнага сялянскага двара і забясьпечыць поўнае выкананьне гэтых плянаў, мобілізаваць рабочых саўгасаў, МТС, колгасьнікаў, беднякоў і сярэднякоў-адзінаасобнікаў для руйнуючага адпору кулаку, які шалёна агітуе за зьнішчэньне маладняка. Партарганізацыі, у першую чаргу парт'ячэйкі і камуністы жывёлагадоўчых колгасаў і саўгасаў, павінны абвясціць бязлітасную вайну нядбайнасьці, безадказнасьці і злачынным безгаспадарчым адносінам да дзяржаўнае і колгаснае жывёлы і павесці рашучую барацьбу за палепшаньне якасьці работы па догляду за жывёлай, цалкам зьнішчыць „адыходы“ і „падзеж“.

У выкананьні плянаў здачы малачнай і мясной таварнай прадукцыі таксама маюцца буйныя прарывы. На I/XII-31 г. пляны здачы таварнай прадукцыі выкананы: па трэсту „Сьвінавод“—на 55 проц., па

Сьвінаводколгасцэнтру — на 27 проц. па Малакоколгасцэнтру — на 52,1 проц. Асноўныя прычыны гэтых прарываў — гэта адсутнасць строгага вучоту выхаду таварнай прадукцыі у саўгасах і КГФ, адсутнасць штодзённага кантролю за здачай таварнай прадукцыі дзяржаве з боку саўгастрэстаў, колгасных цэнтраў і раённых арганізацый, што прывяло ў радзе саўгасаў і колгасаў да разбазарвання мясной і малочнай прадукцыі, да захавання часткі таварнай прадукцыі ад дзяржавы. У саўгасе „Некрашчы“ на працягу 3-х месяцаў зьедзена 6 бульных сьвіней і 36 шт. маладняка. У саўгасе „Насовічы“ зарэзана („па падазронасці на чуму“) і зьедзена 86 сьвіней. У колгасе імя Варашчылава (Асіпавіцкі раён) зарэзана і зьедзена 12 сьвіней. У колгасе „Пшэдня“ (Асіпавіцкі раён) у верасні месяцы г.г. па кнігах матэрыяльнага вучоту запрыходавана 35 фун. сьвінога мяса, а па раздзатчаных ведамасях лічыцца выдана колгаснікам 7 пуд. 5 фун. мяса. Бараніны колгаснікам выдана 23 фунты, у той час калі на прыходзе гэта бараніна зусім не запісана. Сала выдана колгаснікам 4 п. 11 фун., а на прыходзе запісана толькі 3 п. 30 фун. Гэта ў той час, калі кожны колгаснік мае сваю ўласную дробную жывёлу і па адной карове.

Здачай таварнай прадукцыі дзяржаве зьяўляецца цэнтральнай задачай жывёлагадоўчых саўгасаў і колгасаў. Неабходна безадкладна ўстанавіць дасканалы вучот выхаду таварнай прадукцыі і жорсткі кантроль за здачай гэтай прадукцыі дзяржаве. Партарганізацыі жывёлагадоўчых саўгасаў павінны ўлічыць урокі „Саюзсахару“, Зернагрэсту і Белсаўгастрэсту, раішча выкрыць і нанесці руйнуючы ўдар па малейшых праявах буржуазных тэндэнцый у жывёлагадоўчых саўгасах. Партыячкі і райпартарганізацыі ў цэлым павінны праводзіць раішчую барацьбу з момантамі кулацкага ўплыву ў колгасах, з спажывецкімі і рэакцыйнымі настроямі адсталай часткі колгаснікаў. Трэба раішча зьнішчыць моманты разбазарвання мясной і малочнай прадукцыі і забяспечыць поўнае выкананне плянаў здачы таварнага мяса і малака дзяржаве. Паказчыкі выканання плянаў здачы (продажу) таварнай прадукцыі дзяржаве павінны зьяўляцца паказчыкамі бальшавіцкай баяздольнасці партыячэк жывёлагадоўчых саўгасаў і колгасаў. Наркамзем і НКСнаб абавязаны ўпарадкаваць сыстэму збыту і рэалізацыі мясной і малочнай прадукцыі, скасаваўшы ўсе пра-межна-перадатачныя звеньі, якія ўдаражаюць кошт гэтай прадукцыі для рабочага спажыўца.

Стмуляваць развіццё жывёлагадоўлі

Для стымулявання развіцця сацыялістычнай жывёлагадоўлі, для павышэння зацікаўленасці колгаснікаў у здачы (продажу) дзяржаве таварнай прадукцыі пленум ЦК і ЦКК даручыў устанавіць для жывёлагадоўчых, асабліва сьвінаводных колгасаў, *рад дадатковых ільгот.* У прыватнасці, пленум пастанавіў прыраўняць жывёлагадоўчы колгасы ў прадастаўленні ільгот да млянаводных колгасаў. Прадастаўленне ільгот жывёлагадоўчым колгасам павінны ісці ў на-прамку палепшэння снабжэння гэтых колгасаў прамтаварамі, перша-чарговага снабжэння вясельнем кармовых культур і інш., прычым прадастаўленне гэтых ільгот трэба *паставіць у залежнасць* ад выка-нання колгасамі плянаў здачы таварнай прадукцыі. Пленум даручыў ЦКК распрацаваць сыстэму прэміявання жывёлагадоўчых саўгасаў і колгасаў за поўную здачу таварнай прадукцыі і стварыць для гэтай мэты прэміяльны фонд у суме 500.000 руб.

Стварыць моцную кармовую базу, забяспечыць жывёлу цэльнымі памяшканнямі

Бальшавіцкая праграма развіцця сацыялістычнай жывёлагадоўлі, устаноўленая ЦК УсеКП(б) і ЦК КП(б)Б патрабуе стварэння ў кароткі тэрмін моцнае кармовае базы, патрабуе карэннага палепшання якасці кармоў.

Пашырэнне пасеваў і падвышэнне ўраджайнасці кармовых культур (кармовыя травы, караньплоды, сілосныя культуры), арганізацыя штучных выпасаў, асабліва для свіней і цялят, правядзенне меліарацыйных і культуртэхнічных работ на забалочаных сенажацях, падвышэнне ўраджайнасці сенажацяў, разгортванне масавай вытворчасці камбінаваных кармоў і падсылачных матэрыялаў, жорсткая эканомія кармовых рэсурсаў— вось асноўныя мерапрыемствы, якія не абходна правесці ў кароткі тэрмін, для стварэння моцнае базы высока-якасных кармоў. Для правядзення гэтых мерапрыемстваў у першую чаргу неабходна *мобілізаваць сродкі і сілы саміх саўгасаў і колгасаў*. Райпартарганізацыі, Насенаводколгассаюз і земорганы павінны ўжыць самыя энэргічныя меры для *выканання плянаў нарыхтовак насення кармовых культур, ад чаго будзе залежаць пашырэнне пасевных плошчаў кармовых культур*.

Арганізацыя ўборкі сенажацяў, кармовых траў і караньплодаў на вялікіх плошчах патрабуе энэргічнага правядзення мерапрыемстваў *па механізацыі* гэтых работ. Таксама неабходна правесці рэд мерапрыемстваў па механізацыі асноўных процесаў вытворчасці непазрэдна на свінарыках і скотных дварах (падрыхтоўка і падача кармоў, падача вады і інш. работы). Пленум ЦК і ЦКК КП(б)Б абавязаў Экана распрацаваць канкрэтны план механізацыі жывёлагадоўчых саўгасаў і колгасаў на 1932 г. НКЗ і НКСнабу даручана пабудаваць у 1932 г. буйны механізаваны завод па вырабу камбінаваных кармоў ня менш, як на 50.000 тон у год і 30 комбікормачных заводаў у саўгасах і колгасах з вырабам да 180 тыс. тон комбікармоў. НКЗ, саўгастрэстам і колгасным сыстэмам неабходна зараз-жа разгарнуць энэргічную работу па механізацыі саўгасаў і колгасаў. Райпартарганізацыі і вясковыя ячэйкі павінны мобілізаваць унутраныя рэсурсы саўгасаў і колгасаў на правядзенне гэтых мерапрыемстваў.

Плян будаўніцтва памяшканняў для жывелы на 1931 г. па трэству „Свінавод“ выкананы толькі на 65 проц. Яшчэ большае недавыкананне плянаў будаўніцтва маенца па саўгасах былога Белсаўгастрэсту (на 1 XI-31 г. замест 114 кароўнікаў пабудавана толькі 18), Малакоколгасцэнтру і Свінаводколгасцэнтру. Якасць будаўніцтва далёка нездальнялючая. Такое становішча пагражае вялікімі стратамі ў саўгасах і колгасах. Асноўная прычына прарываў у будаўніцтве самацёк у рабоце, бюрократычная непаваротлівасць будаўнічых арганізацый, саўгастрэстаў і колгаснай сыстэмы, няўменне мобілізаваць рабочую сілу і мясцовыя рэсурсы. Такому становішчу трэба рашучым чынам палажыць канец. Ня глядзячы на пачатак зімы, неабходна максімальна ўзмацніць тэмпы будаўніцтва, палепшыць якасць яго і патапіць каштоўнасць, забяспечыць выкананне плянаў 1931 г. ў вызначаныя тэрміны і безадкладна прыступіць да разгортвання будаўніцтва на 1932 г., ні ў якой ступені ня спыняючы будаўнічых работ у зімовы час. Пленум абавязаў Белсельбуд пашырыць сетку сваіх будучасткаў з мэтай найбольшага ахопу аб'ектаў будаўніцтва. РК КП(б)Б неабходна

з'яць будаўніцтва ў жывёлагадоўчых саўгасах і колгасах пад свой і асабны нагляд.

Зоотэхніку і вэтэрынарыю на службу сацыялістычнай жывёлагадоўлі

Задачы, пастаўленыя партыяй у галіне развіцця сацыялістычнай жывёлагадоўлі, патрабуюць шырокага прымянення ў практычнай рабоце жывёлагадоўчых саўгасаў і колгасаў вопыту і практыкі здабытых зоотэхнічнай і вэтэрынарыяй навукаў. Аднак, мы вымушаны адзначыць наяўнасць фактаў ігнравання ў практычнай рабоце саўгасаў і колгасаў зоотэхнічных і вэтэрынарных правіл догляду за жывёламі, з аднаго боку, і вялікую размычку паміж размахам развіцця сацыялістычнай жывёлагадоўлі і тэмпамі работы нашых навукова-даследчых жывёлагадоўчых і вэтэрынарных устаноў, з другога боку. Аб гэтым яскрава сведчыць хаця-б той факт, што „вірус“, які выклікае захворванне чумой, да гэтага часу, проста кажучы, „ня злоўлены“. Зоотэхніка і вэтэрынарная навука і практыка да гэтага часу яшчэ не далі дастаткова яснага адказу на такія актуальнейшыя пытанні, як склад мінеральных кармоў для парасят, не ўстанавілі правяраных на вопыце мер барацьбы з паратыфусам парасят, з абортамі ў жывёлы, не распрацаваны ўсебаковыя навуковыя падставы рацыён кармоў для супаросных матак, маладняка і таварнага пагалоўя. Нават больш таго, навукова-даследчыя, жывёлагадоўчыя і вэтэрынарныя установы не займаюцца як належыць вывучэннем прычын адыходаў і падзяжу жывёлы і ня маюць дастаткова абгрунтаваных матэрыялаў па гэтай пытанню. Зусім мала ўвагі аддаюць распрацоўцы практычных мерапрыемстваў. Зоотэхніку і вэтэрынарыю трэба паставіць на службу сацыялістычнай жывёлагадоўлі. Трэба рашуча павярнуць навукова-даследчыя установы тварам да тых задач, якія пастаўлены партыяй у галіне развіцця жывёлагадоўлі. Трэба актывізаваць работу гэтых устаноў і згрупаваць іх увагу на распрацоўцы наступных актуальнейшых пытанняў: методы барацьбы з чумой і методыка супроцьчумных прыывак, дыягностыка сьвіных інфекцый, меры барацьбы з абортамі ў жывёлы, барацьба з паратыфусам і профіляктыка паратыфозных захворванняў парасят, распрацоўка пытанняў аб складзе мінеральных кармоў, распрацоўка і праверка дзейнасці кармовых рацыёнаў для сьвіней і кароў, распрацоўка шырокіх санітарна-профіляктычных мерапрыемстваў. Неабходна мобілізаваць і падрыхтаваць зоотэхнічных і вэтэрынарных работнікаў для правядзення ў 1932 г. камунізацыі ўсяго сьвінага пагалоўя соцэктару. Неабходна ўжыць рашучыя захады да хутчэйшага скапчэння Віцебскай фабрыкі па вырабу біопрэпаратаў.

Падрыхтаваць кадры спецыялістаў для жывёлагадоўчых саўгасаў і колгасаў

Ступень забяспечанасці жывёлагадоўчых саўгасаў і колгасаў кадрамі зоотэхнікаў, вэтурачоў і агрономаў зусім незадавальняючая. Забяспечанасць саўгасаў „Сьвінаводу“ (без апарату трэсту) кадрамі спецыялістаў характарызуецца наступнымі лічбамі:

	Патрэбна	Ёсць	Недахоп
Зоотэхнікаў	107	45	62
Вэтурачоў	93	48	45
Вэтфальчароў	139	85	54
Агрономаў	91	20	71

Капі ўдзяць, што саўгасы "Сьвінавод" зараўнаюць з саўгасамі, другімі сьстэмамі і колгасамі, лепш забясьпечаныя кадрамі, дык павінна можна ўзяць на страгу не такую спецыялістаў у жывёлагадоўчых саўгасах і колгасах.

Пленум ЦК і ЦК КП(б)Б абавязваў НКЗ, саўгастрэс і гасцэнтрыцалкам выканаць праграму падрыхтоўкі кадраў спецыялістаў для жывёлагадоўчых саўгасаў і колгасаў, устаноўленую ў жнівеньскім настанове ЦК КП(б)Б і СНК БССР. Асабліва ўвагу НКЗ і гасцэнтрыцалкам павінны звярнуць на падрыхтоўку становішча і якасьці работы Вэтэрынара і Сьвінаводнага інстытутаў, пабудаваных і работу на вытворчай базе, чаго зраз нельга сказаць. Неабходна стварыць лепшыя ўмовы працы для Сьвінаводнага інстытуту, у прыватнасьці, забясьпечыць інстытут навучальнаю плошчаю (замест 7.958 квадратных мэтраў інстытуту прадастаўлена толькі 353 кв. мтр. і жыллёваю плошчаю, якой інстытут забясьпечаны толькі ў разьмере 932 кв. мтр. замест 2.493. Неабходна правесці максымальную перасоўку агро-зоо- і вэтэрынарных спецыялістаў з апаратаў непасрэдна ў саўгасы і колгасы, павысіць адказнасьць спецыялістаў за даручаемую ім работу і палепшыць іх матэрыяльна-бытавыя ўмовы (забесьпячэньне кватэрамі, палепшаныя спэцыяльныя, перавод на зьдзелна-прэміяльную сыстэму, ліквідацыя ураўнілаўкі ў зарплате і г. д.). У прыватнасьці, пленум даручыў разглядаць пытаньне аб павышэньні зарплаты спецыялістаў, што працуюць непасрэдна на вытворчасьці.

Шэсьць умоў тав. Сталіна — ключ да перамог на фронце соцыялістычнай жывёлагадоўлі

Найлепшым сродкам для поўнага выкананьня бальнавіцкай праграмы разьвіцьця соцыялістычнай жывёлагадоўлі, для забесьпячэньня выкананьня плянаў выхаду і здачы малочнай і мясной прадукцыі зьяўляецца *рэалізацыя 6-ці ўмоў тав. Сталіна*.

Організаваць набор рабочай сілы для саўгасаў, увязаўшы гэтую работу з канкрэтнай дапамогай колгасам у справе арганізацыі працы. Замацаваць на сьвінароў і скотных дварах у саўгасах і колгасах сталыя кадры рабочых і колгаснікаў. Разгарнуць работу па механізацыі вытворчасьці жывёлагадоўчых саўгасаў і колгасаў, шырока выкарыстаўшы для гэтай мэты рабочыя рацыяналізатарскія прапановы і вынаходніцтвы. Забесьпечыць найбольш эфэктыўнае скарыстаньне сродкаў, адпущаных для механізацыі. Вылучыць сьвінароў, даўшчыкаў, скотнікаў і пастухоў як рашаючыя профэсіі і павялічыць аплату іх працы ў параўнаньні з другімі рабочымі і колгаснікамі, што працуюць на падсобных работах і ў падсобных галінах гаспадарства. Зьнішчыць ураўнілаўку ў зарплате. Нельга цярпець такога становішча, калі тарыфная стаўка сьвінара ў сьвінаводным саўгасе (45 руб.) такая-ж як і паліводнага рабочага сярэдняй кваліфікацыі. Перавесыць работнікаў скотных двароў і сьвінароў на прогрэсывую зьдзелна-прэміяльную аплату працы. Абязьвіць, якую павінна атрымаць на працы і ў прамысловасьці, ня можа быць цярпіма ў саўгасах і колгасах, асабліва ў жывёлагадоўчых. Неабходна безадкладна правесці прымацаваньне сталых работнікаў да вядомых стойлаў у сьвінароў і кароўніках.

Пляны выхаду прыплоду, малочнай і мясной гаварнай прадукцыі павесіць да кожнага кароўніка, сьвінароў, да стойла і работніка. Безадкладна прыступіць да ўдзяленьня гаспадарчага разраўнуку ў жывёлагадоўчыя працы.

вёлагадоўчых саўгасах і КТФ. Широка разгярнуць снаборніцтва ўдзяльніцтва ў саўгасах і колгасах. Забяспечыць поўнае выкананне прэжых партый і аб'яднаных гаспадарчым замацаваньні колгасаў. Прывяліць спецыялістаў да актыўнага ўдзелу ў гаспадарчым будаўніцтве. Знішчыць моманты спэнаедства, рашуча зьмяніць адносіны да старых кадраў спецыялістаў. Широка выкарыстаць навуковыя веды і практычны вопыт спецыялістаў як у гаспадарчым будаўніцтве, так і ў справе арганізацыі тэхнічнай прапаганды сярод рабочых і колгаснікаў праз арганізацыю сеткі вярхоўных школ, курсаў і гурткоў у саўгасах і колгасах. Арганізаваць у колгасах і саўгасах падрыхтоўку рабочых і колгаснікаў да паступленьня ў жывёлагадоўчыя ВНУ і тэхнікумы. *„Важнейшай і абавязковай задачай усіх камуністаў, якія працуюць у галіне жывёлагадоўлі, зьяўляецца сапраўднае аўтаданьне тэхнічай жывёлагадоўчай справы“.*

Партыйныя, гаспадарчыя і профсаюзныя арганізацыі жывёлагадоўчых саўгасаў, земорганы, колгасная сыстэма і колгасныя ячэйкі павінны згрупаваць сваю ўвагу на ажыццяўленьні паказаных мерапрыемстваў, перабудаваць і падпарадкаваць сваю работу выкананьню гэтай імяў тав. Сталіна і гэтым самым забяспечыць перамогу на фронце сацыялістычнай жывёлагадоўлі.

Роля комуніста на вытворчасьці

(Удзел у соцпаборніцтве)

Заклік XVI партконференцыі аб ажыццяўленьні ленинскай ідэі соцпаборніцтва ў сапраўднасьці стаў сталым мэтодам працы рабочае клясы ў барацьбе за паскораньне тэмпаў соцыялістычнага будаўніцтва. „Соцыялістычныя адносіны да працы заваёўваюць адну пазыцыю за другой, перамагаюць дробнабуржуазную распушчанасьць і рвацкія настроі“ адсталых колаў рабочых.

Рабочая кляса БССР у сваёй штодзённай барацьбе за ажыццяўленьне пяцігодкі прыняла рад вышэйшых форм соцпаборніцтва і ўдарніцтва (сустрэчны прамфінплян, скразныя ўдарныя брыгады, грамадзкі буксір, сустрэчна-зьменнае плянаваньне і інш.) і ў выніку высокай актыўнасьці і ініцыятывы рабочых мас, пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі, дасягнуты вялізарнейшыя посьпехі ў выкананьні пяцігодкі ня толькі ў 4 гады, але па цэламу раду перадавых прадпрыемстваў у больш кароткія тэрмыны. За першае паўгодзьдзе 3-га рашаючага году па БССР прырось валавой прадукцыі на 35 проц. вышэй, чым за гэты-ж пэрыод мінулага году.

Абсьледваньне з боку ЦКК КП(б)Б 14-ці буйнейшых прадпрыемстваў у БССР з пункту гледжаньня ўдзелу камуністаў у соцпаборніцтве і ўдарніцтве паказала, што камуністы на вытворчасьці ў асноўным знаходзяцца на перадавых пазыцыях барацьбы за прамфінплян, паказваюць прыклады героічнай ударнай работы, зьяўляюцца перадавікамі рацыяналізатарскіх мерапрыемстваў, вядуць за сабой масы беспартыйных рабочых.

Пры агульным росьце ўсёй народнай гаспадаркі БССР мы на асобных вучастках соцыялістычнага будаўніцтва БССР маем недавыкананьне праграмы. Рад заводаў і фабрык БССР уступіў у другое паўгодзьдзе 3-га рашаючага году пяцігодкі з вялікай запазычанасьцю та прамфінпляну. Прычым праведзеная ЦКК КП(б)Б вышэйпаказаная праверка раду прадпрыемстваў паказвае, што там, дзе шырока разгорнута ўдарніцтва і соцпаборніцтва, дзе камуністы ахоплены паўнасьцю і актыўна ўдзельнічаюць ва ўдарным руху, там вытворчая праграма паспяхова выконваецца і перавыконваецца.

Так, на скуруным заводзе „Балышавік“ у Менску мы маем такое становішча: ахоп соцпаборніцтвам і ўдарніцтвам камуністаў — 98,9 проц., комсамольцаў — 96,4 проц. і беспартыйных — 81,9 проц. (з агульнага ліку рабочых-камуністаў — 28,2 проц.). Мы тут маем значныя лічбы абсалютнага ахопу камуністаў, якія набліжаюцца амаль да пагалоў

лага ахопу і комуністы ідуць уперадзе (як гэта і неабходна) астатніх рабочых.

А на радзе прадпрыемстваў г.г. Віцебску, Магілеву, Гомелю, Менску і інш., на якіх партарганізацыі ня сумелі стаць на чале расту-чага ўздыму творчай актыўнасці мас, не ўцягнулі ўсіх комуністаў і комсамольцаў у соцсаборніцтва і ўдарніцтва, прамфінплан выконваецца абсалютна нездавальняючымі тэмпамі, маюцца сур'ёзнейшыя прарывы, адставаньне.

Пастанова аб'яднанага пасяджэння Бюро ЦК КП(б)Б і Прэзідыуму ЦК КП(б)Б аб становішчы і рабоце Віцебскай партарганізацыі адзначае:

„Адзін з асноўных прычын невыканання прамфінплану (падкрэслена ў рэзолюцыі) зьяўляецца зусім нездавальняючае разгортванне соцсаборніцтва і ўдарніцтва (на 8 буйнейшых прадпрыемствах з колькасцю 13.899 ч. соцсаборніцтвам ахоплены толькі 52,6 проц.). Асабліва недапушчальным зьяўляецца тое, што толькі 56 проц. комуністаў і 45 проц. комсамольцаў ахоплены соцсаборніцтвам і ўдарніцтвам“.

На Барысаўскім заводзе „Комінтэрн“ прамфінплан на май месяц 1931 г. быў выкананы на 70 проц. Удзельнічала-ж комуністаў ва ўдарніцкім руху 75 проц., прычым выяўлена каля 7,5 проц. ілжэўдарніцкіх.

Магілеўскі скурзавод за 2 месяцы II-га кварталу выканаў 56 проц. плячу, хаця комуністы ўсе формальна ўдзельнічалі у соцсаборніцтве, аднак, брыгада пры праверцы ў сваіх вывадах павінна была запісаць: „З боку пасабных партыйцаў выяўлены факты, якія ня могуць сужыць прыкладамі соцсаборніцтва і ўдарнай працы“.

Партколегія ЦК КП(б)Б адзначае яўна нездавальняючы ўдзел комуністаў і комсамольцаў у соцсаборніцтве і ўдарніцтве на такіх прадпрыемствах, як. ф-ка „Дзвіна“—49 проц., „Лекерта“—44 проц., „Красное Возрождение“—Магілеў—42 проц. і інш.

Асноўнымі прычынамі такіх ачмоўных фактаў зьяўляецца адсутнасць сыстэматычнай выхавальнай работы з боку фабрычна-заводскіх ячэек, партколектываў і парткомаў у напрамку штодзённай мобілізацыі ўвагі ўсіх партыйцаў, комсамольцаў і рабочых на выкананне вытворчых задач данай фабрыкі і заводу, на аднаўленьне імі руху соцсаборніцтва і ўдарніцтва і сыстэматычнай праверкі выканання кожным комуністам сваіх абавязкаў.

Вялізарным недахопам у гэтых адносінах трэба прызнаць адсутнасць сыстэматычнага кіраўніцтва і уліку ўсёй гэтай работы з боку партячэек і колектываў, штодзённай зацікаўленасці ў гэтым пытанні і апэрацыйнага кіраўніцтва. Звычайна фіксуецца ўвага на недахопах толькі ў дні якіх-небудзь сьвят і кампаній.

Пры абследаванні часта натыкаліся на факты, калі партячэйка не магла даць агульнай лічбы ўдзелу комуністаў у соцсаборніцтве і хто абвешчаны соцурнікам, не гаворачы ўжо аб тым, што партячэйка павінна весці і якасны вучот работы комуністаў (удзел у вытворчых нарадах, прагулы, брак, спаганьні за парушэнне працывасціпліны, увясенне рацыяналізатарскіх прапаноў і г. д.). Так, напрыклад, на такім буйным прадпрыемстве, як абутковая ф-ка ў Менску, партколектыў зусім не вядзе ніякага вучоту ўсёй гэтай работы. І гэта справа не у якой-небудзь тэхнічнай пастаноўцы. Адсутнічаньне гэтага вучоту не дало магчымасці Бюро ячэйкі мобілізаваць увесь партколектыў на барацьбу за выкананне прамфінплану, які на працягу ўсяго часу па важнейшых паказальніках зьяўляецца ня выкананым. За 9 ме-

...ца 1931... вытворчы плян выкананы на 75,6 проц. Сабескості за-
мест зніжэння па задаанню на 7,2 проц. пазышаецца на 1,6 проц.
...улуч па няўвальных прычынах дасягаюць 0,51 проц. Якасць
...одукты значна панізілася і г. д. А камуністы на ф-цы не стаяць
...у сых гэтых пытаннях на перадавых пазіцыях, удзел іх у сацспе-
...орні. тве ня выяўлены, бо ро партколектыву сыстэматычна гэтым не
...амаца. Т. г. на куставым партсходзе, прысвечаным гэтаму пы-
...нню у пачатку жорсткай крытыкі, прызнавалі свае недахопы і гэты
...алі служыць зногам таго, што абноўленае кіраўніцтва на заводзе
...ранейшыя тэлы знята за права работы) возьмецца, як сьлед, па-
...альнаваду за ліквідацыю адзначаных недахопаў.

Таксама недапушчальным на радзе прадпрыемстваў зьяўляецца
...абы ўдзел камуністаў у рабоце вытворчых нарад і рацыяналізацыі
...творчасці (на Магілёўскіх прадпрыемствах — скурзавод імя „Ста-
...на“ і „Красное Возрождение“ камуністы ня ўнеслі ніводнай рацыя-
...лізацыйскай прапановы). На швейнай ф-цы (Магілёў) прымаюць
...зет у вытворчых нарадах толькі камуністы-гаспадарнікі, а радавыя
...артыйцы адсутнічаюць. Барысаўская РКК, праводзіўшая асьледваньне
...3-х буйнейшых прадпрыемствах, робіць вывад, што: „у рабоце
...творчых нарад камуністы па ўсіх абсьледваных прадпрыемствах
...удзельнічаюць слаба“.

Есьць, бязумоўна, прыклады і іншага парадку. На заводзе „Баль-
...шавік“ камуністы удзельнічаюць у колькасці 36 проц., а беспартый-
...ныя 13,4 проц. ад агульнага ліку іх на вытворчасці. Рацыяналіза-
...тарскіх прапаноў, вынесены на заводзе, падае на партыйцаў 50 проц.

На Гомельскім заводзе „Пролетары“ з 49 вынаходніцтваў — 11
...унесены камуністамі.

Як адзін з агульных недахопаў, які датычыцца ўсіх прадпрыем-
...тваў, трэба адзначыць слабасць працы па арганізацыйнаму замана-
...ваньню гаспадарча-разьліковых брыгад. У гэтых адносінах пастанова
...УдЦСПС і ВСНГ СССР аб гаспадарча-разьліковых брыгадах выка-
...нана слаба, між тым: „гаспадарча-разьліковай брыгадай заканчваецца
...вядомы перыод шуканняў арганізацыйнай формы ударніцтва, чай-
...больш адказваючай чарговым задачам соцыялістычнай прамысловасці“
...„Правда“).

Сапраўды задачы, пастаўленыя тав. Сталіным, практычна вы-
...рашаюцца гаспадарча-разьліковай брыгадай. Правільна арганізаваная
і працуючая брыгада дасягае значных вынікаў як у колькасных, так
і ў якасных адносінах. Умовы, якіх мы дабіваемся ўвесь час — давя-
...дзеньне пляну да кожнага рабочага, устанавленьне дасканатых норм
расходвання сыравіны, зьдзелная адплата, прэміяваньне за рацыя-
...лізацыйскія мерапрыемствы — усё гэта становіцца пры пераходзе
на гаспадарча-разьліковую брыгаду неабходнай часткай яе існаваньня
і працы. Акрамя гэтага, брыгады арганізуюцца з рабочых, якія па
...свай кваліфікацыі ў найбольшай меры адпавядаюць тэхналягічнаму
...роцэсу. З абсьледуемых прадпрыемстваў толькі на заводзе „Баль-
...шавік“ мы мелі значны вопыт працы гаспадарча-разьліковых брыгад.
...абы абсьледваньня на заводзе існавала 12 брыгад з ахопам
36 проц. усіх рабочых заводу. Эфэктыўнасьць працы брыгад узьняла
такі энтузіязм сярод рабочых, што зараз рабочыя з астатніх цэхаў,
якія яшчэ не ахоплены брыгадамі, падаюць заявы, выказваюць жа-
...даньне арганізавацца ў брыгады. Акрамя гэтага, брыгады паслужылі
...добрам стымулам і штуршком дзеля зьмена-сустрэчных плянаў. Бры-
гада, прыступаючы да работы ў зьмену, за 10 хвілін да працы афіц-

зростає заданье адміністрації і високує змена-сустрєчнє плян. Пасья працоунага дня зноу скликаецца нарада брыгады і паізоўзяццє вынікі праробленай працы за зьмену. За ўсєй гэтай працы кожны комуніст і партколектыв у цэлым зьяўляецца ініцыятарам, і сває вытворчыя заданьні выконвае сапраўды па-ўдарнаму. Дзякуючы гэтаму, мы маем на заводзе ня толькі выкананьне, а і перавыкананьне праамфіплану і другіх вытворчых паказчыку. За 9 м-цаў 1931 г. плян выкананы на 104,7 проц. Зьніжэньне сабекошту на 8,3 проц., а заданьне было на 4,2 проц. Значна павышана якасьць прадукцыі.

Многія прадпрыемствы не ўсьвядомілі сабе значэньня гаспадарча-разьліковай брыгады, слаба прапрацавалі і асабліва слаба на практыцы прымянілі пастанову УсеЦСПС і Прэзыдыуму ВСНГ СССР („Правда“ ад 12/IX-31 г.) аб гэтых брыгадах.

Між іншым і матэрыяльная зацікаўленасьць рабочых павінна паслужыць некаторым стымулам да арганізацыі брыгады, і гэты момант недастаткова падкрэсьліваецца пры разглядзе гэтага пытаньня. На падставе эканоміі, якая дасягаецца брыгадай правільна арганізаванай працай, вылічваецца прэмія, якую атрымоўвае брыгада і якая (прэмія) дасягае ад 20 да 60 проц. эканоміі, што падрабязна фігуруе ў гаворках з адміністрацыяй.

Неабходна, каб трыкутнік на прадпрыемстве ўсьвядоміў, што гаспадарча-разьліковая брыгада, якая арганізуе працу на падставе ліквідацыі абязьлічкі і ўраўнілаўкі, становіцца і павінна стаць асноўнай формай соцыялістычнага спаборніцтва і ўдарніцтва („Правда“) і ў гэтым напрамку павёў адпаведную працу.

Усе гэтыя факты красамоўна сьведчаць аб тым, што пастанова ЦК УсеКП(б) „дабінца ў самыя кароткія тэрміны ажыццяўленьня дырэктывы XVI зьезду партыі аб павалюным удзеле комуністаў і комсамольцаў у соцспраборніцтве і ўдарніцтве“ ў значнай меры да гэтага пары ня выканана.

На аснове матэрыялаў абсьледваньня Прэзыдыум і Партколектыв ЦКК КП(б)Б прынялі адпаведнае рашэньне, папярэджаючае комуністаў і што іх партыйнасьць будзе расцэньвацца ў залежнасьці ад таго, на колькі кожны комуніст прымае актыўны ўдзел у соцыялістычных формах працы, на колькі ён праяўляе вялізарную настойлівасьць і дыцыплінаваньне на выкананьню баявых заданьняў партыі і стаіць на чале актыўнасьці рабочых мас.

Асабліва прышлося зафіксаваць, што зусім зьяўляецца недапушчальным—гэта ўскрытыя ў процесе правэркі пачасовыя факты ілжэ-ўдарніцтва сярод партыйцаў, „што зьяўляецца несумясьцімым з званьнем комуніста“ (з пастан.).

Так, на заводзе „Комінтэрн“ (Барысаў) акрамя таго, што партыйцы наогул слаба ўдзельнічаюць у соцспраборніцтве (70 проц. усіх комуністаў), але ў ліку гэтых выяўлена 7,5 проц. ілжэўдарнікаў. На гэтым жа заводзе мелася 8 выпадкаў, калі комуністы замест таго, каб заклікаць шырокія масы рабочых на ўдарныя тэмпы работы і асабіста наказваць прыкладнасьць паводзінаў на прадпрыемстве, самі падтрымлівалі рвацкія і хвасціцкія настроі.

На скурзаводзе ў Магілёве комуністы ахоплены ўдарніцтвам як-быццам на 100 проц., таксама высокі процант ахопу і беспартыйных рабочых, а праамфіплан выконваецца толькі на 56 проц. Гэта вынік формальнага соцспраборніцтва і ўдарніцтва. Брыгады, праводзіўшыя абсьледваньне на гэтым заводзе, пагэтану піша: „выяўлены рад фактаў зусім не соцыялістычных прыкладаў працы і простага адлыньваньня“

У матальным цэху на шоўкавай ф-цы партыйцы прынялі замест прапанаваных па пляну 300 маткоў — 280, а фактычна без асаблівага напружання выконваюць 330 маткоў.

Усе гэтыя факты чельга інчай расцэньваць, як праяўленьне опартунізму да справы соцпаборніцтва, як формы па ўцягненьню ўсіх рабочых, а ў першую чаргу камуністаў у соцыялістычнае будаўніцтва.

Прэзыдыўм і Партколегія ЦКК прапанавалі ўсім партарганізацыям, райкомам і РКК, ячэйкам дабіцца ў самы кароткі тэрмін ажыццяўленьня дырэктыў XVI зьезду партыі аб пагалоўным удзеле камуністаў і комсамольцаў у соцпаборніцтве і ўдарніцтве. Неабходна, каб камуністы на вытворчасьці не абмяжоўваліся толькі ўдзелам ва ўдарных брыгадах, а былі арганізатарамі ўдарных брыгад, застрэльшчыкамі сустрэчных плянаў і рацыяналізатарскіх мерапрыемстваў на вытворчасьці, перадавымі ва ўсім грамадзкім жыцці прадпрыемстваў, вярбоўшчыкамі перадавых рабочых-ударнікаў у партыю.

Зьвернута асаблівая ўвага РК, РКК, партячэк на тое, каб яны пры перабудове сваёй працы па-новаму ня толькі займаліся канстатаваньнем маючых месца прарываў на вытворчасьці (прагулы, брак, зьніжэньне якасьці, невыкананьне прамфінпляну) і прыняцьцем тых ці іншых рэпрэсыўных мер, а штодзённа мобілізавалі і стаялі на чале шэрагоў мас партыйцаў і беспартыйных рабочых на ліквідацыю абязьлічкі, поўную рэалізацыю пляноў т. Сталіна на нарадзе гаспадарнікаў, не дапускаючы прарываў на вытворчасьці, расхлябнасьці і ўвільчваньня членаў партыі ад баявых заданьняў.

Партколегія ЦКК прапануе РК, ГК, РайКК і ГорКК у хутчэйшым тэрмін прыняць рашучыя меры па ажыццяўленьню рашэньняў партыі аб пагалоўным удзеле камуністаў і комсамольцаў у соцпаборніцтве і ўдарніцтве.

Матэрыялы абсьледваньня і рашэньні ЦКК КП(б)Б былі шырока прапрацаваны ня толькі на прадпрыемствах, якія абсьледваліся, але і ў г. Менску былі прапрацаваны на ўсіх адчыненьх партыйных сходах вытворчых ячэек.

Робота з ударнікамі павінна стаць у цэнтры ўвагі фабрычна-заводзкіх партыйных арганізацый, толькі абапіраючыся на якія і падцягваючы да іх узроўню ўсіх астатніх рабочых гэтым самым заахвочваючы выкананьне і перавыкананьне прамфінпляну.

Адной з задач работы з ударнікамі — павышэньне іх тэхнічнага ўзроўню. „Аўладаньне тэхнікай сваіх станкоў і аграматаў для поўнага і лепшага іх скарыстаньня, асваеньне перадавой тэхнікай павінна стаць важнейшым паказчыкам соцпаборніцтва і справай гонару кожнага ударніка“. Разам з тым, трэба шырока скарыстаць для сапраўды бальшавіцкага выхаваньня камуністаў з вытворчасьці і беспартыйнага рабочага актыву сетку партгасьвег, рашуча павярнуўшы яе тварам да прамфінпляну і ўдарнаму руху.

Матэрыял паказвае, што партыйцы на некаторых прадпрыемствах нецэластаткова ўдзяляюць увагі павышэньню сваіх тэхнічных ведаў і падцягваюць сваёй кваліфікацыі. А каб на-сапраўднаму кіраваць вытворчасцю, трэба ведаць яе ва ўсіх дэталях, неабходна для кожнага камуніста канкрэтнае вытворчае заданьне. У гэтых адносінах ячэйкі павінны перабудаваць сваю працу і падцягваць партыйцаў, каб яны павышалі сваю кваліфікацыю, набывалі тэхнічныя веды, увязваючы гэта з марксыцка-ленінскай тэорыяй.

Задачы 3-га рашаючага году патрабуюць ад раённых і фабрычна-заводскіх партарганізацый рашучай перабудовы ўсёй сваёй работы, прыстасоўваючы яе да новай абстаноўкі гаспадарчага будаўніцтва і найбольшага оператыўнага кіраўніцтва соцспарніцтвам і ўдарніцтвам, ацэньваючы кожнага куніста і комсамольца па яго ролі ў вытворчасці і сапраўдным удзеле ў сацыялістычных формах працы, бязлітасна выкрываючы опартуністаў і шкурнікаў, якія тармозяць разгортванне сацыялістычных форм працы.

Л. Левін і Г. Гершман

Масы сталі галоўнай дзейнай сілай у рабоце КК-РСІ

У ажыццяўленне гіганцкіх задач разгорнутага сацыялістычнага наступлення на ўсім фронце, у змаганні супроць правах—галоўнага небяспекі — і „левых“ опартуністаў — агентуры клясавага ворага ў партыі і дзяржапарале, у мобілізацыі мас на змаганне з бюрократызмам, шкодніцтвам, на паскарэнне тэмпаў індустрыялізацыі краіны — органы КК-РСІ адыгрывалі і адыгрываюць вялізарную ролю.

Ленінскі рабкрын, ажыццяўляючы сабою партыйны і дзяржаўны контроль, апраючыся на ўзросшую актыўнасць рабочых і працоўных мас, праводзіць вялізарнейшую работу на радзе важнейшых вучастку сацыялістычнай гаспадаркі і культуры, дапамагаючы партыі і рабочым клясе паспяхова выконваць пяцігодку у чатыры гады.

Т. Ленін, гаворачы аб рэарганізацыі рабкрыну з усёй выразнасцю падкрэсьліў, „каб усю працоўную масу мужчын і жанчын асабліва, правесці праз удзел у рабоча-сялянскай інспэкцыі,“ г. зн. быць „інспэкцыяй рабочых і сялян“, узяць ролю КК-РСІ як арганізатара рабочых і працоўных мас, ажыццяўляючы „пераход да таго, каб усе выковвалі функцыі контролю і нагляду, каб усе на час сталі іміся „бюрократамі“, каб таму ніхто ня мог стаць бюрократам“ (Ленін).

Неабходныя ўмовы для рэалізацыі гэтага гістарычнага ўказання Ўладзіміра Ільліча створаны рашаючымі госяпехамі сацыялістычнага будаўніцтва, якія выклікалі бурны рост грамадзка-політычнай актыўнасці рабочай клясы і шырокіх працоўных мас на правядзенне генэральнай лініі партыі. Ад органаў КК-РСІ зараз, як ніколі, патрабуецца такое ўзмацненне і палепшанне метадаў масавай арганізатарскай работы, каб яна адпавядала тэмпам і росту актыўнасці працоўных мас.

Перажываемы намі новы этап сацыялістычнага будаўніцтва, наступленне СССР у перыод сацыялізму, абвастрэнне клясавай барацьбы на глебе правядзімага разгорнутага наступу на рэшткі капіталізму, напружаная ўдарная работа ўсёй рабочай клясы па завяршэнню пабудовы фундаменту сацыялізму — усе гэтыя новыя ўмовы, новай абстаноўкі — высоўваюць новыя павышаныя патрабаванні да ўсёй работы органаў КК-РСІ, у першую чаргу да яе масавай работы.

У чым гэта новае?

Новае раней за ўсё ў нябыўалым росце політычнай актыўнасці і творчай ініцыятывы рабочых мас, стаць на чале якой, скарыстаць

накіраваць па неабходнаму шляху павінны органы КК-РСІ, як арганізатары працоўных мас.

Новае ў пашырэнні і ўскладненні ролі КК-РСІ, выходзячы з рашэнняў апошняга пленуму ЦКК УсеКП(б), калі органы КК-РСІ павінны несьці поўную адказнасць побач з гаспадарнікам за кожны прывал і прарыв, аб якім яны не сыгналізавалі.

Новае ў тым, што разкрын стаў на практыцы важнейшай школай навучальня шырачэйшых мас працоўных спрэва кіраўніцтва дзяржавы.

Усе гэтыя моманты патрабуюць карэннай перабудовы і палепшэння арганізацыйна-масавай работы органаў КК-РСІ.

Зусім правільна ЦКК КП(б)Б у сваіх апошніх пастановах падкрэслівае, што ацэнка дзейнасці гарадзкой і раённай КК-РСІ будзе давацца па ступені разгортвання імі масавай работы.

Пераход да разгорнутага наступлення на бюрократызм, які тармозіць тэмпы нашага развіцця" (з пастаноў XVI з'езду УсеКП(б)) патрабуе ад органаў КК-РСІ набліжэння да таго тыпу арганізацыі "інспекцыі рабочых і сялян", пад кіраўніцтвам якой павінны працаваць атрады больш правяраных пратетараў, якія карыстаюцца давер'ем усёй масы працоўных і ажыццяўляюць контроль пагадоўна на ўсіх вучастках соцыял-стычна будоўлі. Указанне т. Леніна аб тым, што "у савецкай дзяржаве чыноўніцтва будзе ўсе больш і больш адміраць змяняючыся самадзейнасцю мас", павінна быць першым чынам прысвечана да самой РСІ, г. зн., што ў рабоце РСІ галоўнай дзейнай сілай павінна быць сама маса. Асабліва ў рэканструкцыйнага перыяду заключаюцца іменна ў тым, што за справу контролю і праверкі ўзяліся самі рабочыя масы.

ЦКК-РСІ Беларусі і яе органы на мясцах дасягнулі, як і ўвесь ленінскі рабкрын, значных поспехаў у разгортванні масавай работы. Уся абследацельская і контрольна-плянавая работа праходзіць пры шырокім удзеле рабочых, колгаснікаў, спецыялістаў. Актыў ударнікаў РСІ няўхільна расце з кожным днём праз усё пашыраючуюся сетку нізвых звяненняў, напрыклад: секцыі РСІ пры саветах, групы садзейнічання, атрады "ЛК", рабочых засядацеляў, пазаштатных інспектараў і г. д.

Калі за 1929/30 г. у абследацельскай рабоце ЦКК-РСІ ўсяго прымала ўдзел 1.590 чал. рабочых, дык у 1930/31 г. гэтая лічба павялічваецца да 14.535 чал. прычым гэты ўдзел быў асабліва значным у правяленні некаторых найбольш актуальных народна-гаспадарчых масавых тэм і кампаній.

Так, напр., праверку якасці прадукцыі (пытанне, якое дагэтуль заспрацоувалася кабінэтным парадкам у ВСНГ) ЦКК-РСІ правяла прыцягненнем самай шырокай пролетарскай грамадзкасці. Ва ўсебуйнейшыя гарады і прамысловыя цэнтры былі пасланы ўпаўнаважаныя НК РСІ. Пры ўсіх гарпрофсаветах былі арганізаваны штабы па якасці прадукцыі. На ўсіх прадпрыемствах, вызначаных да праверкі (46), былі абраны на сходах брыгады па якасці, якія папярэджаліся за лік дабраахвотнікаў (Помель, швейная ф-ка 58 чал.). Усяго, такім чынам, прымала ўдзел у праверцы па БССР 36 брыгад з колькасцю рабочых у 615 чал. Вынікі гэтай работы былі на 32-х прадпрыемствах абгавораны на вытворчых нарадах, а у Віцебску і Бабруйску на куставых сходах рабочых адной галіны прамысловасці. У Менску на збудковай ф-цы быў арганізаваны абоз браку з паказаннем канкрэтных віноўнікаў, абоз абышоў усе цэхі ф-кі.

Другой найбольш масавай работай у рабоце ЦКК-РСІ зьяўлялася праверка і чыстка апарату Дзяржпліну. Акрамя сталага шэфа Дзяржпліну — рабочых друкарні імя Сталіна — да праверкі і чысткі наасобных сэкцароў былі прыцягнуты рабочыя і спецыялісты тых прадпрыемстваў, якія найбольш звязаны і знаёмы з данай галіной гаспадаркі. Так, напрыклад, правільнасьць плянаваньня мэталіпрамысловасьці правяралі рабочыя заводу „Комунар“. Рабочыя заводу „Батшавік“ правяралі сэкцыю скурна-абутковай прамысловасьці. На такому-ж прынцыпу былі прыцягнуты і студэнты і навуковыя працаўнікі з ВНУ. Так, студэнты шклянога аддзяленьня хэмічнага факультэту правяралі плянаваньне шкляной прамысловасьці. Саюз будаўнікоў узяў на сабе праверку сэкцару будаўніцтва, а саюз транспартнікаў — транспартнай сэкцыі, прычым на персональную чыстку работнікаў транспартнай сэкцыі зьявіліся ўсе ўдзельнікі Ўсебеларускага зьезду транспартнікаў, які адбываўся ў той час у Менску. Усё гэта забясьпечыла найбольш глыбокі падыход пры чыстцы Дзяржпліну. Комсамол і „Лёгкая кавалерыя“ самастойна правяралі сэктары: кантролю выкананьня і падрыхтоўкі кадраў. Персональная чыстка па гэтых сэкцарох была праведзена на агульна-гарадзкім сходзе „ЛК“, дзе была арганізавана чыстаўка нявыкананых рашэньняў партыі і ўраду.

Усяго, такім чынам, непасрэдна ў рабоце па чыстцы Дзяржпліну прымала ўдзел 120 рабочых і 150 навуковых працаўнікоў і спецыялістаў.

У жніўні месяцы 1931 г. ЦКК-РСІ супольна з ЦСПСБ і газэтай „Рабочий“ правяла грамадзкі масавы агляд становішча шэфства над дзяржапаратам, масавай работы саветаў і разьортваньня соцсумясьці цельства. У гэтай рабоце прынялі ўдзел 96 брыгад, г. зн. звыш 400 чал. рабочых і рабкораў, вылучаных фабрыкамі, заводамі і газэтамі для абсьледваньня і наладжваньня масавай работы. У выніку гэтай работы за 2 месяцы па БССР было абрана на масавых сходах рабочых каля 500 соцнамеснікаў, значная частка якіх ўжо практычна прыступіла да работы. Ня гледзячы на гэтую работу, якая дала некаторы зрух, усё-ж справа па наладжваньню шэфства рабочых над савецкім апаратам да гэтага часу яшчэ разгорнута зусім недастаткова, і дырэктывы партыі па гэтаму пытаньню на мясцох ня выконваюцца.

У рабоце сэкцыі РСІ пры гарсаветах за апошні час маюцца значныя дасягненьні ў параўнаньні з мінулым. Як на прыклад можна паказаць сэкцыю РСІ пры Гомельскім савеце, якая налічвае 42 дэпутаты і каля 200 рабочых актывістаў, склад сэкцыі — 70 проц. рабочых, 45 проц. комуністаў. Сэкцыя правяла рад істотных абсьледваньняў, напрыклад: падрыхтоўка да будаўнічага сэзону, праверка падрыхтоўкі кадраў для прамысловасьці, дапамога ў рэалізацыі пазымы (актыў сэкцыі падпісаўся на 150 проц. заробку). У выніку налёту на камгас. вадасьвет, ЦРК сэкцыя дэбілася зьявіцца з працы 6 чалавек і аддаць пад суд 2 чалавек. Самае каштоўнае ў сэкцыі тое, што яна контактуе ўсю сваю работу з Бюро скаргаў пры ЦКК-РСІ, а таксама прыцягвае іншыя сэкцыі да праверкі выкананьня.

У Магілёве пры праверцы масавай работы саветаў сэкцыя РСІ аказалася найбольш працаздольнай. Яна арганізавала масавую праверку содumoў паміж прадпрыемствамі, абсьледвала становішча сталовак, выкананьне прамфінпліну.

Па сэкцыі РСІ пры с/саветах справа дагэтуль абстаіць значна горш; па даных 20 раёнаў на 1/VII-31 г. арганізавана 253 сэкцыі РСІ, якія налічваюць 2.931 чал., прычым у 43 найбольш масавыя сэкцыі

уваходзіць 1.255 чал. За апошнія 4 месяцы сэкцыі таксама значна выраслі. Так, напр., зробленай праверкай па с саветах Буда-Кашалеўскага раёну ўстаноўлена, што за 3 месяцы сэкцыі выраслі на 34 проц (з 103 да 137), што сведчыць аб іх працэздольнасці. За 3 месяцы па 5 сэкцыях разгледжана 75 заяў, з якіх 45 далі станоўчыя вынікі.

Падрабязных матэрыялаў па ўсіх раёнах аб соўскладзе сэкцый не атрымана, але-ж даныя, якія маюцца па 5-ці раёнах, паказваюць соўсклад актыву сэкцый пры с саветах у наступным выглядзе:

Р А Ё Н.	Рабоч.	Колг.	Бел.-серэд.	Служ.	На-стаўн.	Ін-шых	Усяго.
Рагачэў	10	49	30	23		5	117
Асвея	6	65	46	6		—	123
Багушэўск	3	38	27	11	—	—	79
Петрыкаў	10	66	79	12	24	—	191
Буда-Кашалёва	—	70	37	5	25		137
Р а в а м	29	288	219	57	49	5	647
	4%	45%	33%	9%	8%	1%	

У тых раёнах, дзе з боку РКК-РСІ на работу сэкцый ня было звернута дастатковай увагі, там яны да гэтага часу знаходзяцца ў заняпадзе, а ў некаторых выпадках проста скажэцца самы прынып іх работы. Так, напр., Асарэвіцкая сэкцыя (Камарынскі раён) вынесла вымову прэзыдыуму свайго с савету. Чакалаўская сэкцыя адмяніла пастанову прэзыдыуму. Талачынская РКК-РСІ сама констатуе: „Робота і кіраўніцтва работай сэкцыі пастаўлена з рук вон дрэнна“. Неабходна ў бліжэйшы час дабіцца карэннага пералому ў бок палепшання масавай работы сэкцый РСІ, аказаўшы ім практычную дапамогу з тым, каб яны сапраўды сталі апорай РКК-РСІ ў масах.

Групы садзейнічання РСІ, за выключэннем паасобных раёнаў, да апошняга часу адсутнічалі, і толькі ў апошні час разгарнулася масавая работа па гэтай лініі. Усяго па даных 34 раёнаў створана да 419 груп садзейнічання на прадпрыемствах, у колгасах і саўгасах. Вопыт работы груп, які маецца па Магілёўскаму, Менскаму, Буда-Кашалеўскаму раёнах, паказвае, што пры належнай увазе яны цалкам сабе апраўдваюць і зьяўляюцца найлепшымі праваднікамі контролю зьнізу і „вачыма“ рабоча-сялянскай інспэкцыі.

Па лініі Бюро скаргаў ЦКК-НК РСІ мзецца 224 чалавекі сталага актыву, які сістэматычна прымае ўдзел у рабоце БС і на які маюцца складзеныя анкеты. Таксама маецца 232 чал. рабочых засядацеляў, якія абраны на прадпрыемствах.

У налётах і рэйдах, праведзеных БС з 1/І па 1/Х-31 г., усяго прымала удзел 123 брыгады ці 4.613 чал. Было склікана 29 нарад паасобных атрадаў „ЛК“, на якіх удзельнічала 820 чал. Усяго пры БС лчыцца 48 атрадаў „ЛК“ з колькасцю 433 чал., з якіх 135 жанчын.

Бюро скаргаў у РКК-РСІ былі створаны толькі ў канцы 1930 і пачатку 1931 г. Але-ж ня гледзячы на гэта, рад з іх ужо дасягнулі значных вынікаў у сваёй дзейнасці. Кармянская РКК зрабіла рад масавых рэйдаў у с саветы, колгасы з удзелам рабочых засядацеляў, разгледзла шмат пытанняў, якія зацікавілі масу колгаснікаў і беларусаў. Мазырскае БС праводзіць сваю работу масавым парадкам, на адчыненых пасяджэннях прысутнічае да 300 працоўных.

Адначасова некаторыя БС яшчэ дагэтуль не разгарнулі як-сьледваю работу. Так, Клічауская РКК у пачатку году паведамляла, што „ня было падхадзячых пытанняў для БС“. У Церахоўскай усе пытанні вырашаў сам старшыня БС бяз паседжанняў. Многія РКК не навучыліся дагэтуль рабіць больш глыбокіх вывадаў і аналізу паступаючых матэрыялаў, ня суміраюць адзначаемых недахопаў і таму іх работа часта не дае таго эфэкта, які яна магла-б даць.

Стварэнне часовых контрольных брыгад практыкавалася большасцю РКК-РСІ. Так, за 1930-31 г. па Бабруйскаму раёну было арганізавана 14 брыгад (63 чал.), у Магілёве — 24 брыгады, Смалевічах — 5, у Гомелі — 20, якія правялі рад каштоўных мерапрыемстваў па мобілізацыі рэсурсаў, выяўленьню фактаў затаварвання.

„ЛК“, як форма масавага ахопу і ўцягнення працоўнай моладзі, у сацыялістычнае будаўніцтва і барацьбу з бюракратызмам, сябе ўпайне апраўдала. Личбовыя паказальнікі аб удзеле КСМ у рабоце Гар. і РКК-РСІ праз „ЛК“ сведчаць аб усё ўзрастаючай ролі КСМ. „ЛК“, як дапаможніцаў РСІ ў яе барацьбе з засьмечанасцю апарату, цеганінай, скажэннямі клясавай лініі ў паасобных установах. Па 16 раёнах у рабоце РКК-РСІ прымала ўдзел 1.878 чал. моладзі. Праведзеныя зьлёты „ЛК“ у Віцебску, Менску, Гомелі паказваюць, што ў рабоце гэтага інстытуту маюцца істотныя недахопы. Надзвычайна кепска пастаўлена справа кіраўніцтва работай „ЛК“ з боку камітэтаў і ячэек ЛКСМБ, адсутнасць падагуленьня з боку камітэтаў КСМ вопыту работы „ЛК“ Гарадзкія РКК не ўдастатковай ступені скарыстоўваюць і прыцягваюць да работы РКК лёгкіх кавалерыстаў. Маюцца факты, калі органы РКК-РСІ слаба змагаюцца і рэагуюць у адносінах да гаспадарчых і інш. арганізацый і асоб якія ігноруюць ініцыятыву „ЛК“.

Пастанова Прэзідыуму ЦКК КП(б)Б аб выніках усебеларускага зьлёту „ЛК“ і задачах органаў РКК-РСІ ня усімі РКК праводзіцца ў жыццё з тым, каб „ЛК“ стала моцнай апорай у барацьбе РКК-РСІ.

Асобна трэба адзначыць праведзеныя органамі РКК-РСІ БССР работы па сталаму ўцягненьню рабочых з прадпрыемстваў у работу РСІ ў якасьці пазаштатных інспэктароў. 11 сакавіка 1931 г. Прэзідыум ЦКК КП(б)Б вынес рашэнне аб стварэньні інстытуту грамадзкіх інспэктароў пры ЦКК-РСІ і яе мясцовых органах.

З таго часу операцыйнымі групамі ЦКК-РСІ ўжо прыцягнута 48 рабочых у якасьці грамадзкіх інспэктароў, з якіх 32 комуністы, 7 комсамольцаў і 6 беспартыйных. З раёнаў у гэтых адносінах маюцца звесткі толькі па 37 раёнах. Згодна гэтых даных абрана ўсяго 475 пазаштатных інспэктароў, з іх мужчын 429 і жанчын 46. Па соцстановам: рабочых — 162, служачых — 269, колгаснікаў — 44, па партыйнасці: партыйцаў — 317, комсамольцаў — 85, беспартыйных — 26.

Гэтая форма работы зьяўляецца яшчэ зусім новай і фактычна толькі зараз пачынае як-сьлед разгортвацца. Практыка работы, якая ўжо маецца ў паасобных інспэктароў, даказвае ўсю жыццёвасць карыснасці гэтага віду работы. Праведзеная самастойна альнымі сіламі грамадзкіх інспэктароў праверка выканання дырэктыў ЦКК па ВСНГ, НКЗему, НКЮ цалкам сябе апраўдала і па гэтых матэрыялах Прэзідыумам ЦКК быў вынесены рад канкрэтных прапановаў.

У 1931 г. у рабоце органаў ЦКК-РСІ знайшла сваё шырокае прымяненне практыка сумеснай работы з друкам, аб'яднаныя рэйды ударнікаў РКК-РСІ і рабселькораў газет, мобілізацыя ўсёй рабселькорскай масы на дапамогу правадзімай органамі РКК-РСІ тэй і іншай работы.

Гэтая новая вышэйшая форма работы, якая разгорнута на падставе дырэктывы пленуму ЦКК УсеКП(б), пачынае займаць усё больш і больш важнае месца ў сыстэме масавай работы КК-РСІ, і таму неабходна заставіцца на яе практыцы больш падрабязна.

Сумесная работа з друкам практыкавалася ў органах КК-РСІ і раней, але ж гэтая работашла, галоўным чынам, па шляху асьвятленьня ў друку. Шырокае вылучэньне аб'яднаных брыгад да супольнай работы знайшло сваё месца пры правядзеньні ЦКК-РСІ Ўсебеларускага рабселькораўскага рэйду па праверцы рэагаваньня на заметкі. Для гэтай работы толькі па 58 раёнах было арганізавана 260 аб'яднаных брыгад з удзелам 800 ударнікаў КК-РСІ і друку. У чэрвені 1931 г. быў праведзены аб'яднаны рэйд ЦКК-РСІ, Зьвязды, Рабочага, Рабселькора па пытаньню правэркі ажыццяўленьня пастановаў ЦК УсеКП(б) аб перабудове рабселькораўскага р.х. і ходзе падрыхтоўкі да Ўсебеларускага зьезду рабселькораў. Згодна вестак ад 35 раёнаў, у гэтай рабоце ўдзельнічала 450 чал. Акрамя таго ЦКК-РСІ былі праведзены рабселькораўскія канфэрэнцыі ў Віцебску, Воршы, Буда-Кашалеве, Гомелі пры масавым удзеле рабочых і колгаснікаў.

Сумесна з газ. „Рабочий“ было праведзена Ўсебеларускае абсьледваньне работы з вылучэнцамі, у якім удзельнічала 160 брыгад з 950 рабочымі, па гэтаму пытаньню было зьмешчана ў друку 86 замітак і 15 спецыяльных лістоў. На старонках газ. „Рабочий“ была праведзена Ўсебеларуская пераклічка-мітынг вылучэнцаў.

У час абсьледваньня Віцебскай партарганізацыі быў скліканы гарадзкі сход рабселькораў і былі створаны спецыяльныя брыгады (10 брыгад па 3 чал.) для правэркі становішча самакрытыкі і рэагаваньня на заміткі.

У маі месяцы г. г. у Віцебску была ўтворана праверка падрыхтоўкі да плодагароднай кампаніі, аб забесьпячэньні тарай, гародняхавальнямі і г. д. Для ўдзелу ў гэтай рабоце было выдзелена ад газэты „Віцебскі Пролетары“ 25 рабкораў, якія правялі гэту работу сумесна з актывам Віцебскай ГКК-РСІ. Праз месяц 35 чал. рабкораў правялі паўторны рэйд па контролю выкананьня раней вынесеных па гэтаму пытаньню рашэньняў.

Наогул трэба сказаць, што як сумесная работа з друкам, так і другія формы масавай работы адыгралі рашаючую ролю ў той барацьбе, якую органы КК-РСІ ўвесь час влі за палепшаньне снабжэньня рабочых, за выкананьне дырэктывы партыі ў галіне перабудовы работы коопэрацыі.

Пад кіраўніцтвам КК-РСІ па ўсёй БССР адначасова была праведзена масавая праверка наяўнасьці тавараў на складах; толькі ў адным г. Менску ў гэтай рабоце прыняла ўдзел да 500 чал. рабочых, рабкораў ад газэт, профсаюзных работнікаў і г. д. Па ўсёй БССР, па няпоўных даведках, што атрыманы ад РайКК, у гэтай рабоце ўдзельнічала да 2.000 чал.

Для далейшага сталлага контролю за латаварваньнем былі створаны часовыя контрольныя брыгады (ЧКБ) ва ўсіх раёнах. Некаторыя з іх, як Віцебск, Полацк, Ворша — дабіліся масавасьці і эфэктыўнасьці сваёй работы.

У рабоце, якая прыводзілася ў апошні час па перабудове БКСаюзу і стварэньню спецыялізаваных аб'яднаньняў, прынялі актыўны ўдзел рабочыя шэфы з заводу імя Варашылава ў якасьці соцнамесьнікаў і пазаштатных інспэктароў.

Рабочы г. Бузінаў — соцнамеснік дырэктара Сельгасаб'яднання БКСаюзу — правёў вялікую работу ў прыгарадных саўгасах па пераводу іх на гаспразлік і зьдзельшчыну, некалькі раз выяжджаў у саўгасы, зьбіраў там трыкутнікі, праводзіў масавыя сходы. Ва ўстанове ён бывае штодзённа пасля работы і ў выходныя дні. Тав. Мінкоў — соцнамеснік дырэктара Белпрамхлеба — самастойна займаўся пытаннямі мэханізацыі хлебазаводу, склікаў на хлебазаводзе вытворчую нараду па якасьці, езьдзіў у Маскву і плездак даў таксама многа карысьці. Тав. Кузьняцоў — соцнамеснік дырэктара Белплодгарадніны — заняўся работай па пастаноўцы дробнага гандлю, па адкрыцьцю новых магазынаў, сам сочыць за якасьцю прадукцыі.

У жніўні і верасьні месяцы 1931 г. ЦКК-РСІ сумесна з ЦСПСБ і газ. „Рабочий“ быў праведзены масавы агляд становішча шэфства над савецкім апаратам, масавай работы саветаў і разгортваньня соцсумясьцельства. У час правядзеньня работы ў гэту кампанію ўключыліся газэты „Зьвязда“, „Віцебскі Пролетары“, „Комуніст“ і інш. Аб'яднаныя брыгады газ. „Рабочий“, ЦКК-РСІ і ЦСПСБ правялі праверачныя рэйды па буйнейшых прадпрыемствах у Менску, Віцебску, Гомелі, Бабруйску і Барысаве. У працягу 3-х месяцаў ход гэтай работы сыстэматычна асьвятляўся ў друку пад агульным загалоўкам: „Брыгады ЦКК, ЦСПСБ і друку ў барацьбе за ўнядрэньне канкрэтных форм рабочага шэфства“. Усяго за гэты час было зьмешчана 35 старонак і падборак з колькасьцю артыкулаў у 355. Корэспондэнцыі брыгад былі насланы і ў цэнтральныя газэты. Цікава адзначыць гэкі выпадак, калі па прыездзе ў Віцебск інспэктар ЦКК-НК РСІ і прадстаўнік газ. „Рабочий“ сустрэлі няправільныя адносіны да гэтай кампаніі з боку мясцовых арганізацый. Яны, правёўшы сіламі рабкораў газэты „Рабочий“ рэйд па некаторых прадпрыемствах, пераслалі ўвесь матэрыял з агульнай характарыстыкай становішча ў газ. „Рабочий“, які быў на заўтра-ж зьмешчаны ў якасьці спецыяльнай старонкі пад шапкам: „У Віцебску маецца недаацэнка значэньня шэфработы“, што значна ўскалыхнула ўсю Віцебскую грамадзкасьць і дапамагла закончыць нам гэту работу з найбольшым посьпехам.

Таксама неабходна адзначыць правядзеньне раду пасабных работ ЦКК-РСІ сумесна з раённымі газэтамі, як „Рэчыцкая Праўда“, „Колгасьнік Капыльшчыны“, „Ударнік Койданаўшчыны“ — па такіх важнейшых пытаннях, як праверка ходу сілосаваньня, праверка сельгаспадатку, арганізацыя вопытна-паказальнага раёну і г. д.

Як на цікавы і цалкам сябе апраўдаўшы вопыт неабходна ўказаць на псылку аб'яднанай брыгады ЦКК-РСІ, друку і пісьменьнікаў на Бабруйскі дрэвапрацоўчы комбінат для ліквідацыі таго вытворчага прарыву, які там здарыўся.

У склад брыгады ўваходзілі — інспэктар НКРСІ БССР, прадстаўнікі газэт „Зьвязда“, „Рабочий“ і група пісьменьнікаў сяброў БелАППЧ. Брыгада абвясціла месячнік штурму на комбінаце, прапавала тым больш месяца, выпусціла некалькі нумароў газэты „Штурм“, як органу брыгады ЦКК-РСІ і друку, мобілізавала масу рабочых на ліквідацыю прарыву і ў выніку дабілася значных посьпехаў і палепшаньня арганізацыі працы на комбінаце ў барацьбе са стратамі і падвышэньня выкананьня прамфінплану.

Наогул жа трэба прызнаць, выходзячы з практыкі тых работ, якія праведзены сумесна з друкам, што гэты метод работы дае найбольшы эфэкт і забяспечвае сапраўдную масавасьць, оператыўнасьць і дзейнасьць. Ударная работа актыву РСІ, плюс дзейная падача

матэрыялу ў друку з'яўляецца найлепшай камбінацыяй масавых метадаў работы. Ужо зараз зусім яскрава, што гэтая форма павінна будзе заняць адно з асноўных месц у далейшай дзейнасці КК-РСІ.

Наш матэрыял аб масавай рабоце КК-РСІ ня быў-бы поўным, каб мы не закранулі вынікаў сумеснай работы КК-РСІ з профсаюзамі і комсамолам.

Рост актыўнасці рабочае класы, накіраваны на выкананьне пяцігодкі за чатыры гады, магчымы ўздым соцсаборніцтва і ўдарніцтва ў яго вышэйшых формах, выкананьне баявой рашаючай задачы, паслаўленай г. Сталіным, „аўладаць тэхнікай“, вырашэнне пытанняў якасці прадукцыі, зніжэнне сабекошту на аснове соцыялістычнай рацыяналізацыі — патрабуюць самай лепшай узаемнай плянавай спрацаванасці і дапамогі з боку профсаюзаў органам КК-РСІ. На справе-ж мы гэтага яшчэ ня маем. Нават пастановы 8-га ўсесаюзнага з'езду профсаюзаў аб тым, што профсаюзы павінны прымаць самы актыўны ўдзел у рабоце РСІ, засталіся ня выкананымі. Плян ЦКК-РСІ і яе органаў на мясцох не заўсёды абгаварваюцца на масавых сходах, не пастаўлена ў профсаюзах праверка выканання пастаноў РСІ па выніках абследавання. Профсаюзы (як гэта прэзідыум ЦСПСБ у парадку бальшавіцкай самакрытыкі адзначыў) пасля чысткі савецкага апарату зусім не займаліся пытаннямі рабочага шэфства над дзяржаапаратам, г. зн. не ажыццяўлялі масавага рабочага контролю знізу над савенкім апаратам. Праведзеныя за апошні час сумесныя абследаванні ЦКК-РСІ і ЦСПСБ становішча вылучэнства і ўдзелу профсаюзаў у правярцы самакрытыкі, у правядзенні месячніка па шэфстве заводаў над дзяржаапаратам, разгортванні соцсумясцільства і правяркі выканання прамфінплану паказваюць усю неабходнасць і карыснасць сумеснай работы. Органы КК-РСІ сумесна з профсаюзамі павінны сістэматычна склікаць ударныя брыгады, кмуны, вытворчыя сектары, вынаходцаў і рацыяналізатараў прамысловасці, будаўніцтва і савецкага апарату, склікаць перыодычна часовыя контрольныя камісіі, бюро рацыяналізацыі па прапрацоўцы плянаў і матэрыялаў, звязаных з абследаваннямі РСІ. Апошні час даў пэўны зрух і пералом у палепшанні сумеснай работы КК-РСІ з профсаюзамі. Гэтыя поспехі трэба замацаваць і пашырыць на далейшы час.

У сумеснай рабоце КК-РСІ з комсамолам БССР да гэтага часу яшчэ не намецілася таго карэннага пералому, які тут неабходны. Комсамол Беларусі ня змог дагэтуль мобілізаваць творчую энэргію рабочай моладзі на сумеснае вырашэнне з КК-РСІ рату важнейшых пытанняў.

Агульны рост грамадзка-політычнай актыўнасці рабочае класы, бязумоўна, выклікаў бурны паток актыўнасці сярод рабочай і працоўнай моладзі, якая пад кіраўніцтвам нашай партыі аказвае вялікую дапамогу ў ажыццяўленні разгорнутага соцыялістычнага наступлення на ўсім фронце. „Лёгкая кавалерыя“—„дзіця“ комсамолу—паказала цэлы рад прыкладаў героічнага змягання з бюрократамі і іншымі скажэннямі апарату. Разам з гэтым трэба прызнаць, што работа паду кіруючых органаў комсамолу, камітэтаў і ячэек далёка адстае ад узрастаючай актыўнасці рабочай і працоўнай моладзі. Перад ЦК комсамолу і ўсёй комсамольскай арганізацыяй стаіць неадкладная задача—зрабіць карэнны пералом у кіраўніцтве рухам „Лёгкай кавалерыі“, у выкарыстанні для пастаяннай работы ў органы КК-РСІ сотні лепшых комсамольцаў. Вакол кожнай групы ЦКК-РСІ і яе органаў на мясцох павінны быць згрупаваны дзесяткі комсамольскага актыву

адборных кавалерыстаў, працуючых на ажыццяўленнем плянавых заданняў прамысловасці, сельскай гаспадаркі і сацыялістычнага культурнага будаўніцтва.

Падагульваючы ўсе паказаныя факты і матэрыялы адносна масавай работы органаў КК-РСІ БССР, трэба констатаваць рэзультатнай дасягненняў за апошні час. Але побач з гэтым ёсць шмат недахопаў у разгортванні масавай работы. Вельмі характэрнымі яшчэ для многіх КК-РСІ застаюцца наступныя недахопы:

а) няўменне замацаваць, аформіць і развясці гэтыя новыя формы масавай работы, якія маюцца за апошні час;

б) недастатковае выкарыстанне звыш новага актыву;

в) няўменне пацягнуць і стаць на чале той творчай ініцыятывы і політычнай актыўнасці працоўных мас, якая за апошні час праяўляецца на ўсіх вучастках сацбудаўніцтва;

г) няўменне ўвязаць масавую работу, праводзімай органамі КК-РСІ з профсаюзнай масавай работай і партыйна-комсамольскай.

Перад усімі органамі КК-РСІ стаць на бліжэйшы час задачы рашуча знішчыць адзначаныя недахопы, выправіць дэпушчаныя памылкі ў масавай рабоце з тым, каб сапраўды стаць асярэдкам арганізацыі мас на выкананне чарговых задач, пастаўленых партыяй.

У сваім дакладзе на III пленуме ЦКК УсеКП(С) т. Андрэеў таварыш паставіў пытанне аб далейшых задачах масавай работы КК-РСІ:

„Нам патрэбна яшчэ шырэй прыцягнуць і ааанерціць на баз найшырэйшай грамадзкасці. Нашымі кадрамі зьяўляюцца ня толькі кадры РСІ, нашымі кадрамі зьяўляюцца профсаюзы, комсамол, перадавыя рабочыя, колгаснікі, вучнёўства — вось нашыя кадры. Мы павінны дабіцца, каб уся работа органаў РСІ выконвалася на іх арганізаванай вакол РСІ грамадзкасцю“.

Выкананне гэтых важнейшых мерапрыемстваў павінна праходзіць на аснове прынцыпаў сацсаборніцтва і ўдарніцтва, на вачы шырокіх рабочых мас, ні ў якім разе не дапушчаючы „габіганага адбору людзей“.

На гутаркі аб тым, „што няма ў нас актыву, перагрузка і інш.“ трэба рашуча адказаць словамі т. Леніна, што „ў рабочую інспэкцыю мы павінны ўцягнуць самых баязлівых і неразвешаных, самых баязлівых рабочых і рушыць іх уверх, няхай яны паднімаюцца на гэтай рабоце, паглядзеўшы як рабочая інспэкцыя ўдзельнічае ў дзяржаўных справах і няхай яны ад працяжэйшых заняткаў, на якія здольны ў пачатку ў выглядзе „панятых“, няхай яны паступова пераходзяць ад ролі „панятых“ да дзяржаўных спраў“ гэта было сказана яшчэ ў 1920 г. Рабочая кляса з таго часу пад выпрабаваным кіраўніцтвам нашай партыі прайшла вялікую школу класовага змагання, школу не пасярэдняга сацыялістычнага будаўніцтва, што палягчае іх уцягненне ў справу масавага рабочага кантролю пад кіраўніцтвам РСІ на рознастайных вучастках сацыялістычнага будаўніцтва.

КК-РСІ справіцца са сваімі задачамі толькі ў тым выпадку, калі яна будзе няўхільна ажыццяўляць арганізатарскую ролю рабочых і працоўных мас у барацьбе з бюракратызмам. Мэтамі праверкі КК-РСІ павінна дабіцца, каб кожная дзелавая прапачная рабочая кожная рабселькордзкая записка, кожны ўдалы ацэньвалікатарскі вопыт атрымліваў сваё хуткае і правільнае вырашэнне ў дзяржаўных апаратах, прадпрыемствах, арганізацыях.

Ярасна змагаючыся з ідэяй сацыялістычнай самакрытыкі, „гледзячы на тэсцы“, КК-РСІ пярэдуць на чале арганізаваных ім мас

на новую вышэйшую ступень, вартую вялікага году зазяршэнняў будовы фундаменту сацыялістычнай эканомікі краіны.

Такім чынам, органы КК-РСІ ажыццяўляючы арганізатарскую ролю па мобілізацыі мас у разгорнутае наступленне на бюрократызм выконваюць адказныя задачы, якія на іх ускладзены партыяй па вярнуленню і мобілізацыі ўсіх рэсурсаў краіны для далейшага паскарэння тэмпаў індустрыялізацыі, усямернага павялічэння вытворчых магчымасцяў прамысловасці, транспарту і сельскай гаспадаркі.

Рабочыя і працоўныя масы пад кіраўніцтвам партыі, арганізаваных КК-РСІ у рознастайных з'яўленнях якія ажыццяўляюць масавы пролетарскі контроль, змагаюцца за ажыццяўленне генэральнай лініі партыі супроць усялякіх праяў правага, "левага" опартунізму і прымірэнства да іх. Карыстаючыся метадам балышавіцкай самакрытыкі, арганізаваныя сотні саюзцаў і груп саюзейнічаўня РСІ, шэфскія брыгады, контрольныя пасты, ударныя брыгады друку ня толькі выкрывалі і сыгналізавалі аб недахопах і скажэннях паасобна, з'яўленняў перад РСІ, а галоўным чынам былі арганізатарамі маі і ініцыятарамі па ліквідацыі прарываў, аб чым сведчаць факты п. Буда-Кашалейскаму, Бабруйскаму, Шклоўскаму і інш. раёнах, калі групы саюзейнічаўня РСІ бралі на сябе ініцыятыву і дабіліся станоўчых вынікаў пры правядзенні ўборачнай кампаніі.

Рад істотных абследаванняў ЦКК-РСІ праведзены выключна па тэрыялах і прапановах актыўна РСІ знізу, што ўзняла ролю арганізацыйна-ленінскага рабкрыну па барацьбе са скажэннямі генэральнай лініі партыі. Рад абследаванняў мясцовых КК-РСІ паказаў, што найлепшыя вынікі дасягнулі тыя РКК РСІ, якія здолелі правільна ажыццяўляць арганізатарскую ролю ў масах, а прарывы былі больш за ўсё дапушчаны ў тых раёнах, дзе аб гэтай асноўнай ролі КК-РСІ забыліся.

Таму адной з важнейшых задач органаў КК-РСІ на новым этапе заключаецца ў тым, каб яшчэ шырэй прыцягнуць і абaperціся на базу найшырэйшай грамадзкасці, узняўшы ролю профсаюзаў, КСМ, саветаў у пастаноўцы масавай праверкі выканання і як цэнтральнай устаноўкі ў барацьбе з бюрократызмам, узняўшы на вышэйшую ступень арганізатарскую ролю органаў КК-РСІ па мобілізацыі рабочых, колгаснікаў і працоўных мас на барацьбу з опартунізмам, за няўхільнае ажыццяўленне генэральнай лініі партыі.

Супроць фальсыфікацыі твораў Леніна

Выданьне 12-ці томніку твораў У. І. Леніна на беларускай мове мае аграмаднае палітычнае значэньне і зьяўляецца вялізарнейшым ўкладам у беларускую пролетарскую культуру. Гэта яшчэ больш ярка акрэсьліваецца тым фактам, што да выданьня першых тамоў 12-ці томніку мы ня мелі ніводнага артыкулу Леніна, выданага на беларускай мове. Бяспрэчна, што выданьне дванаццацітомніку наложыць свой адбітак на ўсе бакі жыцьця БССР, бо гэта азначае новыя сотні тысяч чытачоў з асяродзьдзя пролетарыяту і шырокіх мас колгаснікаў, гэта азначае ўзбраеньне ленинскай тэорыяй новых соцень тысяч будаўнікоў соцыялізму, гэта азначае большавіцкае выхаваньне тысяч і дзесяткаў тысяч па трастаючага маладняка, пасіленьне большавіцкай заостранасьці і ленинскай пільнасьці ў барацьбе з рэшткамі тэорыяў і тэорыяк, устаўленых нам у спадчыну ад дробнабуржуазных партыяў, гэта азначае марксыцка-ленинскую падрыхтоўку новых нацыянальных кадраў у КП(б)Б. Скажэньням гісторыі большавізму на Беларусі, ідэалізацыі дробна-буржуазных партыяў, тэорыям двухкарэннасьці і шмагкарэннасьці КП(б)Б, вялкадзяржаўным і нацдэмаўскім тэорыям, люксембургіянству і традыцыйнай контрбандзе павінен быць нанесены руйнуючы ўдар выданьнем дванаццацітомніку твораў Леніна.

Гэта вялізарнейшае значэньне дванаццацітомніку накладвае на Інстытут гісторыі партыі і ў прыватнасьці на рэдактара твораў Леніна вялікую адказнасьць і абавязкі. Першым запатрабаваньнем да выданьня твораў Леніна павінна быць — даць ленинскія творы не скажэнымі ні перакладам, ні апаратам, г. зн. заўвагамі, прадмовамі, дадаткамі і г. д. Заўвагі і дадаткі набываюць у БССР вялізарнейшае значэньне, бо гістарычнай літаратуры на беларускай мове вельмі мала і тлумачэньне тых ці іншых гістарычных фактаў, весткі аб партыях, аб асобах і г. т., якія даны ў заўвагах да твораў Леніна, яшчэ доўгі час застануцца амаль адзінай крыніцай ведаў аб гэтых фактах, партыях, асобах ва ўсёй беларускай літаратуры. Гэта патрабуе ўважлівай работы над апаратам, патрабуе правільнасьці заўваг і тлумачэньняў.

Другім неабходным запатрабаваньнем зьяўляецца асабліва ўважлівы падыход да падбору твораў У. І. для беларускага выданьня, бо ў дванаццацітомнік ня могуць увайсці ўсе творы, якія сабраны ў 2 і 3 выданьні. Зьмест дванаццацітомніку павінен правільна адлюстроўваць асноўныя пытаньні ленинізму і гісторыі большавізму, з аднаго боку, і даць поўны тэкст тых артыкулаў У. І., якія маюць непасрэднае дачыненьне да Беларусі, як нацыянальнай рэспублікі, якая знаходзіўся на становішчы колёні царскай Расіі, даць

артыкулы, якія дапамогуць па-ленінску вырашыць асноўныя пытанні гісторыі бальшавізму ў Беларусі, з другога боку.

І трэцяе запатрабаванне — выданне дванаццацітомніку неабходна яскорыць. Нельга пры якіх-бы там ні было умовах прызнаць здавальняючымі існуючыя тэмпы выдання. За пяць-шэсць год работы (першая пастанова ЦК КП(б)Б аб выданні твораў У. І. на беларускай мове ў 1925 годзе!) выпушчана толькі два томы: III і VI. Такія тэмпы выдання твораў У. І. нельга інакш кваліфікаваць, як недаацэнку таго значэння тэорыі ленінізму для выхавання новых і больш грунтоўнага ўзбраення старых кадраў барацьбітоў за генэральную лінію партыі, аб якім гаварыў т. Сталін у політсправаздачы ЦК УсеКП(б) на XIV з'ездзе:

„Кадры нашы і маладыя і старыя растуць у ідэях адносінах. Гэта наша шчасце, што нам удалося выпусціць некалькі выданняў твораў Леніна. Цяпер людзі чытаюць, вучацца і пачынаюць разумець. Ня толькі кіраўнікі, але і *сераднікі* ў партыі пачынаюць разумець і ім ужо палец у рот не кладзі... людзі самі разбіраюцца..., вы можаце пужаць цытатамі колькі хочаце, а *сярэдні* партыец паслухае і разбярэ, таму што ў яго цяпер Ленін у руках. Гэты факт зьяўляецца адной з асноўных гарантый таго, што з шляху ленінізму наша партыя ня сойдзе“ (Стэнограма XIV з'езду УсеКП(б), стар. 50, апошнія словы падкрэслены намі. — З. і Л.).

ЦК КП(б)Б гэта зусім правільна ўлічыў, прапанаваўшы Інстытуту гісторыі партыі скончыць выданне дванаццацітомніку да 15-годдзя Кастрычніцкай рэвалюцыі. Гэтую пастанову неабходна выканаць, прычым выканаць так, каб унікнуць тых буйнейшых недахопаў і памылак, скажучых ленінізм, якія маюць месца ў двух ужо выданных тамах Леніна.

Два томы твораў У. І. Леніна, якія ўжо выданы Інстытутам гісторыі партыі на беларускай мове, ахопліваюць вельмі важныя перыоды гісторыі бальшавізму: III том ахоплівае творы У. І. за 1900—1903 гг. (пэрыод „Іскры“) і V том — з жніўня 1905 г. па канец 1906 г. (пэрыод рэвалюцыі). Творы У. І. пэрыоду выдзялення і ідэа-арганізацыйнага афармлення авангарду пролетарыяту бальшавіцкай партыі і пэрыоду праверкі рэвалюцыйнай тэорыі ў агні непасрэдных баёў самых шырокіх мас пролетарыяту і сялянства з самаўладствам прыгонніцтва, абшарнікамі і лібэральнай буржуазіяй, якая перайшла ў іх лагер, калі пролетарыят не абмяжоўваецца задачамі буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі, паставіўшы перад сабой задачы перарастання буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі ў рэвалюцыю сацыялістычную — творы У. І. гэтых пэрыодаў маюць вялізарнейшае значэнне. У лісьце ў часопіс „Пролетарская рэвалюцыя“ т. Сталін спецыяльна заахвочвае ўвагу партыі на гэтых двух пэрыодах гісторыі бальшавізму.

Але, на жаль, у прадмову да V тому, у заўвагі і ў паказальнікі і ў III і ў V тамы прапушчаны розныя опортыя стыхныя і іўная трацкісцкая контрабанда ня толькі на пытаньнях агульнатэарэтычнага характару, але і на пытаньнях, якія маюць непасрэдныя адносіны да гісторыі бальшавізму на Беларусі.

Ня ставячы перад сабой задачы высветліць усе памылкі, дапушчаныя ў III і V томах, спынімся на некаторых больш важных.

Аб Бундзе. У гэтых пэрыодах, якія ахопліваюць III і V томы, бальшавізм правёў вялізарнейшую барацьбу з нацыяналізмам Бунду. У. І. напісаў цэлы рад артыкулаў, накіраваных непасрэдна супроць

Бунду. Усломніць хоць-бы такія артыкулы Ў. І. Леніна, як „З прычыны заявы Бунду“, „Ці неабходна „самастойная політычная партыя“ чурэйскаму пролетарыяту“ (люты 1903 г.), „Тэорыя самапразвольнага зараджэння“, „Сярдзіты адказ“ (лістапад 1905 г.), „З поваду аднаго артыкулу ў органе Бунду“ (1906 г.) і г. д., у якіх У. І. паказвае вельмі ясна, куды вядзе нацыяналізм Бунду. І ў той час, калі ў КП(б)Б мы маем выхадцаў з Бунду, якіх яшчэ трэба шмат выходзіць у бальшавіцкім напрамку, калі яшчэ не дабіты тэорыікі ідэалізацыі Бунду, у гэты час артыкулы Леніна, накіраваныя непасрэдна супроць Бунду, не ўвайшлі ў выданні на беларускай мове таму!

І гэта не выпадкова. У III томе, у які не ўвайшло ніводнага артыкулу У. І. супроць Бунду, маюцца дзве заўвагі, у якіх апрача ўраў аб „уступках нацыяналізму“, „сэпаратысцкіх тэндэнцыях“ Бунду, якія нельга прызнаць поплічнай характарыстыкай, зусім не паказана класавая сутнасць Бунду. Мала таго, у заўвазе 142-ой (стар. 513) падкрэсліваецца, што „Іскра“ зараз-жа рэагавала на справаздачу Бунду аб сваім IV з'ездзе *заметкай* Ю. Мартава і ні слова аб тым, які Ленін веў барацьбу з гэтай нацыяналістычнай партыяй. Чаму выпала ленинская характарыстыка Бунду, якую У. І. даў Бунду ў кастрычніку 1905 г., што „словы Бунду — дасканалае адлюстраванне мяшчанства ў сацыял-дэмакратыі, мяшчанства ў сэнсе пошласці, залатой сярэдзіны, бясколернасці, агульных месц, пасрэднасці (чым заўсёды быў Бунд, іграўшы ролю ідэалага паразыта, як вядома, і ў 1897—1900 гг., і ў 1901—1903 гг., і ў 1904 г. і цяпер у 1905 г.)“ (т. VIII, стар. 241, падкрэслена намі — З. і Л.).

Чаму выналі ленинскія характарыстыкі Бунду? Нічым іншым гэта нельга растлумачыць, як дапамогай ідэалізатарам Бунду, як непасрэднай дапамогай бундаўскім контрабандыстам.

Ня лепш становішча са змяшчэннем артыкулаў Леніна супроць эсэраў. Барацьба У. І. з эсэраўскімі і наогул лібэральна-народніцкімі партыямі, групамі і групоўкамі была накіравана ў значнай меры і супроць тых нацыяналістычных партый падобнага сацыяльнага зместу, якія былі тут на Беларусі. Артыкулы У. І. супроць эсэраў дапамагаюць нам выкрыць сацыяльную сутнасць БСГ і іншых партый і груп, праграмы якіх знаходзіліся пад значным уплывам эсэраўскіх ідэй. Аднак, зусім іншае думае рэдактар дванаццацітомніку т. В. Сэрбэнта: у III томе няма ніводнага артыкулу, накіраванага непасрэдна супроць эсэраў, у той час, як у 1902-1903 гг. Леніным барацьбе з эсэрамі прысьвечаны цэлы рад артыкулаў, як, напр., „Рэвалюцыйны авангурызм“, „Булгарны сацыялізм і народніцтва“, „Аб групе Свабода“ і г. д. І зноў такі нельга не ўвязаць гэтае пытаньне з памылкамі ў заўвазе аб народніцтве, у якой карэнні марксызму, а значыць „малашавізму“, выводзяцца з „Зямлі і Волі“ праз мосьцік „Чорны Перадзел“!

„Чорны Перадзел“... ня меў практычнага значэння, „з'явіўшыся пераходнай ступенню для часці землявольцаў ад народніцтва да марксызму і сацыял-дэмакратыі“ (т. III, стар. 512).

Даволі паглядзець заўвагі ў V томе на стар. 723—725 аб розных эсэраў ких плынях, каб убачыць, што і тут выпадае ленинская ацэнка эсэраў.

Трэба сказаць, што наогул у заўвагах дапушчаны цэлы рад іршчэдка-меншавіцкіх памылак самага грубога характару.

Як, напрыклад, у заўвагах асьвятляецца люксембургіянства і роля Розы Люксембург, на што спецыяльна зварачае увагу т. Сталін у сваім

ісьце. Для Беларусі, як нацыянальнай рэспублікі, правільная характарыстыка люксембургіянства мае вялізарнейшае значэньне ўжо не адным тым, што ідэі люксембургіянства мелі ўплыў на некаторую частку партыйцаў і з якімі (ідэямі) КП(б)Б вяла і вядзе рашучую барацьбу. Скарыстоўваньне сыягу люксембургіянства трацкістамі для сваёй контррэвалюцыйнай дзейнасьці павінна было-б зьвярнуць увагу рэдактара на правільную характарыстыку люксембургіянства.

Але якая справа рэдактару твораў У. І. Леніна да трацкізму і трацкіскай контрабанды, да правільнага асьвятленьня сутнасьці люксембургіянства! Ён сьмела і упэўнена глядзіць на трацкіскую контрабанду і сутнасьць люксембургіянства праз акулёры гнілага лібэралізму. І „нічожа сумняшесь“ адкідае ленінскую ацэнку люксембургіянства і штампуе заўвагі з рускага выданьня, у якім гаворыцца:

„Люксембург“, Роза - выдатны прадстаўнік польска-германскага рэвалюцыйнага руху, буіны тэарэтык марксызму, адзін з ідэйных аснавальнікаў (!) Комуністычнага Інтэрнацыяналу“ (стар 535, т. III ці стар. 759, т. V, падкрэсьлена намі—З. і Л.).

У 1931 годзе партыйная і комсамольская рабочая і колгасная маса даведваецца, што люксембургіянства гэта ёсьць марксызм, што Комінтэрн узьнік ня ў жорсткай барацьбе з люксембургіянствам, а сама Р. Люксембург зьяўляецца ідэйным аснавальнікам Комінтэрну. Так скажаецца гісторыя бальшавізму, так працягваецца контрабанда трацкізму. Вядома, што люксембургіянства разыходзіцца з ленінізмам у асноўных пытаньнях рэвалюцыйнай тэорыі і практыкі і гэтыя разыходжаньні скарыстаны і скарыстоўваюцца Троцкім у яго барацьбе супроць бальшавізму. Усім вядома, апрача т. Сэрбэнтэ, што сыягам Комінтэрну зьяўляецца *толькі ленінізм*. Усім вядома, што люксембургіянства скарыстоўваецца рэнэгатамі Комінтэрну для абману рэвалюцыйных мас, для адцягненьня іх ад клясавай барацьбы пад кіраваньствам Комінтэрну.

Але даушы Р. Люксембург назву ідэявага аснавальніка Комінтэрну ў процілегласьці гістарычным фактам, якія кажуць за тое, што Р. Люксембург была супроць заснаваньня Комінтэрну, лічачы гэта несваячасовым, неабходна было і ў яе біяграфію ўнесці „корэктыу“. Вось чаму ў заўвагах аб Р. Люксембург мы не знаходзім ленінскай ацэнкі люксембургіянства. Замест гэтага бярэцца надвусэнсоўна пад сумненьне правільнасьць ленінскай барацьбы з люксембургіянствам спасылкай на тое, што „Ленін, які заўсёды высока цаніў Люксембург, прысьвяціў ёй у той-жа час рад *полемічных* (!) артыкулаў, выступаючы супроць некагорых (!) яе памылак, у часнасьці яе пазыцыі ў нацыянальным пытаньні“ (там-жа). Аўтарам заўвагі ставіцца яшчэ пад пытаньне — хто-ж стаяў у гэтай „полеміцы“ на правільнай марксысцкай пазыцыі. Для аўтара ленінскія артыкулы супроць памылак Р. Люксембург не зьяўляецца выключэньнем гэтых памылак, а проста „полемікай“, і чытачу пакідаецца права дагадвацца, хто меў у гэтай „полеміцы“ рацыю.

Мы ня будзем спыняцца на іншых памылках такога-ж характару з біяграфіі Р. Люксембург. Сказанага даволі для таго, каб заўважыць, чымэй контрабандай гэта зьяўляецца.

Двух адказаў на гэта быць ня можа. Тым больш, што характарыстыка Троцкага дана ў такім асьвятленьні, што амяжоўваецца лямі і ня ўскрывае ніводнага пытаньня па сутнасьці трацкізму. Наадварот, некалькі разоў падкрэсьліваецца *інтэрнацыяналісцкая* пазыцыя Троцкага ў часе імперыялістычнай вайны, што Троцкі высланы

Гішпанию з Францыі „па абвешчаванні ў інтэрнацыяналісцкай прадстаўніцтва“ уваходзіў у „інтэрнацыяналісцкі орган“, у „інтэрнацыяналісцкую арганізацыю“ (стар. 773, т. V). Чаму забыты словы Леніна, што ў часе імперыялістычнай вайны „Троцкі заблытаўся ў трох тэмах“, што лезуні Троцкага „ні перамог ні паражэнняў“ зьяўляецца іншым іншым, „гэрафразіроўкай лезунгу „абарона бацькаўшчыны“, што „Букваед і Троцкі... стаяць на пункце погляду вайны ўраду буржуазіі“ (Ленін, т. XIII, стар. 79, падкрэслена намі.—З. і Л.)?

Цяпер кожны партыец і комсамалец ведае, што трацкісцкая тэорыя „пэрманэнтнай рэвалюцыі“ зьяўляецца контррэвалюцыйнай тэорыяй, якая адмаўляе магчымасць пабудовы сацыялізму ў нашай краіне, якая грунтуецца на нявер'і ў сілы рабочай класы, на нявер'і ў тое, што пролетарыят зможа павесці за сабой сялянства. А заўвага абмяжоўваецца голай заявай: Троцкі — „староннік парвусаўскай тэорыі пэрманэнтнай рэвалюцыі“. І далей аб „пэрманэнтнай рэвалюцыі“ ні слова, ні слова аб тым, як гэта тэорыя была „зроблена сродкам змаганьня супроць ленінізму“ (Сталін).

Трацкісцкая контрабанда, якая распаўсюджваецца з твораў Леніна ў 1931 годзе, гаворыць аб політычнай блізарукасці, аб гьлым лібэралізьме штампоўшчыка контрабанды у заўвагах да твораў Леніна на рускай мове.

Яўна опартуністычная, зусім процілеглая сапраўднасці даецца заўвага аб Кауцкім. У ёй з стараннасьцю смакуюцца фразы аб тым, што Кауцкі — „буйнейшы з тэорэтыкаў марксызму“, „пачаў сваю навуковую дзейнасць пад непасрэдным кіраўніцтвам Энгельса“, „да вайны далучаўся да левага крыла марксызму, вёў змаганьне з рэвізіянізмам“, „яшчэ ў 1909 г. заставалася на грунце рэвалюцыйнага марксызму“, „грызўся да пачатку вайны „ортодоксальных поглядаў“ (стар. 532-533, т. III, стар. 753-754, т. V).

Якая справа рэдактару да ленінскіх характарыстык Кауцкага? Якая справа да таго, што Ленін у сваёй рабоце „Дзяржава і рэвалюцыя“ гаворыць аб *невывадковасці хістання* Кауцкага ў адносінах да барацьбы з рэвізіянізмам? Якая справа да таго, што Кауцкі вельмі спачувальна адносіўся да рэвізіі Бэриштэйнам і іншымі марксызму ў пытаннях філэзофіі, якая справа рэдактару да таго, што Ленін называе полеміку Кауцкага з Бэриштэйнам фактычнай здачай Кауцкім пазыцыі опартунізму?

Стараннаму штампоўшчыку няма справы да гэтых ленінскіх характарыстык, бо ён зацікаўлены ў тым, каб ператварыць Кауцкага ў змагальніка з рэвізіянізмам. Ніводнай ленінскай характарыстыкі, якая проста гаворыць аб тым, што Кауцкі ўвесь час хістаўся, зрабіўся яшчэ да вайны „простытуткай“ (Ленін) і скаціўся на контррэвалюцыйныя пазыцыі. Замест таго, каб паказаць змаганьне Леніна з цэнтрысцкімі хістаннямі Кауцкага, у заўвазе гаворыцца аб тым, што да вайны Кауцкі далучаўся да левага крыла марксызму. Гэтая афарбоўка Кауцкага пад вытрыманага рэвалюцыянера хоць-бы ў мінулым зьяўляецца класаво-варожай нам контрабанды, скажонай тэорыю і практыку марксызму-ленінізму, замазваньнем контррэвалюцыйнай сутнасці Кауцкага і кауцкіянства.

Такога ж самага характару заўвагі аб Пляханаве (стар. 540, т. III, стар. 756, т. V). Пляханаў таксама „выдатнейшы тэорэтык марксызму“, „энергічны барацьбіт з бэриштэйніянствам і яго адлюстраваннем на рускай глебе—эканомізмам“, „далучыўся да большавікоў“, „зблізіўся з большавікамі“ і г. д. І аб Пляханаве ніводнай ленінскай

характарыстыкі. Але папулярызаванай Пляханава правізаны заўвагі аб „Neue Zeit“ (стар. 471, т. III), у якой пра Леніна і ня ўспомнілі, а ўсю заслугу барацьбы з рэвізіянізмам прыпісалі Пляханаву, і ў заўвазе аб эканомізьме і бэрнігачнінстве (стар. 472) і аб лібэралізьме (стар. 477—483) і г. д. і г. д.

Меншавіцтвующым ідэалізмам прасякнуты і ўсе заўвагі аб філісфях. З гэтых заўваг мы даведваемся, што асновапаложнікам марксісцкай філэзофі зьяўляецца зусім ня Маркс, роля якога зусім незначная, бо ён проста даў дыялектыку Гегеля матэрыялістычнае ўраўнтаваньне (стар. 528, т. III). Ну і хто цяпер насамее гаварыць, што Маркс паставіў дыялектыку Гегеля з галавы на ногі! Мы даведваемся з заўваг, што Л. І. Аксэльрод (Ортодокс)—„вядомая пісьменьніца-марксытка па пытаннях філэзофскага матэрыялізму“ (т. III, стар. 471). Далей пералічаны яе работы. І гэтая заўвага даецца да наступнага месца з тэксту Леніна: „Я гэтай асобы ня ведаю; вядома яна сваім сьляпым *пракланеньнем* перад Г. В.“ (т. III, стар. 14, „Г. В.“—Г. В. Пляханаў)!

Чытачу ў заўвазе паказваецца бачыце, як памыліўся Ленін у ацэнцы Аксэльрод-Ортодокс!

Прыведзены прыклады фальсыфікацыі гісторыі бальшавізму трацкісцкай контрабандай ня вычэрпваюць цалкам скажэньняў ленінскага тэксту заўвагамі да яго. Гэтай контрабандай прасякнуты амаль усе заўвагі і слоўнік-паказальнік імён у абодвух томах.

Праўда, гэтыя заўвагі цалкам ці са скарачэньнямі перанесены з 2-га выданьня твораў Леніна на рускай мове, але ад таго, што памылка паўтараецца некалькі раз (у рускім, украінскім, беларускім і г. д. выданьнях), яна не перастае быць памылкай, а наадварот, яшчэ больш паглыбляецца. І гнімы лібэралізм да трацкісцкай і іншай варажай бальшавізму контрабанды, які дапушчаны ў беларускім выданьні, нельга тлумачыць дапушчэньнем гнілога лібэралізму ў расійскім выданьні! Гэтым нельга замазваць сутнасьць справы.

Але такая штампоўка заўваг з рускага выданьня кажа і аб тым, што т. Сэрбэнта ня ўлічваліся вопыт і праца апошніх гадоў, не скарыстаны выпраўленьня заўвагі ў пазьнейшых тамах твораў Леніна. Другое выданьня III тому выпушчана ў 1930 г., V том—у 1931 г., а да гэтага часу мы мелі ня толькі IV і V томы твораў Леніна на рускай мове, адкуль г. Сэрбэнта „запасычыў“ памылкі, але і пазьнейшыя тамы, дзе памылкі IV і V тому значна выпраўлены, мелі „Ленінскія зборнікі“, шмат новай літаратуры. Гэта нічога ня ўлічвалася, ішла простая штампоўка. Мы ўжо ня кажам, што для зразуменьня паказаных вышэй памылак не патрабавалася мець абавязкова „новую літаратуру“, для гэтага патрабавалася простае знаёмства з творами ў І. Леніна і жаданьне не рабіць памылак, не дапускаць трацкісцкай контрабанды.

Неразуменьне Леніна асабліва яскрава праяўляецца ва ўласным „творы“ т. В. Сэрбэнта, у прадмове да V тому. Т. Сэрбэнта піша:

„На падставе вопыту і ў ходзе рэвалюцыі 1905 году ў І. распрацаваў цэлы рад новых лёзунгаў і паняцьцяў, высунуў цэлы рад новых ідэй у стратэгіі і тактыцы бальшавізму. „Рэвалюцыяна-дэмакратычная дыктатура пролетарыяту і сялянства“, „рэвалюцыйная армія“, „актыўны бойкот“, „злучэньне эканомічнай і політычнай забастоўкі“, „нацыяналізацыя зямлі“, „збройнае паўстаньне“, іоэя перарастаньня буржуазна-дэмокра-

гічнай рэвалюцыі ў сацыялістычную, „руская рэвалюцыя як звычайна сацыялістычнага перавароту ў Эўропе“ і інш. паняцці і ідэі большавізму распрацаваны ў. І. Леніным іменна ў даны перыод на вопыце і жывых фактах клясавага змаганьня мас“ (т. V, стар. 7-8, падкрэслена ўсюды намі—З. і Л.).

У гэтых некалькіх радках зьмешчана такая клевета на Леніна, на большавізм, якая не патрабуе адказу і адказаў, бо гэта клевета ставіць пытаньне аб большавізьме Леніна перад 1905 г. і ў ходзе рэвалюцыі, „а нельга абарачаць у прадмет дыскусіі пытаньне аб большавізьме Леніна, пытаньне аб тым, ... быў Ленін сапраўдным большавіком ці ня быў такім“ (Сталін). Але гэтая клевета патрабуе абароны, яе ім больш, што яна распаўсюджваецца ў прадмове да твораў Леніна.

Якая думка праводзіцца ў прадмове аўтарам? Такая думка, што Ленін, а значыць і большавізм, уступіў у рэвалюцыю 1905 г. з стратэгічнай лініяй бяз ідэі рэвалюцыйна-дэмакратычнай дыктатуры пролетарыяту і сялянства, ідэі ўзброенага паўстаньня, перарастаючых і інш., якія пералічаны аўтарам у прадмове, што гэтыя ідэі і ідэя да рэвалюцыі ня былі ператвораны ў лёзунгі, і гэтыя лёзунгі ня былі ўжыты ў час рэвалюцыі. Не, г. Сэрбэнта лічыць, што толькі „паняцці і ідэі“ былі распрацаваны Леніным „на падставе вопыту“ рэвалюцыі. І. зн. пасля рэвалюцыі ці ў ходзе яе! Застаецца невядомым—з чым жа ішоў большавізм да рэвалюцыі?

Адказ на гэта даецца ў прадмове т. Сэрбэнта некалькімі строкамі вышэй цытаванага намі месца: „Да рэвалюцыйнага гістарычнага дзейства прыходзілі новыя сацыяльныя пласты ўзьніклі новыя політычныя плыні і партыі“ (т. V, стар. 7).

Выходзіць, што нейкіх „новых сацыяльных пластоў“ Ленін і большавізм ня ўлучалі і павінны былі ў час рэвалюцыі і пасля яе пераглядаць свае „асноўныя ідэі“ і высунуць цэлы рэзультат новых „ідэяў і паняццяў“!

Але гэтую клевету на Леніна лёгка асвергнуць, бо дастаткова наглядзець творы ў. І., пісаныя да 1905 г., каб ведаць, што і раней ствараўся Леніным пытаньнем хоць-бы аб узброеным паўстаньні.

Калі т. Сэрбэнта заблыўся пра змест брошюры Леніна „Што рабіць“, якую ён змясьціў у III томе, калі т. Сэрбэнта ня чытаў папярэдніх твораў Леніна, то пазволі было б заглянуць у самы апошні зборнік падручнік па гісторыі ЎсёКП(б), каб стала ясным т. Сэрбэнта, што ня ў выніку рэвалюцыі 1905 г. пастаўлена пытаньне аб „узброеным паўстаньні“, а яшчэ на II і III зьездах партыі гэта пытаньне стаяла. А ва ўсіх даведніках можна знайсці, што, напрыклад, II зьезд партыі быў да рэвалюцыі 1905 г., а III зьезд быў не пасля рэвалюцыі!

Тое ж самае і з пытаньнем „нацыяналізацыі зямлі“. Яшчэ ў 1925 вышаў III „Ленінскі зборнік“, у якім зьмешчаны артыкул Леніна „Аграрная праграма рускай сацыял-дэмакратыі“ поўнасьцю, як пісаў Ленін, без „паправак“ рэдакцыі „Іскры“, без „паправак“ Пляханава і ўжо ў III томе беларускага выданьня гэты артыкул зьмешчаны поўнасьцю без пляханаўскіх скажэньняў. Так што т. Сэрбэнта павінен быў ведаць наступныя месцы ў тым артыкуле ў. І.

„Іншая рэч—нацыяналізацыя зямлі. Гэта патрабаваньне (калі рэч зьмець яго ў буржуазным, а не ў сацыялістычным сэнсе) сапраўды ідзе далей“ патрабаваньня вярнуць адрэзкі і ў прынцыпе мы цалкам

згодны з гэтым патрабаваннем. У пэўны рэволюцыйны момант мы не адмовімся, зразумела, яго высунуць" (падкрэслена намі—З і Л.).

І далей Ленін прызнае, што патрабаванне нацыяналізацыі зямлі „зусім правільна з прынцыповага пункту гледжаньня і зусім прыгодна для пэўных момантаў“, прычым акрэсьлівае гэты момант, як „эпоху рэволюцыйнага паўстаньня“ („Ленинский сборник“, III, стар. 352-353 ці III том бел. выд., стар. 320-321).

Ці гэтага недастаткова, каб сказаць, што Ленін пытаньне аб нацыяналізацыі ставіў яшчэ ў 1902 г. (цытаваны артыкул напісаны ў 1902 г.)? Можна знайсці шмат іншых месц у Леніна падобнага-ж характару, якія ўсім вядомы, апрача рэдактара твораў Леніна. Усім вядома і тое, што супроць цытаванага вышэй месца з ленинскага артыкулу паўстаў Пляханаў, паводле патрабаваньня якога і было гэта месца рэдакцыйна выкрэслена з артыкулу Леніна. Усім вядома, што Аксэльрод усьлед за Мартавым напісаў, як член рэдакцыі „Искры“, на рукапісу Леніна: „Нацыяналізацыя зямлі і як лёзунг паўстаньня—цяпер антырэволюцыйна“ (Лен. сб., III, стар. 385).

Навошта-ж, т. Сэрбэнта, рабіць Леніна меншавіком да рэволюцыі і ў часе рэволюцыі 1905 г.? Калі гэта робіць Ваганян у сваёй кнізе аб Пляханаве, то гэту трацкісцкую клевету навошта яшчэ раз паўтараць?

Т. Сэрбэнта лічыць, што і „ідэя“ рэволюцыйна-дэмакратычнай дыктатуры пролетарыату і сялянства, а значыць і саюзу з сялянствам узьнікла ў Леніна толькі „на падставе вопыту і у ходзе рэволюцыі 1905 г.“. Інакш кажучы, -большавізм, які паводле слоў Леніна „існуе як плынь політычнай мысьлі і як політычная партыя з 1903 г.“, ішоў да рэволюцыі бяз яснага прадстаўленьня па асноўных пытаньнях кожнай рэволюцыі—аб уладзе, аб рухаючых сілах і саюзьніках пролетарыату ў перарастаньні буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі ў сацыялістычную. Гэта той-жа меншавіцка-трацкісцкі паклёп і на Леніна і на партыю, гэта ёсьць яўная фальсыфікацыя гісторыі большавізму. Ці можна думаць, што рэдактару твораў У. І. невядомы наступныя словы Леніна ў № 3 „Искры“:

„Ад гнёту капіталу дробнае сялянства пазбавіцца толькі далучаючыся да рабочага руху, дапамагаючы яму ў барацьбе за сацыялістычны лад, за ператварэньне зямлі, як і іншых сродкаў вытворчасьці (фабрык, заводаў, машын і інш.) у грамадскую маёмасьць“ (Ленін, т. IV, стар. 102).

Ці ў гэтых словах Леніна не гаворыцца проста і адкрыта аб саюзе пролетарыату і сялянства ня толькі ў буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі, але і аб саюзе з дробным сялянствам у барацьбе за сацыялістычны лад? Гэтага т. Сэрбэнта ня хоча бачыць, бо яму трэба абгрунтаваць сваё трацкісцкае сьцьвярджэньне, што у Леніна ў часе рэволюцыі ці нават у выніку яе узьнікла толькі „ідэя“ перарастаньня буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі ў сацыялістычную, толькі „плянцыце“ аб рэволюцыі ў Расіі, як „зьявіе сацыялістычнага перавароту ў Эўропе“.

Мы ня будзем спыняцца на гэтай трацкісцкай хлусьні на Леніна і большавізм, бо яна цалкам ўскрыта т. Сталіным у яго лесьце ў час „Пролетарская Рэволюцыя“. А што датычыцца да клеветы т. Сэрбэнта аб тым, што толькі ў 1905 г. узьнікла ў Леніна „плянцыце“ аб рускай рэволюцыі, як зьявіе сацыялістычнага перавароту ў Эўропе,

то гэта клевета ўскрываецца наступнымі словамі Леніна ў яго рабоце „Што рабіць“:

„Гісторыя паставіла цяпер перад намі задачу, якая зьяўляецца найбольш рэволюцыйнай з усіх бліжэйшых задач: пролетарыяту, якога б там ні было іншага краю. Ажыццяўленне гэтай задачы, разбурэнне самай магутнай апоры ня толькі эўрапейскай, але таксама (мы можам сказаць цяпер) і азіяцкай рэакцыі, зрабіла б рускі пролетарыят авангардам міжнароднага рэволюцыйнага пролетарыяту“ (Ленін, т. III, стар. 114 бел. выдання, падкрэслена намі—З. і Л.).

Гэта пісана ў 1902 годзе. Але возьмем самыя раннія творы ў. І. возьмем „Што такое „друзья народу“ і там мы знойдзем адказ на тыя пытанні, якія па думцы Сэрбэнта Ленін паставіў толькі ў 1905 годзе:

„Рускі рабочы, падняўшыся на чале ўсіх дэмакратычных элементаў, зваліць абсалютызм і павядзе рускі пролетарыят (побач з пролетарыям усіх краёў) прамым шляхам адчыненай політычнай барацьбы да пераможнай камуністычнай рэвалюцыі.“ (т. I, стар. 194).

Няўжо невядома рэдактару твораў Леніна, што ў 1920 годзе ў рабоце „Дзіцячая хвароба „лявізны“ ў. І. гаворыць наступнае:

„Годы падрыхтоўкі рэвалюцыі (1903—1905). Усюды адчуваецца набліжэнне вялікай буры. Ва ўсіх клясах бражэнне і падрыхтоўка. За мяжой эмігранцкая прэса ставіць тэорытычна ўсе (падкрэслена ў. І.—З. і Л.) асноўныя пытанні рэвалюцыі. Прадстаўнікі трох асноўных кляс, трох галоўных плыняў, лібэральна-буржуазнай, дробна-буржуазна-дэмакратычнай (прыкрытая вывескамі „соцыял-дэмакратычнага“ і „соцыял-рэволюцыйнага“ напрамку) і пролетарска-рэволюцыйнай самым жорсткім змаганьнем програмных і тактычных поглядаў, працывастаюць — і падрыхтоўваюць — надыходзячую адчыненую барацьбу кляс.“

Усе (падкрэслена ў. І.—З. і Л.) пытанні, з-за якіх ішла ўзброеная барацьба мас у 1905—07 гадох і ў 1917—1920 гадох, можна (і павінна) прасачыць у зародкавай форме па тагочаснаму друку. А паміж трыма галоўнымі напрамкамі, разумеецца, ёсць колькі ўгодна прамежных, пераходных, палавінлівых утварэнняў...

Годы рэвалюцыі (1905—1907). Усе клясы выступаюць адчынена. Усе програмныя і тактычныя погляды *правяраюцца* дзеяствам мас.“ (Ленін—т. XXV, стар. 175-176).

Больш ясна, больш канкрэтна, чым сказаў тут Ленін аб тэорытычнай настаноўцы *яшчэ да рэвалюцыі 1905 году ўсіх* асноўных пытанняў рэвалюцыі, аб выкрышталізаваўшы *яшчэ да рэвалюцыі 1905 году* ня толькі трох асноўных, але і палавінчатых, пераходных плыняў, аб правярцы правільнасці програмных і тактычных поглядаў дзеяствам мас у рэвалюцыі 1905 году, сказаць аб гэтым больш ясна нельга. Леніным сказана дыямэтральна процілеглае таму, што сьцьвярджае Сэрбэнта ў сваёй прадмове.

Даволі і гэтых прыкладаў, каб паказаць, што мы маем справу з яўнай меншавіцка-трацкіскай контрабандай, з фальсыфікацыяй гісторыі партыі і ленінізму.

І горш за ўсё тое, што такая трацкіская контрабанда, фальсыфікуючая гісторыю бальшавізму і ленінізм, распаўсюджваецца разам з тэорамі Леніна. Неабходна зараз-жа і рашуча ўдарыць па „фальсыфіка-

тарах гісторыі нашай партыі, сыстэматычна зрываючы з іх маскі" (Сталін).

Неабходна зараз-жа падрабязна выкрыць усю трацкісцкую контрабанду, усе памылкі, якія дапушчаны ў прадмове і ў дадатках да III і V тамоў, даць ім разгорнутую крытыку і тлумачэнне і асобнай брошурай разаслаць яе ўсім падпішчыкам твораў Леніна.

Неабходна пераглядзець і іншыя тамы, якія ўжо зданы ў друк.

І апошняя і неабходная мера, выплываючая з усіх вышэйпаданых фактаў, гаворыць за неабходнасць перадачы непасрэднага рэдагавання твораў У. І. Леніна ў бальшавіцкія вытрыманыя рукі.

Контрабанда неразброіўшагася трацкіста

Пісьмо т. Сталіна мае тое вялікае сусьветна-гістарычнае значэньне, што яно ўскрыла ўвесь сэнс трацкізму на сучасным этапе, як перадавога атраду контррэвалюцыйнай буржуазіі, ускрыла шляхі і мэтоды змаганьня контррэвалюцыйнага трацкізму і ўсялякага віду опартунізму супроць Комінтэрну і ЎсеКП(б).

„Асабліва сьці сучаснага этапу змаганьня за партыю, за ленінізм заключаюцца ў тым, што трацкізм разьбіты, правы ўхіл выкрыты, а генэральная лінія партыі перамагла па ўсёй лініі“ (Кагановіч).

Таму трацкізм ня можа адкрыта выступаць пад сваім апаганеным контррэвалюцыйным сьцягам, ён выступае замаскавана, імкнучыся працягваць сыстэму сваіх „ідэй“ шляхам контрабанды і скарыстаньня ідэй люксембургіянства.

Т. Сталін у сваім пісьме „Аб некаторых пытаньнях гісторыі бальшавізму“ ўскрыў, што трацкісты праводзяць сваю контрабанду пакуль-што па дзвюх наступных лініях:

„Па-першае, яны стараюцца даказаць, што Ленін у перадваенны пэрыод недацэньваў небясьпеку цэнтрызму, пры гэтым пакідаюцца неспрактыкаванаму чытачу дагадвацца, што Ленін, значыцца, ня быў яшчэ тады сапраўдным рэвалюцыйнарам, што ён зрабіўся такім толькі пасля вайны, пасля таго, як „пераўзброіўся“ пры дапамозе Троцкага...

Па другое, яны стараюцца даказаць, што Ленін не разумеў неабходнасьці перарастаньня буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі ў рэвалюцыю соцыялістычную, пры гэтым пакідаюцца неспрактыкаванаму чытачу дагадвацца, што Ленін, значыцца, ня быў яшчэ тады сапраўдным бальшавіком, што ён зразумеў неабходнасьць такога перарастаньня толькі пасля вайны, пасля таго, як ён „пераўзброіўся“ пры дапамозе Троцкага“.

Трацкісты сваёй контрабандай імкнуцца разьвінчаць бальшавізм, „паказваюць“, што тэорыя перманэнтнай рэвалюцыі, якая нібы ўспынялася партыяй у 1917 г., зьяўляецца сапраўднай рэвалюцыйнай зброяй пролетарыяту, ад якой бальшавізм адступае сваёй тэорыяй і практыкай пабудовы соцыялізму ў адной краіні, ажыццяўленьнем пяціголікі ў чатыры гады.

Гэтым трацкізм імкнецца паслабіць веру і волю працоўных мас СССР да змаганьня і перамогі, дыскрэдытаваць ЎсеКП(б) як перадавы атрад Комінтэрну, дыскрэдытаваць бальшавіцкую лінію Комінтэрну.

Т. Сталін паставіў у сваім лісьце задачу змаганьня за чыстату ленінскай тэорыі, за падвышэньне партыйнай пільнасьці і непрымьлімасьці, рашучага змаганьня супроць працягваньня контррэвалю-

цыннай трацкісцкай і ўсякай іншай контрабанды і гнілога лібэралізму ў адносінах да іх.

На гістарычным фронце Беларусі мы бачылі таксама праяўленьні працягваньня „ідэй“ контррэвалюцыйнага трацкізму, спробы ідэалізаваць дробнабуржуазных партый, працягваньне нацыянал-дэмакратычных, вяшчакдэмакратычна-шовіністычных, люксэмбургіянскіх установак.

У працах Югава, які пасьля контррэвалюцыйнай трацкісцкай дзейнасьці на словах адмовіўся ад трацкізму і быў адноўлены ў партыі, мы маем *трацкісцкую канцэпцыю па ўсіх асноўных пытаньнях стратэгіі і тактыкі большавізму*. Апрача сваёй працы аб Саветах у 1917 г., напісаную ім яшчэ ў 1927 г., Югаў працягваў трацкісцкія ўстаноўкі і „ідэйкі“ і пасьля свайго аднаўленьня ў партыі, у прыватнасьці ў сваёй працы „Ленін і сталыншчына“, зьмешчанай у „Марксыцкім зборніку“, які вышэў у 1931 г., а таксама і ў іншых сваіх працах.

Шмат часу трацкісцкія ўстаноўкі ў югаўскіх працах ня былі зькрытыя і яго кнігі раіліся ў якасьці падручнікаў падрастаючым кадрам.

Гэта сьведчыць аб наўнасьці гнілога лібэралізму сярод некаторай часткі большавікоў і ў прыватнасьці сярод раду працаўнікоў гістарычнага фронту Беларусі.

Толькі змаганьне з гнілым лібэралізмам, які паводле выразу г. Сталіна зьяўляецца „галавацямствам, якое мяжуе са здрадай рабочай клясы“, толькі выкрыцьцё і рашучае змаганьне з трацкісцкай контрабандай, з усякімі спробамі фальсыфікацыі гісторыі большавізму, — дасьць магчымасьць паставіць вывучэньне гісторыі большавізму на сапраўдныя большавіцкія рэйкі.

Задачай нашага артыкулу зьяўляецца паказаць, як у гэтых дзвюх сьветах асноўных працах Югавым працягвалася ідэалёгія контррэвалюцыйнага трацкізму, як Югаў імкнуўся разьвянчаць большавізм і ў асноўных пытаньнях пролетарскай рэвалюцыі проціпаставіць трацкім ланінізму.

I

Толькі большавіцкая партыя, якая кіруецца рэвалюцыйнай тэорыяй марксызму-ленінізму, якая вырасла і склалася ў змаганьні на два франты супроць усякага роду опартунізму на працягу ўсёй сваёй гісторыі, змагла кіраваць рабочай клясай і працоўнымі масамі, абавязь і ўкараніць практыку рэвалюцыйнага змаганьня сусьветнага, у прыватнасьці, расійскага пролетарыяту пэрыоду 1905 г., рэакцыі і ваіны, каб падрыхтаваць і забясьпечыць перамогу пролетарскай рэвалюцыі і пабудову соцыялізму ў СССР.

„Толькі гісторыя большавізму за ўвесь пэрыод яго існаваньня можа здавальняюча растлумачыць, чаму ён здолеў выпрацаваць і ўтрымаць пры самых цяжкіх умовах жалезную дысцыпліну неабходную для перамогі пролетарыяту“ (Ленін, т. XVII, стар. 118).

„Ленінізм ёсьць *цэльная* (падкрэсьлена намі — І. Н., Ц. Г.) тэорыя, узьнікшая ў 1903 г., прайшоўшая іспытаньні трох рэвалюцый і ідучая цяпер наперад, як баявы сьняг сусьветнага пролетарыяту“ (Сталін — „Аб опозыцыі“, стар. 122).

„Для трацкізму, — кажа т. Сталін, — ня існуе адзінай і цэльнай гісторыі нашай партыі. Трацкізм надзяляе гісторыю нашай партыі на дзьве няроўныя часткі: на дакастрычніцкую і пасьлякастрычніцкую (Сталін — „Аб опозыцыі“, стар. 122). Троцкаму гэта па-

трэбна, каб укараніць у нашу партыйную, комсамольскую і рабочую моладзь, што толькі тое „важна і прыемлема ў ленынізме, што мела месца пасля вайны ў перыяд Кастрычніцкай рэвалюцыі і, наадварот, няправільна, няпрыемлема ў ленынізме тое, што мела месца да вайны, да Кастрычніцкай рэвалюцыі“ (Сталін—„Аб опозыцыі“, стар. 121).

Трацкізм хоча даказаць, што бальшавізм у дакастрычніцкі перыяд станаўіў сабой ня партыю рабочай класы, якая разглядала змаганьне пролетарыяту на дэмакратычным этапе рэвалюцыі, як неразрыўную частку змаганьня за соцыялістычны пераварот, а як партыю, якая прыстасоўвала змаганьне пролетарыяту да абароны прыватна ўласніцкіх інтарэсаў дробнай буржуазіі і ў прыватнасьці сялянства.

Гэтым ён хоча даказаць, што бальшавікі „клясавое змаганьне пролетарыяту даводзяць толькі да моманту перамогі буржуазіі рэвалюцыі“ (Троцкі—1905 г., стар. 285), пасля чаго няўнікнёна павінны былі-б выступіць „антырэвалюцыйныя рысы бальшавізму“ (там-жа), і бальшавікі павінны былі стаць тормазам соцыялістычнай рэвалюцыі ў Расіі, калі, паводле слоў Троцкага, бальшавізм не пераўзброіўся-б.

„Гэта, як вядома,—гаворыць Троцкі, —ня адарылася, бо пад кіраўніцтвам Леніна бальшавізм зрабіў (не бяз унутранага змаганьня) свае ідэйнае пераўзбраеньне ў гэтым важнейшым пытаньні ўвосень 1917 г., г. зн. да захопу ўлады“ (Троцкі—1905 г., стар. 285).

Такім чынам, асноўная ўстаноўка Троцкага заключаецца ў тым, каб дыскрэдытаваць усю дакастрычніцкую гісторыю бальшавізму. Гэтую „дырэктыву“ старанна выконвае Югаў у адносінах да усіх асноўных пытаньняў стратэгіі і тактыкі бальшавізму і ў першую чаргу ў адносінах да рэвалюцыі 1905 г.

Якою была стратэгічная лінія бальшавікоў у рэвалюцыі 1905—1917 гг.?

Ленінская стратэгічная лінія ў рэвалюцыю 1905 г. была разлічана на тое, каб, пасляхова завяршыўшы буржуазна-дэмакратычную рэвалюцыю, пачаць неадкладны пераход да рэвалюцыі соцыялістычнай. Вось што піша Ленін па гэтым пытаньні:

„Ад буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі мы зараз-жа пачнем пераходзіць і якраз у меру нашай сілы, сілы *арганізаваньня і сьвядомага пролетарыяту* (падкрэслена намі—І. Н., Ц. Г.), пачнем пераходзіць да рэвалюцыі соцыялістычнай. Мы стаім за *неперарывную рэвалюцыю*. Мы ня спынімся на паўдароге“ (Ленін—т. VI, стар. 449).

З пункту гледжаньня ленынізму асноўнай умовай пераходу ад рэвалюцыі буржуазна-дэмакратычнай да соцыялістычнай зьяўляецца ступень арганізаванасьці і сьвядомасьці пролетарыяту і яго авангарду, яго сувязь з рознымі пластамі працоўных мас.

Пролетарыят, зьяўляючыся гегемонам у буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі (а рэвалюцыя „згуртоўвае“ і „прасьвяшчае“ вельмі хутка), па-гіганцку павялічвае сваю арганізаванасьць і выкарыстоўвае ўсе магчымасьці, каб прыцягнуць на свой бок сялянскую бедноту ствараючы, такім чынам, унутраныя прадпасылкі для неадкладнага пераходу да соцыялістычнай рэвалюцыі.

Такім чынам, Ленін разглядаў буржуазна-дэмакратычную рэвалюцыю як першы і неабходны этап да рэвалюцыі сацыялістычнай лічын, што руская рэвалюцыя 1905 г. стварае ўсе унутраныя прадпачыткі для неадкладнага пераходу ад рэвалюцыі дэмакратычнай да сацыялістычнай.

У процівагу ленінскаму разуменню праблемы перарастання Югаў высювае схему развіцця рэвалюцыі, якая цалкам супярэчыць ленінізму. Ён піша:

„Паміж 1905 і 1917 гг. адбыліся надзвычайна вялікія змены як у адносінах унутры Расіі, так і ва ўсёй міжнароднай абстаноўцы. Гэтыя змены прывялі да таго, што калі ў рэвалюцыі 1905 г. буржуазна-дэмакратычным быў змест рэвалюцыі, дык у 1917 г. буржуазна-дэмакратычным быў ужо толькі этап — першы этап рэвалюцыі“ (Марксыцкі зборнік, т. II, стар. 33).

Паводле Югава рэвалюцыя 1905 г. разглядалася Леніным не як першы этап да сацыялістычнай рэвалюцыі, а як рэвалюцыя, якая пачынае знішчэння рэштак феўдалізму нібы ставіць сваёй мэтай зацверджанне буржуазнага ладу з тым, каб толькі пасля доўгіх гадоў развіцця паставіць у парадак дня пытанне аб рэвалюцыі сацыялістычнай.

Такое „тлумачэнне“ ленінскай тэорыі перарастання робіць не зусім аднолькавай са звычайна-меншавіцкім пунктам гледжання на адносіны паміж буржуазна-дэмакратычнай і сацыялістычнай рэвалюцыяй. Характарызуючы гэты меншавіцкі пункт гледжання, т. Сталін пісаў:

„Героі II Інтэрнацыяналу сцвярджалі (і далей сцвярджаюць), што паміж буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыяй, з аднаго боку, і пролетарскай, з другога, — існуе бяздонне, ці, ва ўсякім выпадку, кітайская сыцяна, якая аддзяляе адну ад другой больш ці менш доўгім інтэрвалам, на працягу якога прышоўшая да ўлады буржуазія развівае капіталізм, а пролетарыят накапляе сілы і рыхтуецца да „рашучага змагання“ супроць капіталізму. Інтэрвал гэты вылічаецца звычайна многімі дзесяткамі гадоў, калі ня больш. Наўрад ці трэба даказваць, што „тэорыя“ кітайскай сыцяны пазбаўлена ўсякага навуковага сэнсу ў абстаноўцы імперыялізму, што яна зьяўляецца і ня можа не зьяўляцца толькі прыкрыццём, прыздабленнем контррэвалюцыйных прагненняў буржуазіі“ (Сталін — „Пытанні ленінізму“, стар. 27).

Югаў, такім чынам, сцвярджае фактычна, што ў асноўных пытаннях стратэгіі рэвалюцыі перыяду 1905 г. бальшавізм нічым па сутнасці не адрозніваўся ад меншавізму, і да 1917 г. ня ставіў праблемы неадкладнага пераходу ад буржуазнай рэвалюцыі да сацыялістычнай, г. зн. ня ставіў праблемы перарастання.

Чаму ж паводле Югава буржуазна-дэмакратычная рэвалюцыя у Расіі з 1905 па 1917 гг. не разглядалася Леніным як этап да сацыялістычнай рэвалюцыі?

Таму, што, паводле Югава, Ленін стаяў на пазіцыях сухангуска-меншавіцкіх поглядаў на рэвалюцыю. Вось што піша Югаў аб Леніне:

„Наводзім марксист у Расіі — гаворыў Ленін — не адмаўляе таго, што характар расійскай рэвалюцыі, узятай самой на сабе, яе аб'ектыўныя магчымасці ня выходзяць за межы буржуазнай рэвалюцыі“ (Марксыцкі зборнік, т. II, стар.).

Сьцьвярджэньне то правільнае, але-ж не на адрасу. Ня Ленін, а меншавікі і трацкісты ў 1906 і 1917 гг. лічылі (і зараз лічаць), што ў Расіі няма аб'ектыўных матчымаўцаў і унутраных прадпасылак для пролетарскай рэвалюцыі.

Вось што Ленін піша 9-га жніўня 1905 году:

„Рэвалюцыя будзе буржуазная. Да яна ня будзе сацыялістычнай, яна ня можа адразу знішчыць капітал, прыгатуе ўласнасьць і сацыялізм, вытворчасць. Але рэвалюцыя можа быць і павінна быць дэмакратычнай. Яна павінна аддасць і капітал. Але канец звышпрадзел буржуазнай рэвалюцыі, гэты ў наш-жа час пачатак рэвалюцыі сацыяльнай (падкрэсьлена нам — Н. І., Г. Ц.), бо ён стварае гэтыя прадпасылкі для нашай барцьбы пролетарыяту, патрабаваньне нашай выставіць нашай праграме-мінімум“ (Ленін — т. VI, 120 стар.).

Югаў тут пастараў і ўжо-ж самую збытую „ісьціну“ меншавікоў, з якой яны перасліся, як з „п'янай орсай“, паводле выразу Леніна, і якую зараз соцыял-фашысты зрабілі с'роям змаганьня супроць сацыялістычнага будаўніцтва СССР і сусьветнай пролетарскай рэвалюцыі.

Гэта старая збыліца „ісьціна“ меншавікоў і заключэньні ў тым сьцьвярджэньні, як гаворыць пра іх Ленін, „што ў нас няма, як зьмяшчаюцца розныя „вучоныя“ пані з іх, аб'ектыўных эканамічных прадпасылак для сацыялізму“.

У сувязі з гэтым меншавіцка-трацкіскім гэзісам трэба Югаў ленинскую пэстановку праблемы двух шляхоў разьвіцьця, якая ў Леніна шчыльна зьвязана з праблемай перарастаньня¹⁾.

Ленін разглядаў змаганьне за амэрыканскі шлях разьвіцьця як непарыўную частку змаганьня за перарастаньне буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі ў сацыялістычную.

Амэрыканскі шлях разьвіцьця ў адрозьненьне ад прускага азначаў з пункту гледжаньня Леніна найбольш хуткае радыкальнае і рашучае зьнішчэньне рэштак прыгонніцтва шляхам рэвалюцыі на чале якой стаіць пролетарыят, гэтым самым расчышчаючы сабе шлях для неадкладнага пераходу разам з сялянскай беднотай да пролетарскай рэвалюцыі. Ленін пісаў:

„Чым паўней і рашучэй, чым пасьлядоўней будзе буржуазная рэвалюцыя, тым больш забясьпечана будзе змаганьне пролетарыяту за сацыялізм. Толькі людзям, якія ня ведаюць азбукі навуковага сацыялізму, гэты вынік можа здацца дзіўным“ (Ленін — том VI, стар. 330).

У працах Югава, прысьвечаных праблеме аб двух шляхах разьвіцьця капіталізму, змаганьне большавікоў за амэрыканскі шлях разьвіцьця прадстаўляецца як змаганьне за найбольш хуткі саабодны шлях разьвіцьця капіталізму.

Підзе ў сваёй рабоце „Ленін і сталініншчына“ Югаў не паказвае, што змаганьне большавікоў за амэрыканскі шлях разьвіцьця капіта-

¹⁾ Трэба мець на ўвазе, што ў гэтай кнізе Югаў разглядае, галоўным чынам, праблему двух шляхоў зьнішчэньня рэштак прыгонніцтва Прускі і амэрыканскі шляхі Ленін характарызаваў наступным чынам:

„Гэтыя два шляхі аб'ектыўна матчымага буржуазнага разьвіцьця мы назвалі б шляхам прускага і амэрыканскага тыпу. У першым мы адчу прыгонніцкая рэжым, кая гэта пачатка паступова перарастае ў буржуазную і дэмакратычную, асуджаны сялян на дзесяцігодзьдзі самаму мучыцельнаму, экспропрыяцыі і кабале, пры вызьнячым невялікай меншасьці „гросбаўэраў“ (буйных сялян). У другім выніку памішчыцкай гаспадаркі няма, бо яна разьбіраецца рэвалюцыя“ (Ленін — том IX, стар. 442-443).

іму зьяўляецца найлепшай умовай для стварэння прадпачылак перастання буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі ў сацыялістычную.

Наколькі, як гэта было паказана намі вышэй, расійская рэволюцыя, як кажа Югаў, сама па сабе ня мела аб'ектуных агульнасцяў, каб перайсці да сацыялістычнай рэволюцыі. настолькі змяненне большавікоў за амерыканскі шлях развіцця, з пункту гледжання Югава, магло мець толькі адзін сэнс: гэта была барацьба за найлепшы шлях развіцця капіталістычных вытворчых сіл, каб потым на гэтай аснове ставіць пытаньне аб зьмяшчэнні іх.

Гэта відаць хоць-бы з таго, як Югаў глуміцца сутнасцю ленінскага лёзунга нацыяналізацыі зямлі ў буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі. У сваёй рэцэнзіі на книгу Агурскага, у якой (кнізе) ёсць рад няправільных палажэнняў, Югаў адкідае зусім правільную заўвагу Агурскага аб тым, што нацыяналізацыя зямлі разлучае не на сама па сабе буржуазных адносін, а на замацаваньне польшчый пролетарыату ў буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі для неадкладнага пераходу да барацьбы за сацыялізм.

Выступаючы супроць гэтага сьцьвярджэння Агурскага, даказваючы яму, што „нацыяналізацыя зямлі тэорытычна ня толькі сума шчасна з буржуазнымі адносінамі, але і садзейнічае больш хуткаму развіццю“ (Гісторыя марксыст, т. 13, стар. 258), Югаў адкідае сапраўдную сутнасць ленінскага лёзунгу аб нацыяналізацыі зямлі.

Якое значэнне Ленін прыдаваў нацыяналізацыі зямлі?

„Нацыяналізацыя зямлі,—гаворыць Ленін,—будучы буржуазнай мерой, значае найбольш магчымую і мыслімую ў капіталістычным грамадстве свабоду класавай барацьбы і свабоду зямлякарыстання ад усіх не буржуазных прыдаткаў. Акрамя таго, нацыяналізацыя зямлі, як *адзіна прыватнай уласнасці на зямлю, азначала-б на практыцы такі магутны ўдар прыватнай уласнасці на ўсе сродкі вытворчасці наогул* (падкрэслена намі — І. І., Г. Ц.), што партыя пролетарыату пачынае аказаць устяткую дапамогу падобнаму прэабразаваньню“ (Ленін — прыл. к XX тому, дак. і мат. па агр. пытанню. Выданьне 3-е стар. 615).

Нацыяналізацыі зямлі ў руках пролетарыату, які ажыццяўляе гегемонію ў дэмакратычнай рэволюцыі, зьяўляецца з пункту гледжання Леніна сродкам, які аблягчае неадкладны пераход да барацьбы за сацыялізм і прыцягнення беднаты на бок пролетарыату супроць гарадскоў і вяскоў буржуазіі для неадкладнага пераходу да сацыялістычнай рэволюцыі. Гэта лішні раз даказвае тое, што Югаў прыпісвае Леніну такі погляд на рэволюцыю 1905 г., нібы яна аддзелена кітайскай сыноў, доўгім часам капіталістычнага развіцця ад рэвалюцыі сацыялістычнай.

Грацкіскія кантуліны ніколі ня верылі ў здольнасць пролетарыату быць гегемонам у буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі, у яго здольнасць стаць на чале ўсіх бяднейшых і паўпролетарскіх пластоў вольніцтва ў сацыялістычнай рэволюцыі.

Югаў прыпісвае Леніну такія погляды:

„У сваіх сапраўды геніяльных замітках „Этапы накіравання рэволюцыі, перспектывы“ Ленін намячае і такі этап, дзе пролетарыят выступае зусім самастойна (падкрэслена нам—І. Н., Ц. І.) для сацыялістычнага перавароту“ (Марксызм зборнік, т. II стар. 33).

Паводле Югава пролетарыят у сацыялістычнай рэволюцыі выступае зусім адзін, без саюзнікаў, без сялянскай беднаты і аказваецца

у варожым акружэньні дробнай буржуазіі і у прыватнасьці селянства.

Гэтым самым Югаў фактычна адмаўляе наяўнасьці ўнутраных пераходаў для соцыялістычнай рэвалюцыі (кідуючую ролю пролетарыяту і наяўнасьці яго саюзнікаў).

Зусім ясна з пункту гледжаньня трацкістаў, што калі пролетарыят павінен выступіць адзін у абкружэньні дробнабуржуазнай сталіцы, дык яму нічога больш не застаецца, як шукаць ратунку на шляху дзяржаўнай дапамогі пераможнага ў соцыялістычнай рэвалюцыі пролетарыяту Захаду.

Паводле трацкісцкай тэорыі рэвалюцыі падтрыманьне, ці у якой форме, апрача пераможнай соцыялістычнай рэвалюцыі на Захадзе, не можа забясьпечыць перамогу пролетарскай рэвалюцыі ў Расіі, бо гэтая рэвалюцыя ня мае ўнутраных сіл для перамогі.

Гэтую па сутнасьці трацкісцкую ідэю Югаў праводзіць у завуаляванай замаскаванай форме (бо нельга, знаходзячыся ў партыі, пранаведваць у адкрытай форме выкрытую партыяй трацкісцкую тэорыю пэрманэнтнай рэвалюцыі). Ён піша:

„Ці аказалася-б дастатковай у 1905 г. такая дапамога, якую аказваў нам міжнародны пролетарыят у часе грамадзянскай вайны 1917—1921 гг., сказаць напэўна нельга“ (Марксыцкі зборнік, кн. 2-ая, стар. 33).

Патрэбна ўспомніць тое падтрыманьне, якое аказваў нам сусьветны пролетарыят, каб выкрыць сапраўдную трацкісцкую сутнасьць гэтай контрабанды Югава.

1917—1921 гг.—гэта перыод буры і націску, перыод адкрытага і героічнага змаганьня міжнароднага пролетарыяту супроць сусьветнага імпэрыялізму, за ўладу, за соцыялізм. Рэвалюцыя ў Германіі, рэвалюцыя ў Аўстрыі, савецкая ўлада ў Вэнгрыі і Баварыі, паўстаньне ў Корэі, захоп рабочымі фабрык і заводаў у Італіі, рабочая рэвалюцыя ў Фінляндыі і г. д.—усё гэта было праяўленьнем сапраўднай інтэрнацыянальнай пролетарскай солідарнасьці і падтрыманьнем з боку сусьветнага пролетарыяту расійскай рэвалюцыі. І аб гэтай дапамозе Югаў піша, што „нельга сказаць“, ці была-б яна дастатковай для перамогі пролетарскай рэвалюцыі ў Расіі.

Так праводзіцца Югавым трацкісцкая тэорыя пэрманэнтнай рэвалюцыі пад выглядам ідэі ленынізму. Так разьвешчаецца гісторыя бальшавізму да 1917 г.

Югаў фальсыфікуе гісторыю бальшавізму і ў такім пытаньні, як адносіны бальшавікоў і Леніна да лібэральнай буржуазіі ў перыодзе 1905 г., каці гавораць, што Ленін нібы ацэньваў ролю лібэральнай буржуазіі на першым этапе рэвалюцыі 1905 г. як ролю рэвалюцыйную. Вось што піша Югаў:

„Супроць самадзяржаўя павінны былі быць накіраваны, здавалася-б, усе сілы ня толькі пролетарыяту, але і сілы буржуазнага лібэралізму. З пачатку так і было (накрэсьлена нам І. Н., Ц. Г.), але і як выявілася, што і селянства і тым больш пролетарыят ідуць далей, апошнія б'юць адбой“ (Марксыцкі зборнік, т. II, стар. 13).

Усім, хто ня хоча быць фальсыфікатарам гісторыі бальшавізму, добра вядома, што Ленін і чэка партыя не разглядалі лібэральную буржуазію, як рэвалюцыйную клясу ні на адным з этапаў рэвалюцыі.

Ленін разглядаў ліберальную буржуазію, як сілу контррэвалюцыйную і ў лепшым выпадку напярэдадні рэвалюцыі 1905 г., як опозыцыйную. Югаў даказвае, што ліберальная буржуазія нават і ў перыядзе рэакцыі, калі ліберальная буржуазія зьяўлялася часткай усёй трэцяй-рэвалюцыйскай сістэмы, у ацэнцы Леніна быццам была толькі аб'ектыўна-контррэвалюцыйнай.

Югаў кажа: „Хоча ці ня хоча кадэцкая партыя, але яна даказваецца *об'ектыўна* (падкрэслена намі—І. Н., Ц. Г.) у прыцельскім суседстве праз Канавалава і Гучкова—са Сталыпіным і Раманавым“ (Марсыцкі зборнік, кн. 2-ая, стар. 78-79).

Фальсыфікуючы ленінізм, Югаў усяляк ахоўвае і абараняе „чыста тую“ трацкізму. Ён не крытыкуе трацкізм нават у такіх пытаннях, дзе апошні вы тупае найбольш яскрава і адкрыта ў яго адзінстве з меншавізмам. Так, гаворачы аб тым, што цэлая фракцыя ў сацыял-дэмакратыі разглядала ў 1905 годзе аграрнае пытаньне, як набочны прадукт рэвалюцыі, Югаў замоўчвае тое, што Троцкі выкрэсьліваў значэньне аграрна-сялянскага пытаньня ў рэвалюцыі, ігноруючы буржуазна-дэмакратычны характар яе першага этапу, што гэта зьяўлялася адной з асноў контррэвалюцыйнай тэорыі перманэнтнай рэвалюцыі.

Разглядаючы меншавіцкую тэорыю аб самастойнай ролі самаўладства ў расійскай гісторыі, ён абыходзіць трацкіцкую тэорыю аб падклясавасці расійскага самаўладства, якая зьяўляецца адным з выходных пунктаў трацкіцкай тэорыі перманэнтнай рэвалюцыі.

Трацкіцкія ідэі пратаскаваліся і ў пытаньні аб імперыялізме. У сваім артыкуле „Проблемы імперыялізму ў расійскай гістарычнай навуцы“, надрукаваным у другім марксыцкім зборніку, Югаў, гаворачы аб марксыцкай тэорыі імперыялізму, ставіць на адну дошку ленінскую тэорыю імперыялізму з тэорыяй імперыялізму сацыял-фашыста Гільфэрдынга.

Крытыкуючы Герчыкава ¹⁾, Югаў піша: „аўтар, далей выкладаючы гісторыю поглядаў М. М. Пакроўскага, ускрывае рад супярэчнасцяў, паказвае неадпаведнасць гэтых поглядаў з *агульна-прынятай тэорыяй імперыялізму Гільфэрдынга і Леніна* (падкрэслена намі—І. Н., Ц. Г.), устанаўляе адсутнасць правільнага разуменьня і ў Ражков“.

Югаў ня бачыць розніцы паміж ленінскай тэорыяй імперыялізму, якая зьяўляецца тэорыячным абгрунтаваньнем эпохі краху капіталізму і сусьветнай пролетарскай рэвалюцыі, з Гільфэрдынгаўскай тэорыяй імперыялізму.

Усе гэта паказвае, што югаўская ідэалёгія зьяўляецца ідэалёгіяй трацкізму, якую ён у той ці іншай форме, завулявана ці адкрыта, у сваіх працах пратаскваў.

Гэта датычыць і тых прац, у якіх Югаў распрацоўвае пытаньні адносна пазыцыі бальшавікоў у 1917 годзе. Там Югаў праводзіць трацкіцкую тэорыю аб пераўзбраеньні бальшавізму. Але гэта будзе тэмай наступнай часткі артыкулу.

(Канец будзе)

¹⁾ Герчыкаў быў выкладчык ЕДУ, напісаў артыкул пад назвай „Проблемы імперыялізму ў расійскай гістарычнай навуцы“.

БІБЛІОГРАФІЯ

Вігура А., Шулякоўскі Х.

Супроць вялікадзяржаўніцкіх вылазак

Апошняя пастанова ЦК і ЦКК КП(б)Б („Звязда“ 26 XII-31 г. № 342) з ёй сіллі падкрэслівае, што „правільнае змаганьне за практычнае ажыццяўленьне ленинскай нацыянальнай політыкі можа з посьпехам праводзіцца толькі на аснове далейшага разгортваньня бязлітаснай барацьбы супроць вялікадзяржаўнага ўхілу, як галоўнай небясьпекі на даным этапе, супроць беларускага шовінізму і контррэволюцыйнага нацыянал-дэмократызму і шовінізмаў іншых колераў“... Пастанова ставіць перад ўсёй партарганізацыяй, перад усім тэарэтычным фронтам БССР задачу — *„навысць пільнасьць да вылазак і праяўленьняў вялікадзяржаўнага ўхілу як галоўнай небясьпекі на даным этапе і організаваць яшчэ больш актыўную барацьбу з ім, наносячы рашучы ўдар па опартуністычным і абыватальскім прымірэнцтве да вялікадзяржаўнага ўхілу“*.

У напружаным класавым змаганьні, пад кіраўніцтвам КП(б)Б, вядучы рашучую барацьбу з правым ухілам — галоўнай небясьпекай на даным этапе, з „левымі“ загібамі, ажыццяўляючы правільную ленинскую нацыянальную політыку, пры падтрыманьні пролетарыяту ўсяго Савецкага Саюзу, пролетарыят Савецкай Беларусі дасягнуў грамадзкіх посьпехаў у соцыялістычным і культурна-нацыянальным будаўніцтве. Пытаньне „хто—каго“ вырашана як у прамысловасьці, так і ў сельскай гаспадарцы ў карысьць соцыялізму. Пабудова фундаманту соцыялістычнай эканомікі скончана.

Але класавы вораг, адчуваючы сваю пазбелу, прабуе яшчэ шатэраваць супраціўляцца, ужываючы новыя формы, менш адкрытыя, больш эфэкаваныя ў змаганьні супроць пераможнага соцыялістычнага насьцяжэньня. Рэшткі разбітага трацкізму, „прыкрываючыся, прымазваючыся, афарбоўваючыся“...прабуюць пранікнуць ва ўсе шчыліны“ (Кагановіч.) Адною з форм, у якіх праяўляецца супраціўленьне паміраючага класавога ворага, зьяўляецца імкненьне яго сказіць, падарваць асновы ленинскай нацыянальнай політыкі нашай партыі, што зьводзіць *выражэньне ў актывізацыі вялікадзяржаўнага шовінізму і мясцовых нацыянальных шовінізмаў*. Як сказаў т. Сталін на XVI зьездзе, „Ня трудна зразумець, што гэты ўхыл (вялікадзяржаўны — В. Ш.) здбывае імкненьне ажываючых клас пачаваўшай раней вялікарускай нацыі, зьвярнуць сабе страчаны прывілеі. Адсюль небясьпека пера вялікарускага шовінізму як галоўная небясьпека ў партыі ў абсягу нацыянальнага пытаньня“.

Змаганьне з вялікадзяржаўным шовінізмам — справа вельмі складаная, бо „вялікадзяржаўны шовінізм азначаецца... тым... што ён

выступае ў скрытых формах, сказаецца ў паасобных праяўленьнях" (т. Гей на XVI зьездзе). Гэта патрабуе ад нас павялічэньня бальшавіцкай непрымірымасьці і пільнасьці для рашучага адпору кожнай малейшай праяве вялікадзяржаўнага ўхілу, пад якой-бы вопраткай ён ні хаваўся. Партыя, ажыццяўляючы ленінскую політыку, разьбіла контррэволюцыйны беларускі нацдэмократызм, але гэта зусім ня значыць, што беларускі шовінізм поўнасьцю зьнішчаны, што адкладае задача змаганьня і супроць яго.

За апошні час мы маем рад выступленьняў асобных тт., якіх прыкрываючыся сыцягам змаганьня з беларускім нацыянал-дэмократызмам, вядуць гэтае змаганьне ня з ленінскіх пазыцыяў і па сутнасьці робяць вялікадзяржаўна-ўхілісцкія вылазкі.

Адным з артыкулаў у нашай літаратуры, у якім мы маем, праўда, пад прыкрытай формай, але тым ня менш зусім выразную вялікадзяржаўную вылазку, зьяўляецца артыкул Л. Бабровіча, Ів. Шпілеўска, а. В. Бандарэнка, С. Вольфсона, Я. Мацюкевіча "Мовазнаўства" ў зборніку "Навука" на службе нацдэмаўскай контррэволюцыі", выд. БАН. Крытыку гэтага артыкулу мы маем тут намер даць.

Бязумоўна правільным зьяўляецца, тое што аўтары паказаньня артыкулу высунулі пытаньне мовазнаўства як асобную праблему пры выкрыцьці агульнай контррэволюцыйнай канцэпцыі нацыянал-дэмократызму. Мова зьяўляецца магутнай зброяй клясавага змаганьня. Пытаньне аб мове непарыўна звязана з пытаньнем ажыццяўленьня нацыянальнай політыкі партыі. Правільнае вырашэньне пытаньня аб мове зьяўляецца адным з фактаў, які дапамагае замацаваньню саюзу пролетарыату і працоўнага сялянства. Іменна таму, што пролетарыят паслядоўна ажыццяўляе ленінскую нацыянальную політыку, у гэтым ліку правільна вырашае пытаньне мовы, мы маем такія вялізарныя посьпехі ва ўсіх галінах сацыялістычнага будаўніцтва, умацаваньне братэрскага саюзу працоўных усіх народаў СССР і рост сымпатыяў да яго працоўных іных народнасьцяў, якія знаходзяцца пад гнётам капіталізму.

Пытаньне мовы ёсьць частка пытаньня нацыянальнай культуры. Нацыянальная культура пры дыктатуры пролетарыату ёсьць "соцыялістычная па свайму зьместу і нацыянальная па форме культура, маючая сваёй мэтай выхаваць масу ў духу інтэрнацыяналізму і ўмацаваць дыктатуру пролетарыату" (Сталін, XVI зьезд). Толькі правільна разумеючы ўзаемаадносіны паміж нацыянальнай формай і пролетарскім зьместам культуры, можа весці змаганьне на два франты супроць скажэньняў ленінскай нацыянальнай політыкі.

Галоўная прынцыпова-політычная памылка аўтараў артыкулу "Мовазнаўства" якраз і заключаецца ў процістаўленьні нацыянальнай формы культуры яе пролетарскаму зьместу. Паставіўшы сабе задачай выкрыцьцё клясава-варожай ідэолёгіі і мэтодолёгіі нацдэмократызму ў мовазнаўстве, аўтары далі ў сваім артыкуле цэлы рад паасобных фактаў, якіх сапраўды ўскрываюць контррэволюцыйны твар нацдэмократызму. Напрыклад, зусім правільна ўскрыта орыентацыя на фашысцкі Запад беларускага нацыянал-дэмократызму (у даным выпадку ў пытаньнях мовазнаўства), зьліны фронт з беларускімі нацыянал-фашыстамі ў Польшчы, імкненьне выкінуць з беларускай мовы рэволюцыйныя словы, народжаныя Кастрычнікам, і замяніць іх словамі контррэволюцыйнымі пад прыкрыцьцём фраз аб захаваньні "самабытнасьці" беларускага народу і г. д.

Але аўтары ня здолелі ўскрыць класавыя каранні нацэмокра-
тызму таго, што яны ў сваёй крытыцы сталі на пазыцыі вялікадзяр-
лаўных ухілістаў, ня глядзячы на тое, што на словах яны самі як
беларусам-бы выступаюць супроць „вучоных вялікадзяржаўнікаў“, гаво-
рачы, „Ва ўмовах БССР вялікадзяржаўніцтва выяўляецца ў такім
спосабе, які змаскаваным процідзеянні беларусізацыі“... Якраз гэтыя словы
як нельга бачыць прыстаёуны да тых, хто іх піша. Сапраўды, узяць
хоць бы старонку 1-ю: „Для нацдэмаўскіх аінноў да мовы зьяўляецца
адрэзаным зьявішча, якое можна было-б характарызаваць, як мін-
імастнычае фэтышызаваанне. Нацдэмы фэтышызавалі ролю і значэнне
мовы, абвяшчаючы мову той адзінай асноваю, на якой павінна адра-
дзіцца беларуская нацыя. Адраджанізм нацдэмаў зводзіўся пераважна
да уваскрашэння беларускай мовы“. На стар. 14 мы чытаем: „Мова
для іх (для нацдэмаў)—ня жывы сацыяльны фактар, а „нацыянальны
склад“... Значыць на думку аўтараў „Мовазнаўства“ выходзіць, што
мова для нацдэмаў ня ёсць „жывы сацыяльны фактар“, ня ёсць клас-
авы зброя ў іх руках, накіраваная для ажыццяўлення іх буржу-
азна-рэстаўратарскіх мэт. Удумайцеся ў сэнс паданых выказванняў
Паводле аўтараў „Мовазнаўства“ выходзіць, што ўся небяспека нацдэ-
маўшчыны заключаецца ў фэтышызаваанні беларускай мовы. Усю
контррэвалюцыйную класавую сутнасць нацдэмаўшчыны аўтары пры-
ведзеных радкоў „зводзяць“ „пераважна да ўваскрашэння беларускай
мовы“. Хіба ж гэта ня ёсць сапраўднае выхалашчванне буржуазна-
кулацкага класавога характару нацэмократызму, хіба гэта ня поўны
адрыў нацыянальнай формы ад класавога зместу?

Між тым, для кожнага ясна, што „адраджанізм“ нацдэмаў заклю-
чаецца „ў патрабаванні Бел. Нар. Рэспублікі, ...у змаганні супроць
мералпрыемстваў партыі і савецкай улады“ (т. Гэй на XVI з'ездзе).
Больш таго. Нашы аўтары бачаць небяспеку ў „васкрашэнні бела-
рускай мовы“ наогул, забываючы у даным выпадку словы Леніна аб
дзвюх нацыях у кожнай нацыі, дзвюх культурах у кожнай нацыя-
нальнай культуры, забываючы, што нацыянальная культура, рэакцый-
ная і шкодная для пролетарыяту пры панаванні нацыянальнай бур-
жуазіі, набывае зусім іншае значэнне пры дыктатуры пролетарыяту,
калі „соцыялістычная па свайму зместу і нацыянальная па форме
культура мае сваёй мэтай выхазаць масы ў духу інтэрнацыяналізму і
ўмацаваць дыктатуру пролетарыяту“ (Сталін, XVI з'езд). „Хіба ня
ясна, што адмаўленне лезунгу нацыянальнай культуры пры дыкта-
туры пролетарыяту азначае адмаўленне неабходнасьці культурнага
пад'ёму невялікарускіх народаў СССР?“ (Сталін, XVI з'езд).

Такім чынам, па-першае, адрываючы нацыянальную форму ад яе
класавога зместу, ігноруючы класавы змест, аўтары паданых радкоў
б'юць ня туды, куды трэба: б'юць па нацыянальнай форме „наогул“,
а не па канкрэтным буржуазна-кулацкаму зместу нацдэмаўшчыны.
Таварыш: Сталін на XVI з'ездзе падкрэсьліваў, што Ленін, „змагаю-
чыся з лезунгам нацыянальнай культуры пры буржуазных парадках
удараў па буржуазнаму зместу нацыянальнай культуры, а не па яе
нацыянальнай форме“. Па-другое, выступленне супроць нацыянальнай
формы культуры (мовы) пры дыктатуры пролетарыяту гэта ёсць
адмаўленне неабходнасьці культурнага пад'ёму невялікарускіх наро-
даў СССР, гэта ёсць тым самым і адмаўленне пролетарскага зместу
культуры (бо ня можа быць пролетарскага зместу без нацыянальнай
формы),—гэта азначае сапраўднае скачванне ў лагэр вялікадзяржаў-
ных ухілістаў.

Другім ня менш важным недахопам, выцяклым з першага, разабранага кмі (адрыў нацыянальнай формы ад клясавога зместу), як таксама прыводзіць аўтараў паказанага артыкулу да вялікадзяржаўніцка-ўхлісцкіх устаноў, зьяўляецца тэтыгістарычны падыход да пытаньняў крытыкі нацдэмаўскіх канцэпцый умовы, што прыводзіць аўтараў і гэтага артыкулу, як і раней раскрытыкаваных у партыіным друку выступленьняў гг. Выдры і Вольфсона, да няправільнага не-матэрыяльнага сьцвярджэньня адзнак і гістарычнай ролі нацдэмократызму (у даным выпадку ў пытаньнях мовы) на розных этапах яго разьвіцьця і асабліва адзнак паміж пэрыодам барацьбы з царскай імперыяй і пэрыодам пролетарскай дыктатуры.

Ленін заўсёды падкрэсьліваў, што той, хто хоча навукова падыйсьці да якога-небудзь пытаньня, той павінен „не забываць асноў і гістарычнай сувязі, глядзець на кожнае пытаньне з пункту гледжаньня таго, як пэўная зьява ў гісторыі ўзьнікла, якія галоўныя этапы ў сваім разьвіцьці гэта зьява праходзіла, і з пункту гледжаньня таго, яе разьвіцьця глядзець, чым пэўная зьява зьяўляецца цяпер“ (Ленін, т. XXV, стар. 387).

Ці так падыходзіць аўтары да крытыкі нацдэмократызму ў мовазнаўстве? Не, зусім ня так. Замест таго, каб прааналізаваць клясавыя карэньні нацдэмаўшчыны ў мовазнаўстве, яны, каб давесці рэакцыю насць „тэорыі“ нацдэмаўскіх мовазнаўцаў, прыводзіць голую паралель паміж рускай шышкоўшчынай, якая існавала 100 год назад, нямецкім пан-германізмам і контррэвалюцыйнай нацдэмаўшчынай. На стар. 7 яны пішуць:

„Эпоха Нікалая I таксама дае цікавы матэрыял для доваду таго палажэньня, што ўскія ахоўныя кансэрватыўныя тэндэнцыі ў галіне мовы маюць пэўную клясавую-політычную мову... Сваймі „мокроступамі“ мікалаеўскі рэакцыянэр прабаваў агарадзіць Расію ад пранікненьня шкоднай заразы з Захаду... ад „разбэшчваючага“ ўплыву чужаземшчыны. Таксама барды пан-германізму прабавалі напярэдадні вайны ачысьціць нямецкую мову ад „засмечваньня“ чужымі элемэнтамі“...

І з гэтымі плынямі, праўда, таксама рэакцыйнымі, але адбываўшыміся ў зусім іншых гістарычных абставінах, пры зусім іншых клясавых суадносінах, яны параўноўваюць погляды нацдэмаў, кажучы: „Як ва ўсіх галінах, так і ў мовазнаўстве, нацдэмы імкнуліся кансэрваваць сярэднявечную „самабытнасьць“. Яны ўжывалі ўсе захады, каб выратаваць яе ад „разлагаючага“ ўплыву рэвалюцыі, якая пагражала вась-вось разьбіць пасудзіну сьвяшчэннай самабытнасьці“ (стар. 15). І голькі. Ні слова аб рэальных клясавых карэньнях сучаснага контррэвалюцыйнага нацыянал-дэмократызму, нічога, апроча сухога, формальнага параўнаньня чыста зьнешніх адзнак розных гістарычных пэрыодаў.

Далей, на стар. 27, 29, выступаючы супроць цэлага раду слоў, узятых з розных нацдэмаўскіх слоўнікаў, сапраўды насычаных клясавым варожым зместам, яны, замест таго, каб ускрыць гэты змест, зноў-такі высьмейваюць толькі зьнешнюю нацыянальную афарбоўку іх „падабенства“ да шышкоўскіх „мокроступов“.

У выніку ўся беларуская лінгвістыка апынулася ва ўладзе шышкоўшчыны, пры гэтым такой тупой, такой самабытна-самалужнай, такой анекдотычнай, што яна пакінула далёка пасля сябе мікалаеўскіх самадураў“ (стар. 29).

Як трэба разумець гэта месца? Ясна, што тут аўтары б'юць зноў-такі толькі па форме, а не па соцыяльна-шкоднаму зместу нацдэмаўшчыны.

Тав. Сталін яшчэ на X з'ездзе ў сваім заключным слове сказаў наступнае: „Тут я маю запіску аб тым, што мы, камуністы, нібы насаджаем беларускую нацыянальнасьць шчучна. Гэта няпраўда, таму што існуе беларуская нацыянальнасьць, у якой ёсьць свая мова, якая адрозьніваецца ад рускай, з прычыны чаго падняць культуру беларускага народу можна толькі на роднай іх мове“.

Правядзеньня ў жыццё гэтай чоткай устаноўкі, накіраванай супроць вялікадзяржаўнага шовінізму, мы якраз не знаходзім у аўтараў „Мовазнаўства“, якія скаціліся да адмаўленьня асаблівасьцяў беларускай мовы.

Вышэй мы адзначалі, што аўтары „Мовазнаўства“ ў наасобных выпадках правільна падкрэсьліваюць, што нацдэмы ўсялякімі спосабамі імкнуліся выкінуць з сваіх слоўнікаў, з мовы цэлы рад слоў, народжаных рэволюцыяй, маючых пэўны класавы, пролетарскі змест; правільным зьяўляецца выкрыцьцё імі нацдэмаўскіх імкненьняў усмерна полонізаваць беларускую мову, арыентуючыся на фашысцкую Польшчу але разам з тым, на працягу ўсёй гэтай кніжкі мы бачым, як аўтары вядуць змаганьне супроць амаль кожнага беларускага слова, якое мае свае тыя ці іншыя нацыянальныя асаблівасьці, якое „ня мае нічога супольнага“ з рускай мовай. Яны выступаюць супроць нацыянальнай формы таго ці іншага слова, не разглядаючы гістарычнага працэсу ўтварэньня гэтага слова. Энгельс, закранаючы пытаньне аб мове ў „Анты-Дзюрынг“, кажа:

„Матэрыя і форма роднай мовы толькі тады могуць быць зразуметы, калі прасьледжваюцца яе ўзьнікненьне і наступовае разьвіцьцё, а гэта немагчыма, калі пакідаюць бяз увагі, па-першае, яе ўласныя амьрцьвеўшыя формы, па-другое, блізкія жывыя і мёртвыя мовы“ („Анти-Дюринг“, стар. 306).

Якраз гэтакі марксысцкага падыходу і няма у аўтараў „Мовазнаўства“. Каб даказаць наша сьцьверджаньне, прывядзем рад прыкладаў. Яны называюць беларускім „самадурствам“ такія агульнавядомыя беларускія словы, як: *нямінучасьць, перакішталтаваньне, прамысловасьць, кіраўнік, рух, вызваленьне, сіла, снасьць высьпът, ашшара або ішшара* (а шкава, ці вядуць аўтары „Мовазнаўства, якім іншым словам на беларускай мове завецца балота, якое зарасло мохам?), *лячэніца*. Або ў такіх агульна-ужываемых на Беларусі словах яны бачаць полонізмы: *грамада, бацькаўшчына, айчына, пацнік, пастромак, ралунак* і г. д. Усе гэтыя словы якраз не зьяўляюцца „штучна створанымі“ для змаганьня супроць русіцызмаў, як гэта лічаць аўтары „Мовазнаўства“. А калі яны выступаюць супроць гэтых слоў, лічачы, што яны могуць быць заменены агульна-ужывальнымі рускімі словамі, то гэта і ёсьць імкненьне абмінуць нацыянальныя сваяасаблівасьці беларускай мовы. Усе гэта нацдэмакратызму ў галіне мовы, паводле іх думкі, заключаецца ў змаганьні супроць русіцызмаў (стар. 57). Яны забываюць, што „пэрыод дыктатуры пролетарыяту і будаўніцтва соцыялізму ў СССР ёсьць пэрыод росквіту нацыянальных культур, соцыялістычных па зместу, нацыянальных па форме“. Яны забываюць, што ў пэрыод дыктатуры пролетарыяту „нацыянальныя мовы ня толькі не адміраюць і ня зьлізаюцца ў адну агульную мову, а наадварот, нацыянальныя культуры і нацыянальныя мовы разьвівваюцца і расьцьвятаюць“.

Выступаючы супроць полёнізацыі белмовы (што, бязумоўна, зьяўляецца, як ужо заўважана вышэй, неабходнай задачай пры выкрыцці нацдэмаўшчыны), аўтары „Мовазнаўства“ забываюць, аднак, што нельга ні ў якім разе, ігноруючы гістарычныя асаблівасці, разьвіцця Беларусі, адносіць да „бесцырамоннай полёнізацыі“ побач з тымі словамі, якія штучна ўводзіліся нацдэмамі ў беларускую мову, і тым, якія даўно ўжо зьяўляюцца агульнапрынятымі, агульназразумелымі для працоўных мас Беларусі. Узяць хоць-бы слова „асаблівасці“, якое яны таксама прыводзяць як прыклад „бесцырамоннай полёнізацыі“ мовы. Яны лічаць, што гэта абавязкова трэба змяніць словам „калонізацыя“. Яны не разумеюць таго, што слова „асаблівасці“ для беларускага працоўнага сялянства Заходняй Беларусі — вельмі і вельмі зразумелае. Гэтыя слова мае ясна выражаны класавы сэнс. Яны звязаны з усёй сыстэмай соцыяльна-нацыянальнага ўціску і гвалту, якія чыніць польскі фашысцкі ўрад над працоўнымі масамі Заходняй Беларусі.

Аўтары „Мовазнаўства“ зусім выпускаюць з вяду, што пытаньне разьвіцця беларускай мовы, беларускай культуры нацыянальнай па форме і пролетарскай па зьместу нельга разглядаць бяз уліку таго, што ёсьць яшчэ адна Беларусь, па-за межамі БССР. Аб гэтым зусім чотка і выразна тав. Сталін сказаў на XVI зьездзе:

„Ёсьць Беларусь у складзе СССР. Але ёсьць і другая Беларусь у складзе іншых дзяржаў. Хіба вы думаеце, што пытаньне аб украінскай і беларускай мовах можа быць вырашана зьне ўліку гэтых сваёй асаблівых умоў?“.

Іменна гэтага ня ўлічылі аўтары „Мовазнаўства“ і гэтым тав. яшчэ больш паглыбляюць свае памылкі.

Падатулываем сказанае: асноўныя памылкі аўтараў „Мовазнаўства“ вядуцца да наступнага: уся крытыка нацдэмаўшчыны праводзіцца імі з пункту гледжаньня вялікадзяржаўных ухілістаў. Яны б'юць па нацыянальнай форме, а не па класаво-варожэму зьместу нацдэмаўшчыны, адрываючы форму ад зьместу, што супярэчыць асновам марксызму-ленінізму. Негістарычны падыход да выкрыцця контррэвалюцыйнай сутнасьці нацдэмаўшчыны ў галіне мовазнаўства. Яны сыраюць сваёй асаблівасьці беларускай мовы, гэтым самым змазваюць значэньне нацыянальнай формы пролетарскай культуры пры дыктатуры пролетарыяту. Яны зусім забываюць тое, што выстаўляюць пытаньне аб беларускай мове нельга, ня ўлічваючы факту існаваньня Беларусі па-за межамі СССР.

* * *

Перад мовазнаўчым фронтам БССР стаяць зараз вялізарнейшыя задачы: яшчэ больш павялічыць пільнасьць у змаганьні з вялікадзяржаўным шовінізмам як галоўнай небяспекай і з прымірэньствам да яго, супроць усялякіх вялікадзяржаўных вылазак, у якую-б форму яны не маскаваліся, не паслабляючы рашучага змаганьня па выкарчаваньні рэшт нацдэмаўшчыны і на далейшым выкрыцці ўсякіх праяўленьняў мясцовага беларускага шовінізму і шовінізму іншых колераў.

Для таго каб мовазнаўчы фронт не адставаў ад агульных тэмпаў шпаркага размаху соцыялістычнага будаўніцтва, неабходна мобілізаваць усе свае сілы на далейшае разьвіццё мовы як часткі беларускай культуры, нацыянальнай па форме соцыялістычнай па зьместу. Неабходна змагацца, ачышчаючы мову ад засьмечваючых яе вялікадзяржаўных і нацдэмаўскіх уплываў, за мову як магутную зброю рэвалюцыйнага змаганьня і соцыялістычнага будаўніцтва. У прыватнасьці, інсты-

тугу мовазнаўства БАН трэба так пабудавать сваю работу, каб вынесці яе з вузкіх сцен кабінетаў і максымальна наблізіць яе да шырокіх пролетарскіх і колгасных мас Беларусі, звязваючы гэту работу з агульным змаганьнем працоўных мас за пабудову соцыялізму.

Мовазнаўчы фронт БССР з посьпехам выканане стаячых перад ім задачы, калі ён у аснову ўсёй сваёй работы паклаў асноўную пастанову бюро ЦК і прэзыдыуму ЦКК КП(б)Б па нацыянальнай і ўказанай тав. Сталіна, даныя ім на XVI зьездзе ўсеКП(б):

„Толькі пры ўмове разьвіцьця нацыянальных культур можна будзе далучыць на-сапраўднаму адсталыя нацыянальнасьці да справы соцыялістычнага будаўніцтва.

...У гэтым іменна і заключаецца аснова ленінскай політыкі дапамогі і падтрыманьня разьвіцьця нацыянальных культур народаў СССР... Трэба даць нацыянальным культурам разьвіцца і разгарнуцца, выявішы ўсе свае потэнцы, каб стварыць ўмову для зьліяньня іх у адну агульную культуру з адной агульнай мовай. Росквіт нацыянальных па форме і соцыялістычных па зьместу культур за ўмовах дыктатэры пролетарыяту ў адны і краі для зьліяньня іх у адну агульную соцыялістычную (і па форме і па зьместу) культуру, з адной агульнай мовай, калі пролетарыят пераможа ва ўсім сьвеце і соцыялізм увойдзе у быт, у гэтым іменна і заключаецца дыалектычнасьць ленінскай пастановкі пытаньня аб нацыянальнай культуры“.

Р. С. — Пасьля таго, як пастановаю Бюро ЦК і Прэзыдыуму ЦКК КП(б)Б „Аб узмацненьні барацьбы з ухіламі у нацыянальнай“ і нэлым радам артыкулаў у нашым партыйным друку („Звязда“, „Бальшавік Беларусі“) было адзначана, што аўтары зборніку „Навука“ на службе нац.-дэм. контр-рэвалюцыі“ выходзілі ў сваёй крыгавы нац.-дэмакратызму не з марксыска-ленінскай пастановкі нацыянальнай, а з пазыцыі вялікадзяржаўных ухілістаў, — у нядаўна вышаўшым (калі наш артыкул быў ужо напісаны) № 7-8 журналу „Літаратура і Искусство“ (ГІХЛ, Масква) зьмешчаны артыкул аднаго з 5-ці аўтараў „Мовазнаўства“ В. Бандарэнка.

Артыкул гэты прадстаўляе сабой скарачаны пераказ толькі што разабранай намі кнігі. На жаль, прыходзіцца констатаваць, што артыкул В. Бандарэнка захоўвае ў сабе, хоць у некалькі меншай ступені, *тыя-ж памылкі ў бок вялікадзяржаўнага ўхілу*, якія прастакаюць „Мовазнаўства“. В. Бандарэнка бяз усякіх агавораў спасылаецца, як на крыніцу свайго артыкулу, на зборнік „Навука“ на службе нац.-дэм. контр-рэвалюцыі“. Замест таго, каб прыняць і выправіць усе дашушчаныя ім, як адным з 5-х, політычныя памылкі, ён зноў паўтарае іх на старонках журналу „Літаратура і Искусство“.

* * *

Мы лічым зусім недапушчальным, што кіраўніцтва Інстытуту мовазнаўства БАН і ніводзіць з працаўнікоў мовазнаўчага фронту БССР да гэтага часу ня выступілі з бальшавіцкай і прымаўскай памылкай у бок вялікадзяржаўнага ўхілу ў пытаньнях мовазнаўства.

В. А. і Ш. Х.

МАТЭРЬЯЛЫ І ДОКУМЕНТЫ

Аб узмацненні барацьбы з ухіламі ў нацыянальным пытанні

Пастанова бюро ЦК і прэзідыуму ЦКК КП(б)Б

1. КП(б)Б на аснове няўхільнага ажыццяўлення генэральнай лініі партыі і яе неадрыўнай часткі — ленинскай нацыянальнай палітыкі, барацьбе супроць вялікадзяржаўнага шовінізму, як галоўнай небяспекі на даным этапе, супроць беларускага контр-рэвалюцыйнага нацыяналізму, шовінізмаў іншых нацыянальнасцяў і нацыяналістычнай агентуры ў радках партыі, дасягнула вялізарных поспехаў на ўсіх вучастках сацыялістычнага будаўніцтва. Дзякуючы брацкай дапамозе пролетарыяту СССР, шырокімі тэмпамі (перавышаючымі сучаснаснымі) разгортваецца прамысловасць БССР (пабудовані рад новых буйных прадпрыемстваў: Гомсельмаш, Аснбуд, Ф-ка штучнага шкла і інш.), што значна павялічыла рады пролетарыяту і павялічвала вядучую ролю прамысловасці ў народнай гаспадарцы БССР. КП(б)Б дасягнула рапавых поспехаў у справе сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі (калектывізацыя 50 проц бядняцка-серадняк і гаспадарак, павялічэнне пасевных плошчаў, асабліва пад тэхнічнымі культурамі, узмацненне і рост сёлгасаў, асабліва спецыялізаваных жывёлагадоўчых і інш.).

Вялізарны размах культурнай рэвалюцыі, увядзенне ўсеагульнага абавязковага навучання, поспехі ў ліквідацыі няписменнасці, буйны рост сярэдніх і вышэйшых навучальных устаноў, значнае павялічэнне пролетарскай прастойкі ў гэтых установах, поспехі мастацтва БССР, абслугоўванне нацыянальнай і роднай мовы, — усе гэта сведчыць аб тым, што КП(б)Б з поспехам выконвае запаведаную ліквідацыю эканамічнай і культурнай адсталасці БССР.

2. ЦК констатуе, што на гледзячы на неаднаразовыя ўказанні ЦК КП(б)Б на ўзмацненні барацьбы з ухіламі ў бок вялікадзяржаўнага шовінізму ў радзе з'яўленняў партыйнай арганізацыі, гэта задача не знайшла неабходнага астражання і няват у радзе месц есць надзідакі аслаблення барацьбы з вялікадзяржаўным шовінізмам. Рад вылазак вялікадзяржаўнага шовінізму не сустракаюць патрэбнага адпору з боку асобных нізавых партарганізацый. Не пастаўлена сыстэматычная барацьба з прымірэнчымі адносінамі да ўхілу ў бок вялікадзяржаўнага шовінізму. Ізвукковыя таварыствы і гурты праявілі пасыўныя адносіны да задачы мобілізацыі тэарэтычных думак партыі на барацьбу з вялікадзяржаўным шовінізмам.

3. Актыўныя ўхілы ў бок вялікадзяржаўнага шовінізму за апошні час праявіліся ў радзе вылазак. Адной з такіх вылазак з'явіліся выступленні групы вучоных і літаратараў (Вальфсон, Выдра і інш.), якія вылучылі ў сваёй крытыцы нацыяналізму не з марксысцка-ленинскай пастаноўкі нацыянальнага пытання, а з пазыцый вяліка-

дзяржаўных ухілістаў (процістаўленне нацыянальнай формы культуры ле пралетарскаму зместу, разважаанні аб перанавалічэнні „асаблі-
васцяй“ беларускай нацыі, насмешлівыя і пагардлівыя адносіны да
раду „дробязяў“ нацыянальнай культуры, быту і г. д.).

Прагукленнем вялікадзяржаўнага ўхілу зьяўляўся падзел асоб-
нымі гісторыкамі марксыстамі (Югаў) камуністаў на вялікарскіх
з аднаго боку, і беларускіх, украінскіх і г. д.—з другога боку, што
стварала антагонізм і прывяло да пагардлівых, нэававарыскіх адносін
да паасобных беларускіх работнікаў.

Аслабленне работы па беларусізацыі, якое наглядаецца то ў адной,
то ў другой партыйнай арганізацыі, на што ЦК КП(б) Беларусі прыходзілася
раз адказваць (Віцебск і інш.), зьяўлялася вынікам недаацэнкі нацыя-
нальнага пытання і прымірэнчых адносін да ўхілу ў бок вялікадзяр-
жаўнага шовінізму.

Выходзячы з гэтага, ЦК КП(б) Беларусі лічыць першачарговай задачай
Усёй КП(б) Беларусі павысіць пільнасць да вылазак і прагукленняў вяліка-
дзяржаўнага ўхілу, як галоўнай небяспекі на даным этапе, і аргані-
заваць яшчэ больш актыўную барацьбу з ім, наносячы рашучы ўдар
па опартуністычным і абыякавым прымірэнстве да вялікадзяр-
жаўнага ўхілу.

4. Барацьба супроць беларускага нацыянал-дэмакратызму і нацыя-
нал-опартунізму вялася, вянецца і будзе праводзіцца ўсёй КП(б) Беларусі
з большавіцкай цвёрдасцю і настойлівасцю. Разгортванне баль-
шавіцкага тэмнаў сацыялістычнага будаўніцтва і значныя поспехі, дасяг-
нутыя КП(б) Беларусі ў індустрыялізацыі і сацыялістычнай рэканструкцыі
сельскай гаспадаркі, было немагчыма без рашучай барацьбы КП(б) Беларусі
з усімі прагукленнямі опартунізму і шовінізму, у тым ліку без пась-
пяховай барацьбы з беларускім нацыянал-дэмакратызмам і яго нацыя-
нал-опартуністычнай агентурай у радых партыі.

Адначасова ЦК лічыць, што прыняты ў радзе кіруючых арты-
кулаў, зацверджаных ЦК у 1929 г. і пачатку 1930 г., а таксама пры-
няты ў пастановах XIII з'езду КП(б) Беларусі па дакладу аб профсаюзах
лезуць аб тым, што нацыянал-дэмакратызм зьяўляецца галоўнай небяс-
пекай на даным этапе, зьяўляўся памылковым лёзунгам. Такая паста-
ноўка пытання супярэчыла пастановам XII з'езду РКП(б) і XVI з'езду
Усёй КП(б). У лёзуннай судавядзасці з пастановамі і ўказаннямі
XVI з'езду Усёй КП(б) Беларусі безкладна пасля з'езду прыняла
ўстаноўку аб тым, што галоўную небяспеку на даным этапе
прадстаўляе вялікадзяржаўны ўхыл, які імкнецца рэвізаваць асновы
ленинскай нацполітыкі і нацсыцягам імперыялізму, прыкры-
ваючы імплант аджыночых класаў пазвадаючай раней вялікадзяр-
жаўнай нацыі, вярнуць сабе страчаныя прывілеі" (XVI з'езд Усёй КП(б)).

5. Пільнасць на вызначаным этапе выразальнага лёзунгу аб
тым, што нацыянал-дэмакратызм зьяўляецца галоўнай небяспекай, не
дае ніякіх падстаў рэвізаваць праведзеную КП(б) Беларусі барацьбу з нацыя-
нал-дэмакратызмам і нацыянал-опартунізмам. Выкрыццё і барацьба
супроць нацыянал-дэмакратызму і яго агентуры ў радых партыі,
нацыянал-опартунізму—была праведзена кампартыяй Беларусі зусім
правільна.

Цікава, што ўсе партарганізацыі КП(б) Беларусі даць бязьлітасны адпав-
едны спробам перагледзець або змяніць палітыку партыі ў барацьбе
з нацыянал-дэмакратызмам і нацыянал-опартунізмам. Паслядоўна
і трывала барацьба супроць нацыянал-дэмакратызму і нацыянал-
опартунізму—гэтае галоўнае выніковае заданне ўсёй КП(б) Беларусі.

Намылковасць лезунгу аб нацыянал-дэмакратызме, як галоўнай чысцяльцы на даным этапе, заключалася ў тым, што гэты лезун не канцэнтравалі гэтаўнага агню супроць вялікадзяржаўнага ўхілу і тым самым не садзейнічаў неабходнай мобілізацыі партыйных сіл на барацьбу з ім.

6. ЦК КП(б)Б зклікае мясцовыя партарганізацыі да большага пільнасьці і ў адносінах ухілу ў бок мясцовага (беларускага, польскага, укрэйскага і інш.) шовінізму. Нацыянал-дэмакратызм і нацыянал-опарганізм у выніку паслядоўнай барацьбы КП(б)Б падарвалі жорсткае выражэньне, але ня знішчаны. Работа нацыянал-дэмакратычных элеэнтаў і цяпер працягваецца.

Расьбіты і скомпроматаваны ў вачох шырокіх мас працоўных, контр-рэвалюцыйны нацыянал-дэмакратызм будзе выяўляцца як у старых, так і ў новых некалькі іншых формах. Гэта патрабуе далейшага ўзмацнення пільнасьці з боку ўсёй КП(б)Б да ўсялякіх праяўленьняў у радох партыі ўхілу ў бок мясцовага беларускага шовінізму.

„Сутнасьць ухілу да мясцовага нацыяналізму заключаецца у імкненьні абасобіцца і замкнуцца ў рамках сваёй нацыянальнай шкарлупы, у імкненьні загашаць каласовыя супярэчнасьці унутры сваёй нацыі, у імкненьні абараніцца ад вялікарускага шовінізму, шляхам адыходу ад агульнага патоку соцыялістычнага будаўніцтва, у імкненьні ня бачыць таго, што зьбліжае і злучае працоўныя масы нацыянальнасьцяй СССР і бачыць толькі тое, што можа іх аддзяліць адну ад другой“ (Сталін).

Адной з форм праяўленьняў ухілу ў бок мясцовага шовінізму выступае падыход да нацыянальных кадраў бяз уліку ідэалягічнай вытрыманасьці і соцыяльнага складу гэтых кадраў, забываючы і загашваючы тое, што адзіным крытэрыем для ацэнкі камуніста зьяўляецца ступень яго партыйнай вытрыманасьці і здольнасьць на справе ажыццяўляць генэральную лінію партыі.

7. ЦК звартае сурэзную ўвагу ўсёй КП(б)Б на неабходнасьць значнага ўзмацнення справы падбору і ўцягненьня ў кіруючую партыю партыйна-вытрыманых кадраў беларускіх работнікаў і іх выхаваньне ў духу бальшавіцкай напрымлівасьці да ўхілаў ад генэральнай лініі партыі. „Апраючыся на посьпехі прамысловага будаўніцтва, партыя павінна шырока разгануць вылучэньне рабочых на партыйную, савецкую і гаспадарчую работу, аб'яднаючы гэта вылучэньне з выхаваньнем і падрыхтоўкай новых кадраў“ (кастрычніцкі пленум ЦК КП(б)Б, 1930 г.). Пры гэтым неабходна, разам з уважлівымі, безахлівчымі адносінамі да камуністычных кадраў КП(б)Б, разгортваць бальшавіцкую самакрытыку, рашуча выцягваючы памылкі і скажэньні з генэральнай лініі партыі, а таксама ня дачы барацьбу супроць канкрэтных носьбітаў вялікадзяржаўнага і мясцовага шовінізмаў.

8. КП(б)Б і далей будзе бязьлітасна змагацца супроць недаацэнкі работы сярод нацыянальных меншасьцяў (палыкаў, яўрэяў і інш.), супроць ігнараваньня і ігнораваньня работы сярод працоўных палякаў. Разьрганьне далейшае ўзмацненьне работы сярод нацыянальных меншасьцяў СССР зьяўляецца галоўнай часткай барацьбы з ідэалягічным вырашчэньнем нацыянальнага пытаньня. ЦК і партыя абавязаны партыйна-арганізаваным сапраўдным нацыянальным культурна-эканамічным асьветаў працоўных нацменьшасьцяў, даючы бязьлітасна адпор ім, якія пераходзяць у шовінізм і ігнараваньне разьбіць іх працоўных розных нацыянальнасьцяў, пазітаючы да іх толькі

важлівымі адносінамі да штодзённых патрэб нацыянальных меншасцяў можна яшчэ ў большай ступені актывізаваць іх удзел у агульным сацыялістычным будаўніцтве.

9. Выходзячы з вышэйадзначанага, ЦК ставіць перад усёй КП(б)Б наступныя практычныя задачы:

а) неаслабна праводзіць політыку беларусізацыі, прымаючы рашучыя меры ўздзеяння ў адносінах да тых кіруючых нізавых рашчальных і цэнтральных работнікаў, якія ігноруюць беларусізацыю і асабліва не вывучаюць беларускай мовы;

б) далейшае раскручэнне шырокім масам працоўных, у першую чаргу пролетарскім масам, значэння правадзімай КП(б)Б беларусізацыі, разгортваючы ўпартую сыстэматычную работу па беларусізацыі рабочай класнай з улікам усіх умоў, адзначаных настановамі Кастрычніцкага (1930 г.) пленуму ЦК КП(б)Б;

в) правядзенне неаслабнага змагання з антыленінскай тэорыяй барацьбы дзвюх культур як у яе вялікадзяржаўна-расійскай, так і беларускай рознавіднасці. ЦК папярэджвае, што абмежавальне глядаць на беларусізацыю адным толькі вывучэннем беларускае мовы зьяўляецца недаацэнкай нацыянальнага пытання і што справа сапраўднага ажыццяўлення ленінскай нацыянальнай політыкі заключаецца ў аўтаданні партарганізацыяй і рабочай класай усімі працэсамі нацыянальна-культурнага будаўніцтва (тэарэтычны фронт, мастацкая літаратура і творчасць, агульны фронт мастацтва). Толькі пры гэтых умовах можа быць забяспечана сапраўднае пролетарскае кіраўніцтва нацыянальна-культурным будаўніцтвам;

г) узмацненне ўвагі да пытанняў развіцця вышэйшых сфераў беларускай культуры — нацыянальнай па форме, пролетарскай па змесце (літаратура, тэатр, кіно, музыка), дасканалае вывучэнне працэсаў, якія адбываюцца ў гэтай галіне з мэтай далейшага ўзмацнення пролетарскага кіраўніцтва гэтымі працэсамі і больш поўнага адлюстравання сучаснага этапу сацыялістычнага будаўніцтва ў розных галінах мастацтва, лікава-дэкарацыйнага ў літаратуры, тэатры, кіно і т. д.;

д) узмацненне спецыяльнай увагі да сярэдніх і вышэйшых навучальных устаноў БССР з мэтай палепшэння справы падрыхтоўкі маладых кадраў пролетарскай нацыянальнай інтэлігенцыі, ужываючы таксама заходны да падрыхтоўкі і ўзмацнення падрыхтоўкі выкладчыцкага персоналу, здольнага выканць акрэсленыя задачы. ЦК даручае культпропу ЦК і Нацкамаўскаму прыняць неабходныя мерапрыемствы па палепшэнню работы Комвузу імя Леніна, Інстытуту гісторыі партыі і Акадэміі навук БССР і ўзмацнення іх ролі ў справе падрыхтоўкі класова-вытрыманых навуковых кадраў;

е) даручыць нацкамсці ЦВК і культпропу ЦК распрацаваць практычныя мерапрыемствы па ўзмацненні работы ў галіне беларусізацыі сярод рабочых і ва ўсіх установах, ужываючы крокі да самай шырокай толуярызацыі чарговых задач нацыянальнай політыкі КП(б)Б (на сходах, у гуртках, партшколах і г. д.).

10. ЦК пакрыўдзівае, што правільнае змаганне за практычнае ажыццяўленне ленінскай нацыянальнай політыкі можа з поспехам праводзіцца толькі на аснове далейшага разгортвання бязлітаснай барацьбы супроць вялікадзяржаўнага ўхілу, як галоўнай небяспекі на даным этапе, супроць беларускага шовінізму і контр-рэвалюцыйнага нацыяналізму і іх злучэнняў. Давідаваць розныя колавы і аддзяленні і нацыянальна-апортуністычныя арганізацыі ў рады партыі, толькі на ас-

нове аўладаньня і кіраўніцтва з боку партыі і пролетарыяту ўсімі процэсамі нацыянальна-культурнага будаўніцтва ў БССР, няўхільна змагаючыся за чыстату генэральнай лініі партыі, даючы рашучы адпор правому ўхілу — найбольш небясьпечнаму на даным этапе, яго „левым“ саюзьнікам і прымірэнцтву да ўхілаў, БССР пад кіраўніцтвам КП(б)Б і ЎсеКП(б) і пры брацкай дапамозе пролетарыяту ўсяго Саюецкага Саюзу дасягае новых, яшчэ большых посьпехаў у справе сацыялістычнага будаўніцтва.

Ад рэдакцыі „Бальшавіка Беларусі“

1. Артыкул Югава „Партыя і падрыхтоўка Кастрычніцкай рэвалюцыі на Беларусі“, надрукаваны ў № 11 „Бальшавіка Беларусі“, зьмяшчае ў сабе трацкіскія палажэньні і памылкі ў ацэнцы становішча партыйных арганізацый на Беларусі ў 1917 годзе, у характарыстыцы люксэбургіянскіх памылак па нацпытаньні, якія дапушчаны ў гэты перыяд некаторымі партарганізацыямі Беларусі і г. д.

2. Прызнаць політычна памылковым надрукаваньне ў „Бальшавіку Беларусі“ артыкулу Югава, які аказаўся неразборлівым для трацкістам.

3. У бліжэйшых нумарох „Бальшавіка Беларусі“ даць выкрыцьцё артыкулу Югава, трацкісцкай контрабанды ў пытаньнях гісторыі КП(б)Б, а таксама выкрыцьцё другіх артыкулаў і прац, якія зьмяшчаюць опартуністычную контрбанду па гэтых патынях.

Рэдакцыя „Бальшавіка Беларусі“.

Рэдкалегія:

Будзінін
Гантман
Гаруновіч
Гарын
Застэнка
Раманчук
Рыскін
Чарнушэвіч
Шаранговіч

З ь м е с т

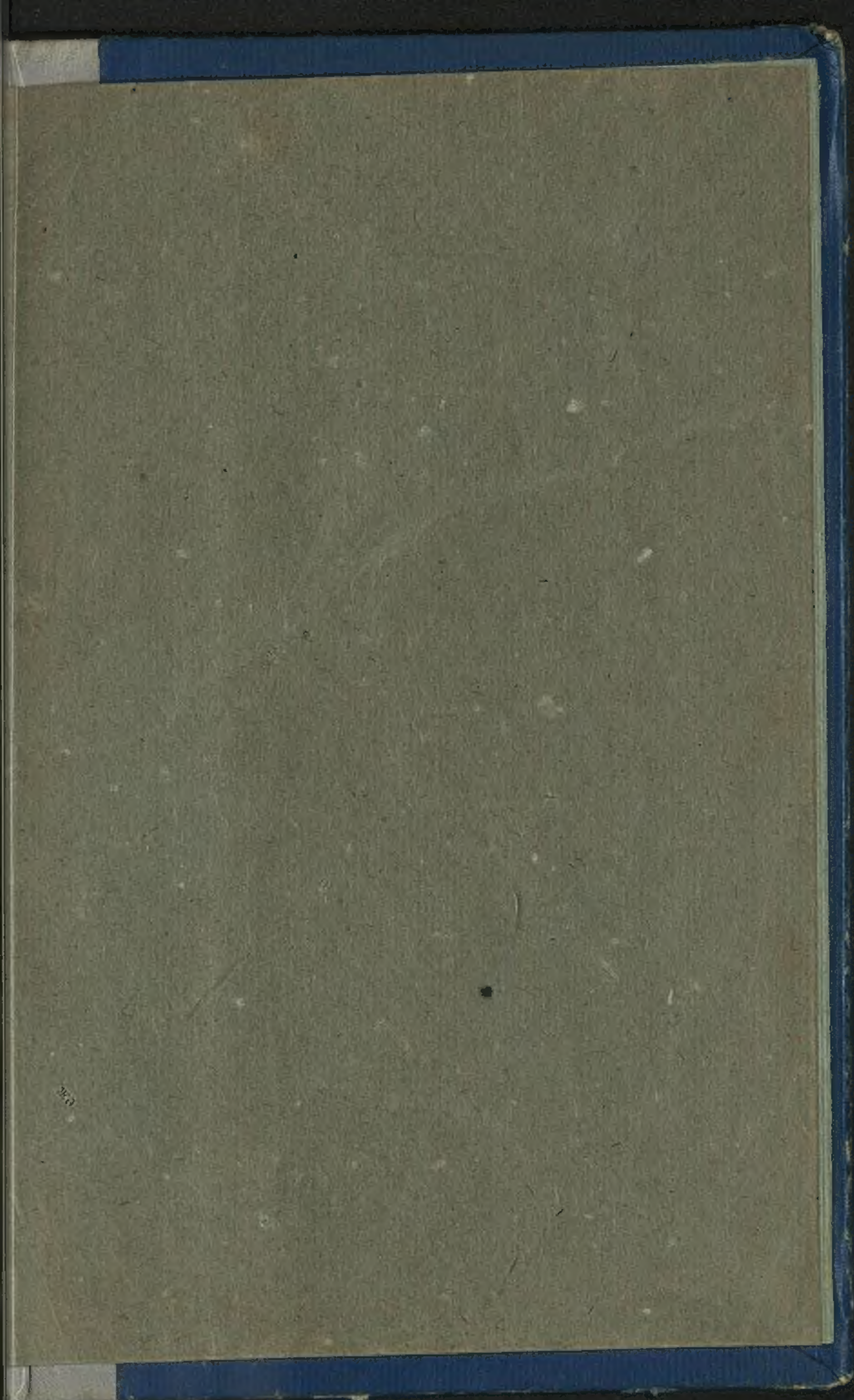
	<i>Стар.</i>
В. Шаранговіч.—Напярэдадні XIV З'езду КП(б)Б	3
М. Аскерка.—Выканаем бальшавіцкую праграму разьвіцця со- цыялістычнай жавёлагадоўлі	16
П. Пасюкевіч.—Роля камуніста на вытворчасці	26
Л. Левін і Г. Гершман.—Масы сталі галоўнай дзейнай сілай у рабоце КК-РСІ.	32
✓ Зюзькоў А., Ляўкова Н.—Супроць фальсыфікацыі твораў Леніна	42
✓ І. Немец, П. Гурэвіч.—Контрабанда неразброіўшагася трацкіста	52

Б і б л і о г р а ф і я

✓ Вігура А., Шулякоўскі Х.—Супроць вялікадзяржаўніцкіх вылазак	60
--	----

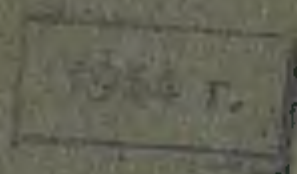
М а т э р ы я л ы і д о к у м э н т ы

✓ Аб узмацненні барацьбы з ухіламі ў нацыянальным пытанні .	67
Ад рэдакцыі „Бальшавіка Беларусі“	71

ЦАНА 40 кап.

193

УМОВЫ ПАДПІСКІ НА 1932 ГО

„БАЛЬШАРІК БЕЛАРУСЬ“

(12 нумароў) каштуе:

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦА
ПАШТОВЫМІ АДДЗЯЛЕННЯМІ

на год	4 руб. 20
на пачаток	10
на 3 м-цы	05
на 1 м-ц	35

Адрас рэдакцыі: МЕНСК, ЦК КП(б)Б